

Sölvesborgs
kommun

LUPP 2023

*Lokal uppföljning av
ungdomspolitiken*

Sölvesborgs kommun
Enkätfabriken

"Ni måste börja involvera oss unga i frågor som gäller den kommunen vi bor i. Bara för vi är unga måste vi ändå få chansen att lyfta vår åsikt"

- Tjej, högstadiet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	8
B. Fritid	12
C. Skola	26
D. Politik och samhälle	39
E. Trygghet	54
F. Hälsa	64
G. Arbete	80
H. Framtid	84
Referenslista	93

↑
Innehållet i rapporten
är färgkodat!

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen som nu är lag och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. Sveriges ungdomspolitiska mål är att alla ungdomar (mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut som tas och insatser som genomförs rörande unga ska utgå från dessa mål. I det ungdomspolitiska handlingsprogrammet togs även tre prioriterade områden fram: ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa. En viss modifiering har gjorts sedan dess, och de nuvarande prioriterade områdena är: ungas etablering i arbets- och samhällslivet, ungas makt och delaktighet samt ungas fritid, organisering och välmående.

Lupp-undersökningen har år 2023 genomförts i Sölvesborgs kommun på högstadiet (13-16 år) och gymnasiet (16-19 år). Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomarnas livsvillkor i Sölvesborgs kommun. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Fritiden i Sölvesborgs kommun

- *Totalt sett svarar 90 % att de är nöjda med sin fritid, och bland tjejer syns en ökning i nöjdhet jämfört med år 2020.*
- *67 % av killarna och 60 % av tjejerna tycker att det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden.*
- *En stor andel av ungdomarna brukar streama film/serier och liknande, umgås med vänner och träna/idrotta på sin fritid. Endast en liten andel om 4 % brukar besöka ungdomens hus, fritidsgård eller liknande minst en gång i veckan.*
- *En stor andel av killarna, 94 %, brukar även spela tv-, data- eller onlinespel minst en gång i veckan. Motsvarande andel bland tjejerna är 36 %.*

Delaktighet och inflytande

- *Runt 60-70 % av ungdomarna i Sölvesborg vill vara med och bestämma om olika saker i skolan.*
- *Mellan 19-29 % svarar att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen. Andelen som vill påverka i kommunen har minskat tydligt sedan år 2020.*
- *15-16 % i högstadiet och 18-19 % i gymnasiet ser ganska eller mycket positivt på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen. Jämfört med år 2020 ser tjejer något mer positivt på sina möjligheter, medan killar istället ser mindre positivt på möjligheterna.*
- *Ungdomarnas intresse för politik, samhällsfrågor och vad som händer i andra länder har minskat sedan år 2020. Förtroendet för politiker är även lägre än år 2020.*

Trygghet i kommunen och skolan

- *Tryggheten på olika platser i kommunen är generellt hög. 92-95 % känner sig trygga på träningen/annan fritidsaktivitet och 89-94 % känner sig trygga i sitt bostadsområde. Tjejer känner sig mindre trygga än killar på stan eller i centrum och i kollektivtrafiken.*
- *Jämfört med år 2020 syns en ökad trygghet på stan/i centrum, både bland killar och tjejer. Även tryggheten på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande har ökat för båda könen.*
- *Högstadietjejerna känner sig trygga i skolan i lägre grad än övriga ungdomar, och har i högst grad utsatts för mobbning under de senaste sex månaderna.*
- *Generellt syns en högre förekomst av problem med mobbning, rasism, våld och sexuella trakasserier i högstadiet än i gymnasiet. Sedan år 2020 syns dock en ökad förekomst av flera av problemen, exempelvis mobbning, både i högstadiet och gymnasiet.*
- *57-58 % av högstadieungdomarna och 51-66 % av gymnasieungdomarna har mött kommunens Trygghetsvärdar i något sammanhang. Gymnasietjejerna har mött Trygghetsvärdarna i högst utsträckning.*
- *14-25 % av killarna och 33-34 % av tjejerna svarar att Trygghetsvärdarna får dem att känna sig tryggare där de är. Gymnasiekillarna svarar i lägst grad att Trygghetsvärdarna får dem att känna sig tryggare.*

Ungas hälsa

- *Totalt 73 % av killarna och 45 % av tjejerna svarar att de mår mycket eller ganska bra. Andelen som mår mycket eller ganska bra är lägre än år 2020, både bland killar och tjejer.*
- *Tjejer svarar i högre grad än killar att de upplever regelbundna psykosomatiska besvär, som sömnsvårigheter, nedstämdhet och stress. 59-66 % av tjejerna svarar exempelvis att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Motsvarande andel bland killarna är 29-30 %.*
- *Störst andel av ungdomarna som upplever regelbundna besvär tror själva att besvären beror på skolarbete. Tjejer uppger detta som skäl i särskilt hög utsträckning.*

Alkohol och tobak

- *3 % av högstadieungdomarna och 7-10 % av gymnasieungdomarna brukar röka cigaretter minst en gång per vecka. 4-8 % i högstadiet och 12-17 % i gymnasiet brukar röka e-cigaretter.*
- *Andelen unga i Sölvesborg som dricker alkohol och röker cigaretter regelbundet är på något lägre nivåer än år 2020.*
- *Andelen tjejer som snusar har ökat något sedan år 2020. Killar i gymnasiet är dock den grupp som snusar minst en gång i veckan i högst grad.*

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors Lupp-undersökning har år 2023 genomförts i Sölvesborgs kommun på högstadiet och gymnasiet. Undersökningen genomfördes under hösten 2023 och insamlingen har skötts av Sölvesborgs kommun genom en webbenkät på skolorna. Inför genomförandet tog Sölvesborgs kommun fram en arbetsgrupp som bland annat ansvarade för kommunikationen om undersökningen. Arbetsgruppen ansvarar även för vidare rapportering och kommunikation av resultaten. Analys och sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Sölvesborgs kommun.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år. Nytt för år 2023 är att MUCF även erbjuder en anpassad LUPP för elever med särskilda behov.

Svarsfrekvens

Totalt har 424 elever av 582 på högstadiet. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 73%. På gymnasiet har 394 elever svarat på enkäten, utav totalt 577 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 68%.

Svarsfrekvensen är 73 % på högstadiet och 68 % på gymnasiet

De skolor som deltagit i Sölvesborgs kommun är: Furulundsskolan, Mjällby skola och Bokelundsskolan.

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet ofta på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. I enkäten ställs en fråga om var eleverna bor. För samtliga områden utom "C. Skola" redovisas endast resultatet för de elever som bor i Sölvesborgs kommun. För området "C. Skola" redovisas resultatet för samtliga elever som svarat Lupp-enkäten, oavsett om de bor i eller utanför Sölvesborgs kommun.

Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder samt kön. Jämförelser, inte bara för kön utan även med avseende på andra faktorer, möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 10 personer har svarat i den aktuella gruppen.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är väldigt få till antalet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt i de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ utslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj.

Som det framgår nedan är könsfördelningen relativt jämn bland de som svarat på Lupp-enkäten. En liten andel om 2 % svarar att de har en annan könsidentitet än tjej eller kille.

Totalt 15 % svarar att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

I tabell A5 på nästa sida framgår det att 90 % av ungdomarna som svarat själva är födda i Sverige.

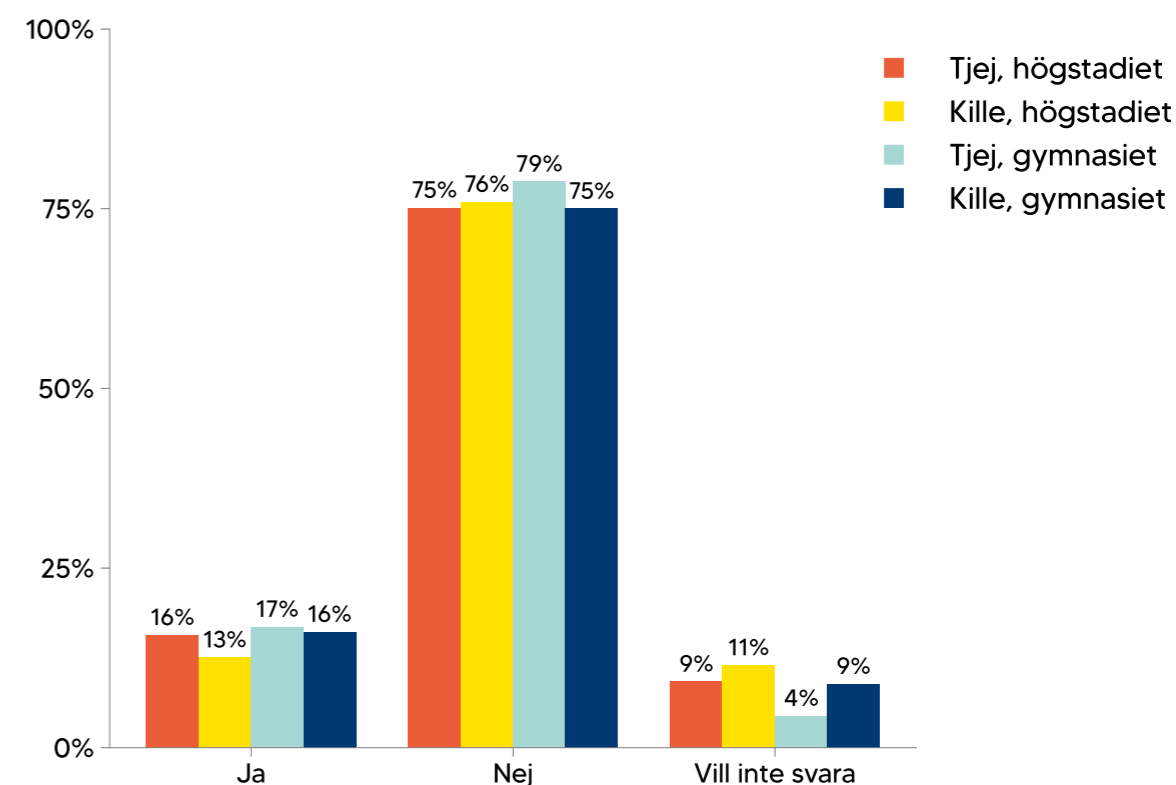
Om de svarande:

15% totalt har en långvarig nedsatt funktion

48% tjejer
50% killar
2% annan könstillhörighet

82% Heterosexuella
4% Homosexuella
1% Bisexuella/pansexuella
14% Övrigt/annat/
vill ej svara

A4. Har du någon funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom som innebär svårigheter i vardagen?

A5. Var är du och dina föräldrar födda?

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	90%	1%	3%	6%
Förälder a	83%	2%	8%	6%
Förälder b	81%	2%	8%	8%

A5a. Om du inte är född i Sverige hur länge har du bott i Sverige?

	Procent
10 år eller längre	62%
4-9 år	27%
0-3 år	12%

A6. Vad gör din förälder eller dina föräldrar huvudsakligen?

	Förälder a	Förälder b
Arbetar	90%	87%
Studerar	2%	3%
Föräldraledig	1%	1%
Arbetslös	2%	1%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	1%	2%
Ålderspensionär	0%	1%
Annat	1%	2%
Vet inte	2%	3%

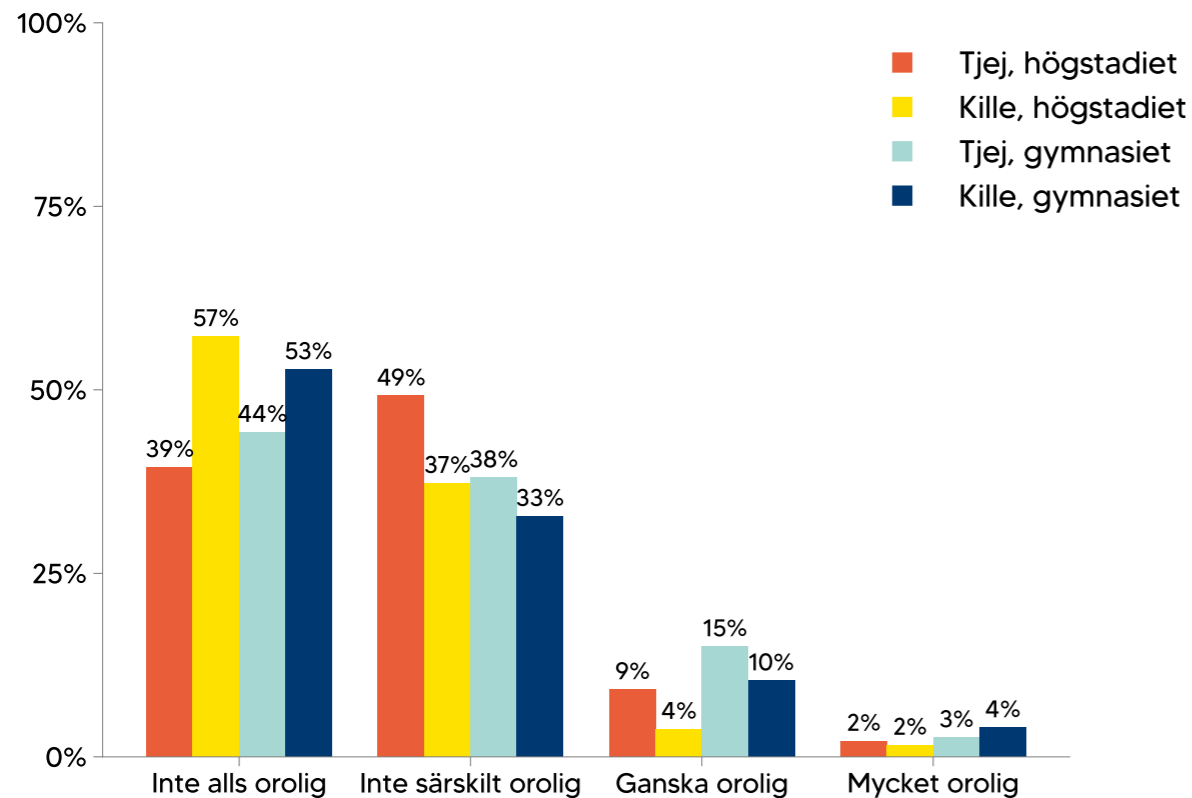

Ekonomi

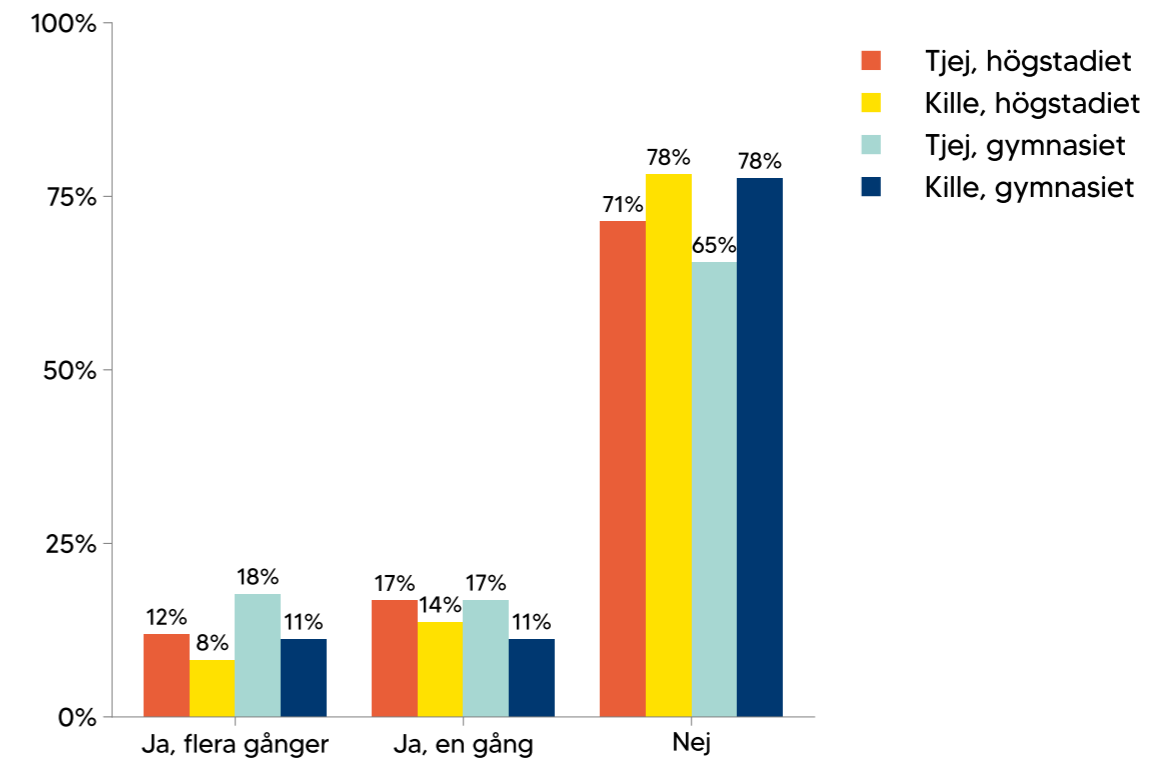
En majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock mellan 6-18 % som svarar att de är ganska eller mycket oroliga. Tjejer i gymnasiet svarar i högst grad att de är oroliga.

Vidare framgår det i diagram A8 att mellan 22-35 % svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper, för att familjen inte haft råd. Även detta svarar tjejer i gymnasiet i högst grad.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

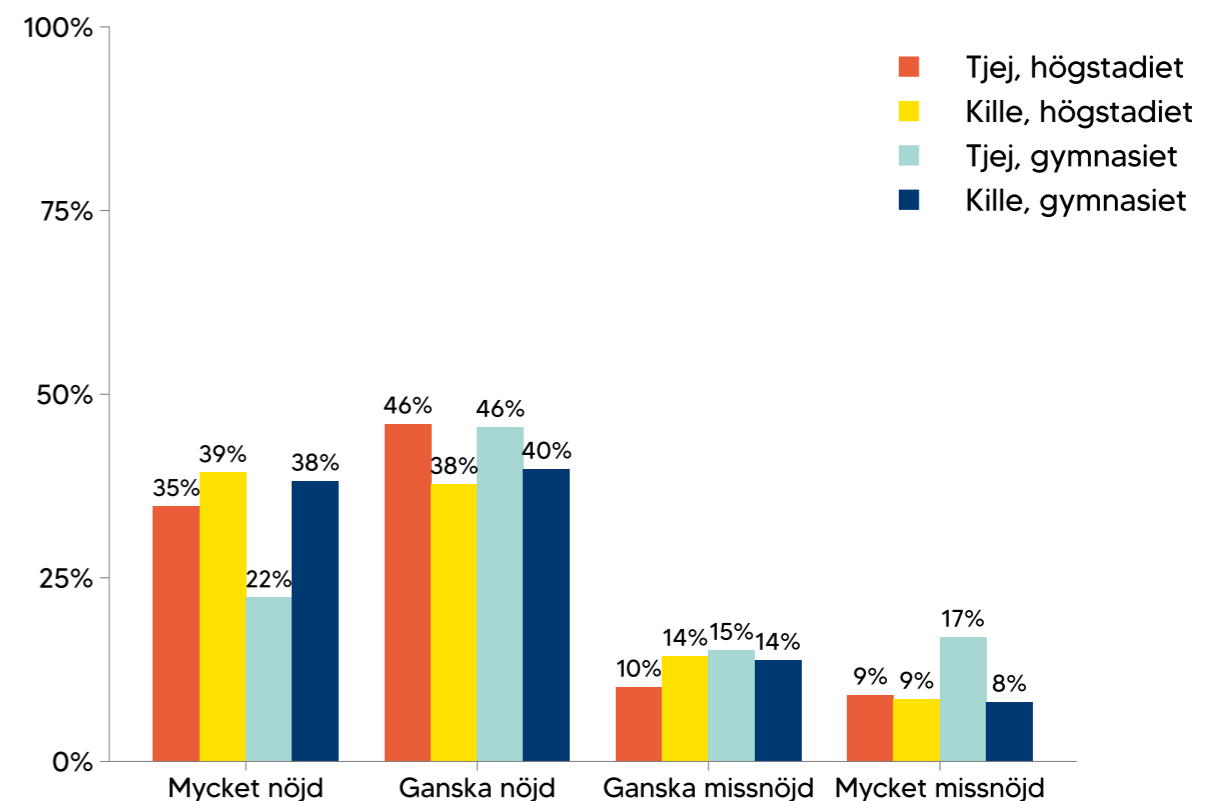

A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna svarade på en fråga om hur nöjda de är med sina pengar. Vad som framgår i diagram A9 är att majoriteten, mellan 68-81 %, är ganska eller mycket nöjda. Tjejer i gymnasiet är i högst grad missnöjda med sina pengar.

A9. Hur nöjd är du med dina pengar?

"Mer saker att göra som passar till äldre ungdomar och inte bara massor för små barn"

- Svar från kille i högstadiet på frågan om vilka fritidsaktiviteter som saknas i kommunen

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar. Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar bland annat om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar. Det handlar också om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid.

Forskning och tidigare studier visar dock att det finns tydliga skillnader mellan olika grupper av ungas fritidsvanor, och att vissa grupper i lägre grad än andra deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. I en studie från MUCF framgår det bland annat att tjejer med utländsk bakgrund, unga som har en funktionsnedsättning och unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar i lägre grad än andra ungdomar tar del av idrott inom föreningsverksamhet. I samma studie framgår att dessa grupper i högre grad än andra upplever olika hinder för att ta del av olika typer av fritidsaktiviteter.¹

En annan studie från MUCF visar även att unga hbtqi-personer i högre grad än andra unga upplever olika hinder för att ta del av fritidsaktiviteter, exempelvis för att de inte känner sig välkomna eller passar in.²

¹ MUCF 2023: Ung idag: En fördjupad bild av ungas fritid

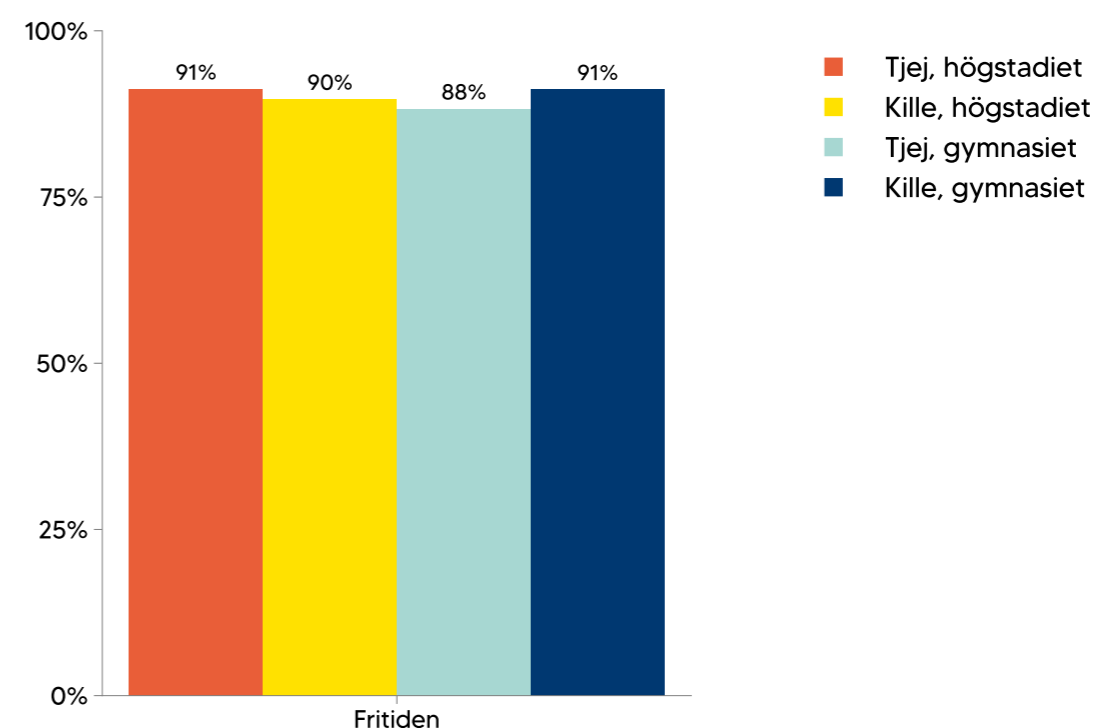
² MUCF 2022: Unga hbtqi-personers levnadsvillkor

Nöjdhet med fritiden

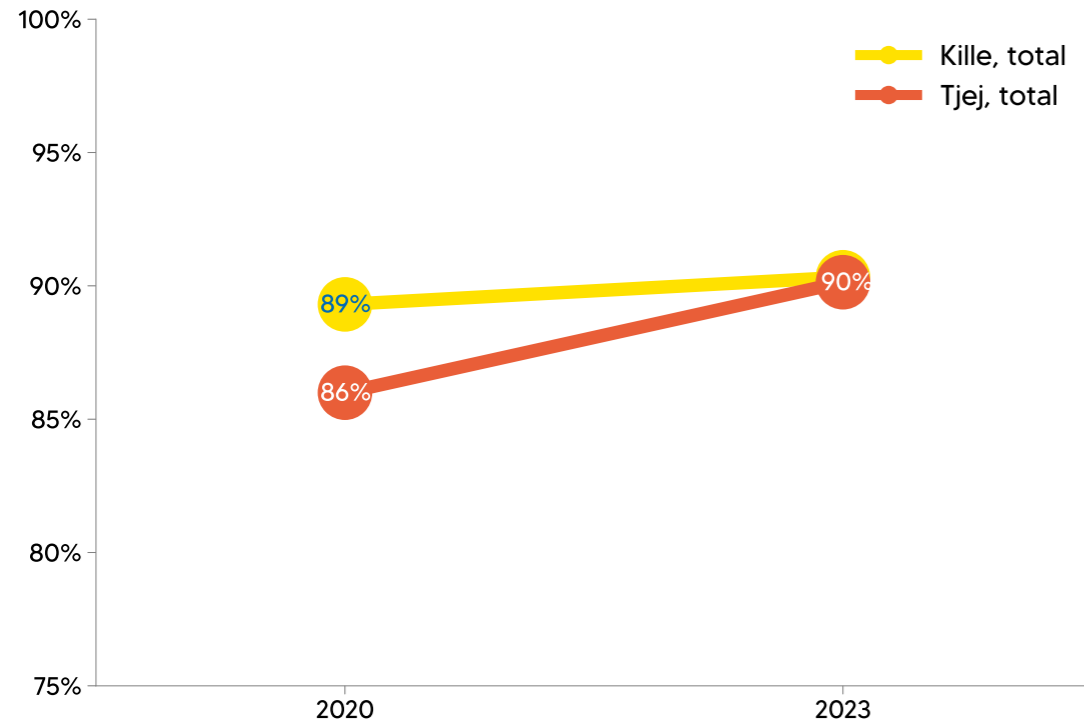
I diagram B0 nedan redovisas andelen nöjda med sin fritid i Sölvesborgs kommun. Runt 90 % av ungdomarna svarar att de är nöjda, utan några större skillnader mellan kön och ålder.

I diagram B0b på följande sida kan vi se att andelen nöjda jämfört med år 2020 har ökat något bland tjejer, men är på ungefär samma nivå som tidigare bland killar.

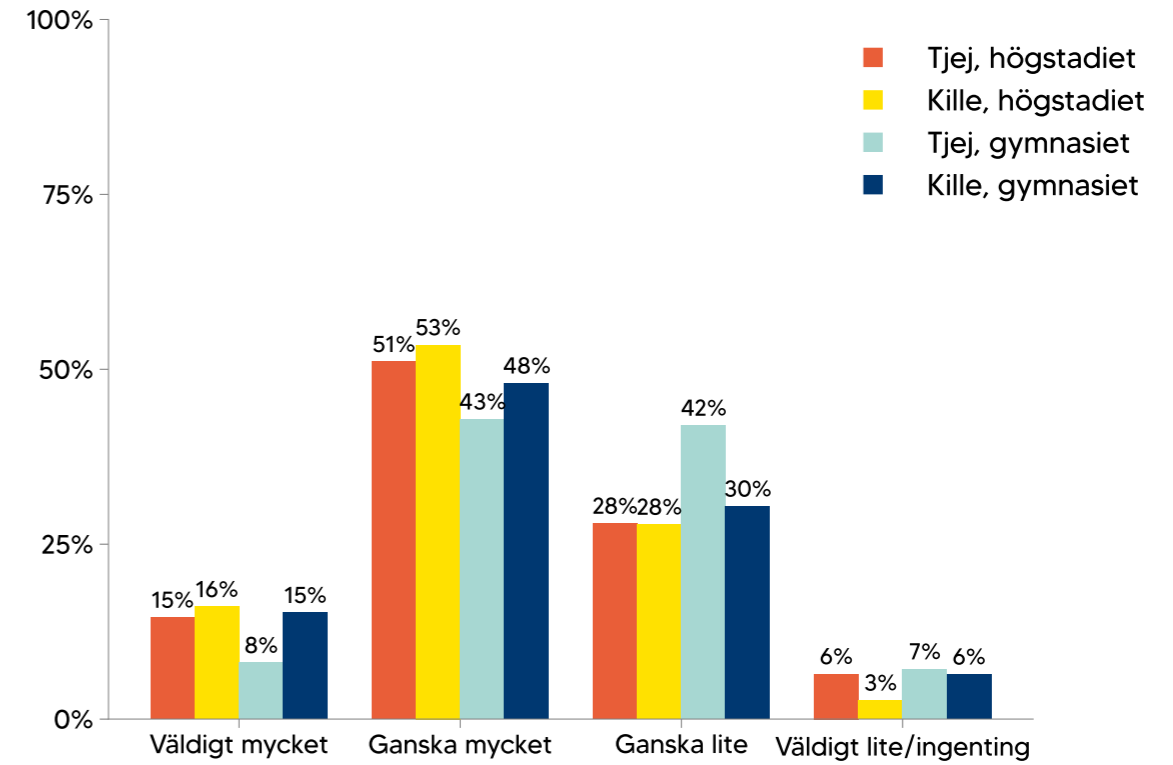
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid? Andel som svarat "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

B0b. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse över tid

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

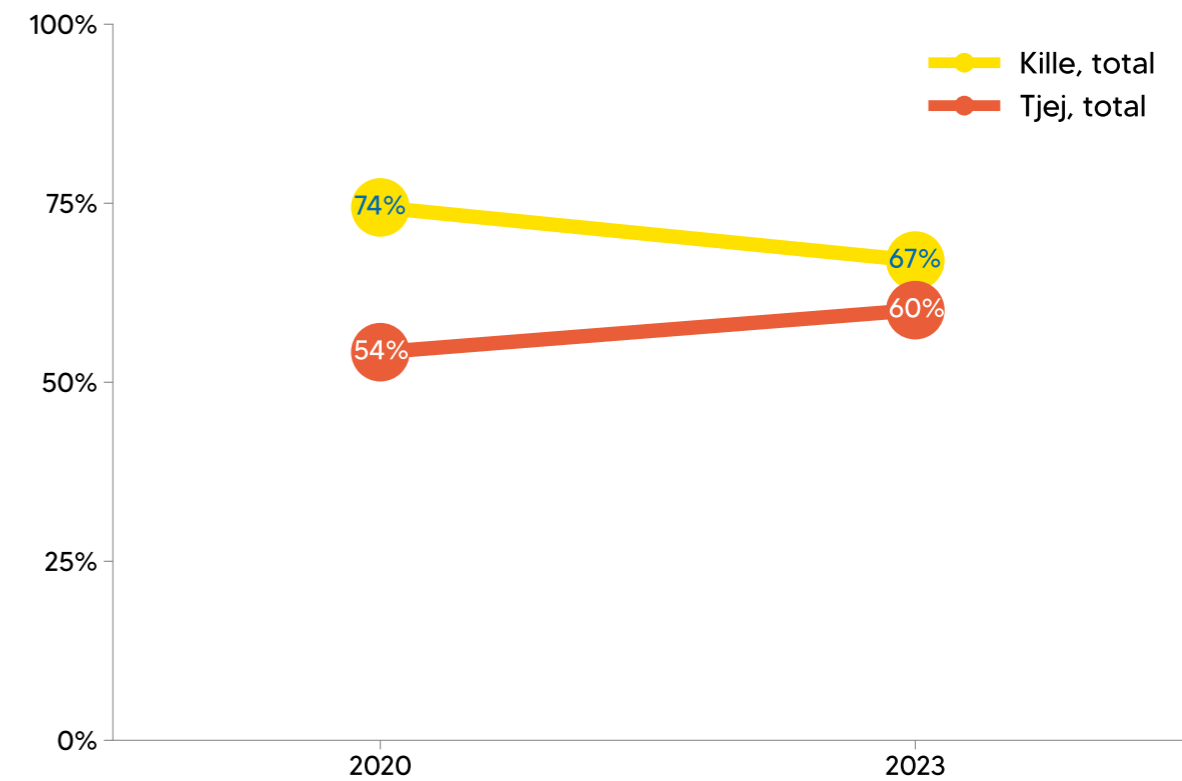

Utbud av fritidsaktiviteter

När det handlar om hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen så framkommer i diagram B1 att tjejerna är mindre nöjda med utbudet än killarna. Minst nöjda är tjejer i gymnasiet, medan killar i högstadiet är mest nöjda. Totalt 67 % av killarna svarar att det finns ganska eller väldigt mycket att göra. Motsvarande andel bland tjejerna är 60 %.

Över tid har andelen killar som tycker att det finns väldigt eller ganska mycket att göra minskat, samtidigt har andelen tjejer som tycker detsamma ökat.

B1b. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: Jämförelse över tid

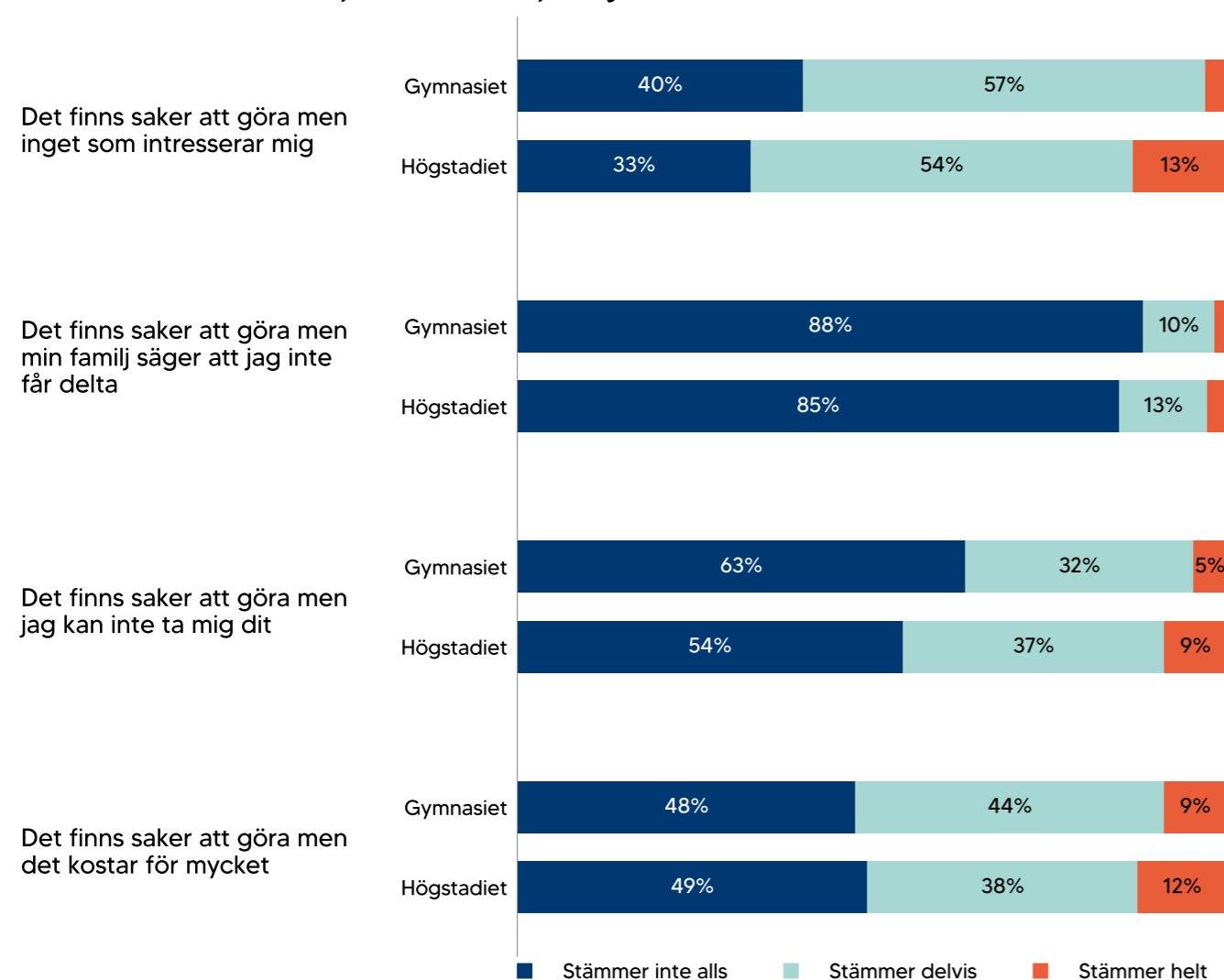

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick även svara på en fråga om orsaker att avstå från fritidsaktiviteter, se diagram B2. Störst andel svarar att de saker som finns att göra inte intresserar dem. Totalt 60 % av gymnasieungdomarna och 67 % av högstadieungdomarna svarar att detta stämmer helt eller delvis. Drygt hälften svarar att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra, men att det kostar för mycket. Lägst andel instämmer i att de inte får delta i fritidsaktiviteter för sin familj.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

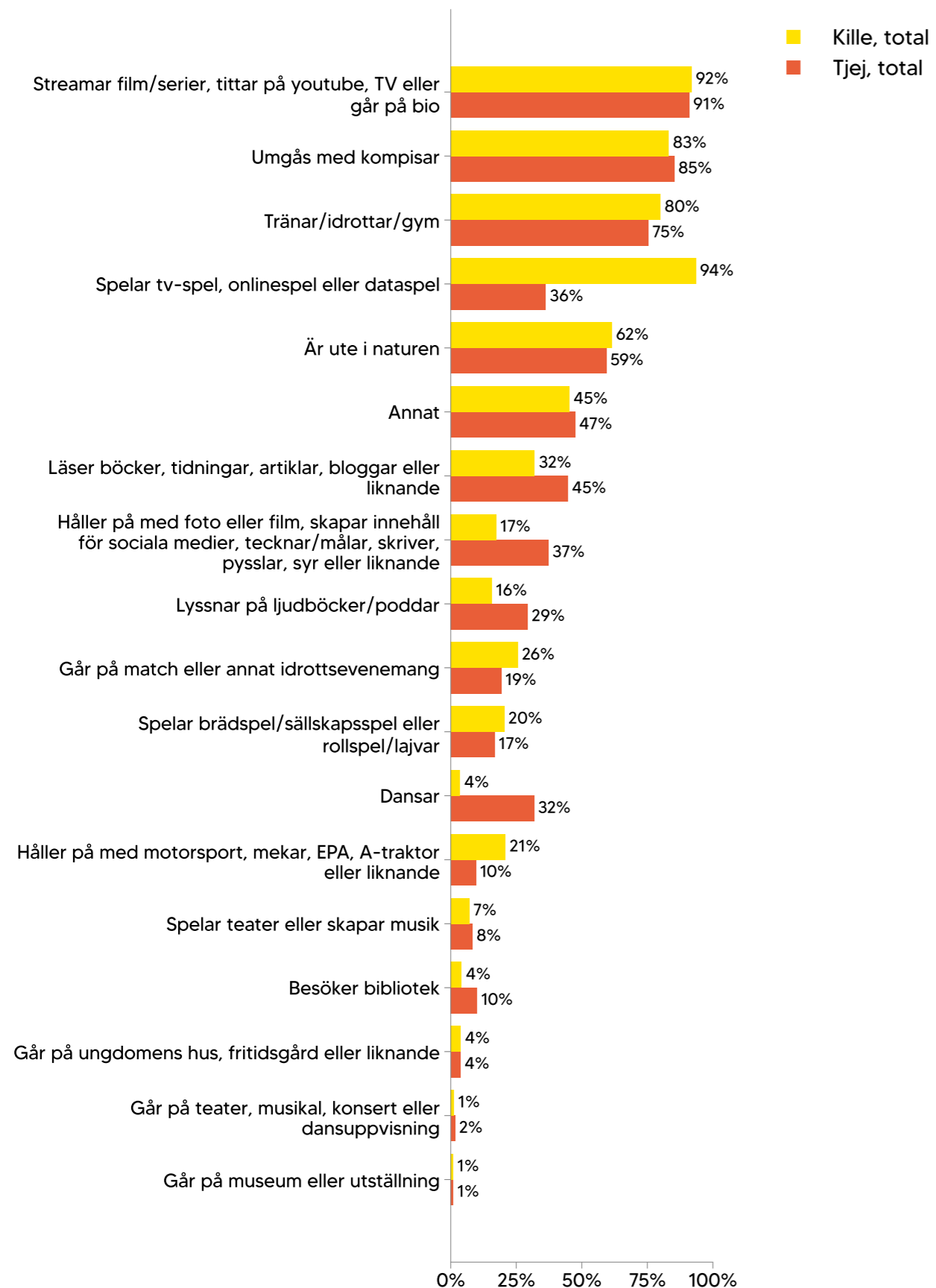
Vad ungdomarna gör och hur ofta

I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att det är vanligt bland både killar och tjejer att streama film/serier, titta på youtube, TV eller gå på bio samt att umgås med vänner. Det är även en hög andel, 80 % av killarna och 75 % av tjejerna, som tränar eller idrottar minst en gång i veckan. En liten andel om 4 % brukar gå på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande.

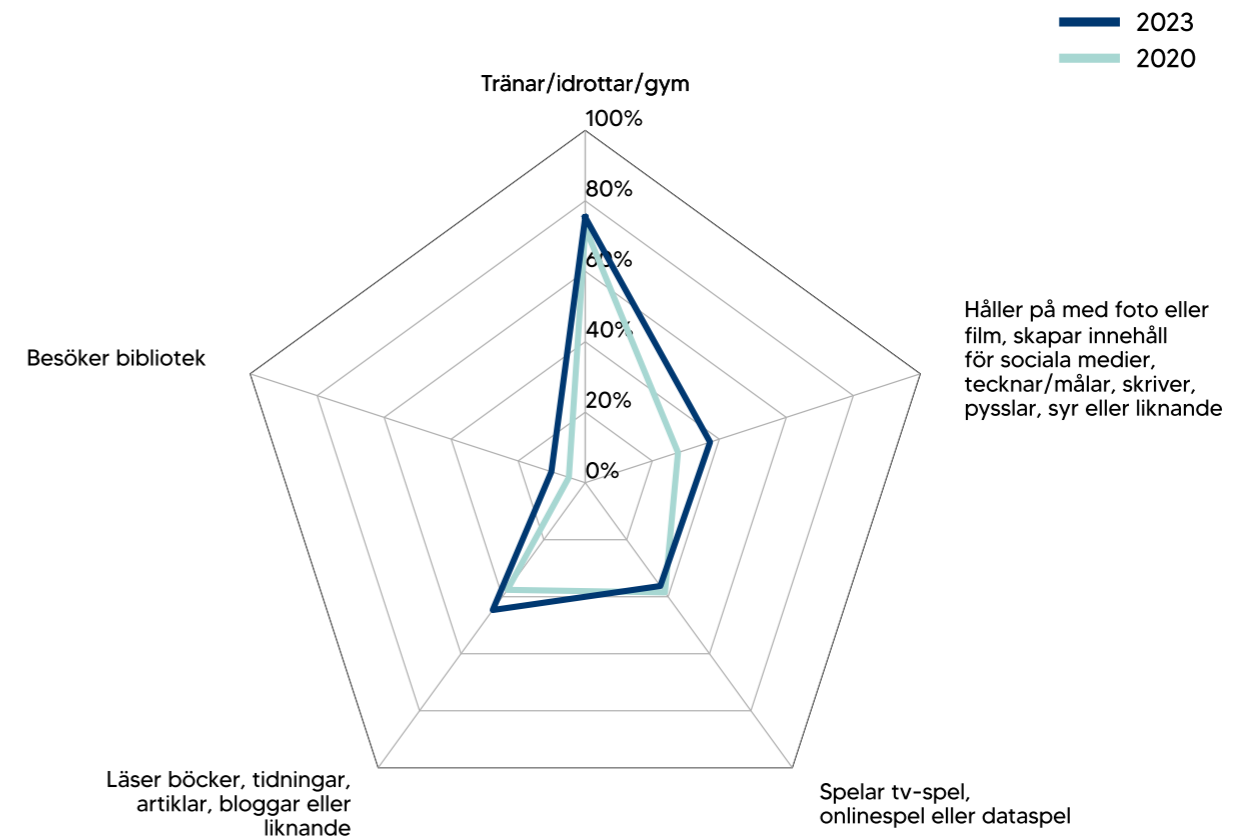
Vad gäller tv-, data- eller onlinespel svarar hela 94 % av killarna att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande siffra för tjejerna är 36 %. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de håller på med foto/film, skapar innehåll på sociala medier, tecknar/målar, skriver, pysslar och syr. Tjejer svarar även i högre grad än killarna att de dansar, läser och lyssnar på ljudböcker/poddar.

Andelen som håller på med foto/film, skapar innehåll på sociala medier, tecknar/målar, skriver, pysslar och syr har ökat sedan år 2020 både bland killar och tjejer, se diagram B3b och B3c på sida 19. Andelen som läser har också ökat något.

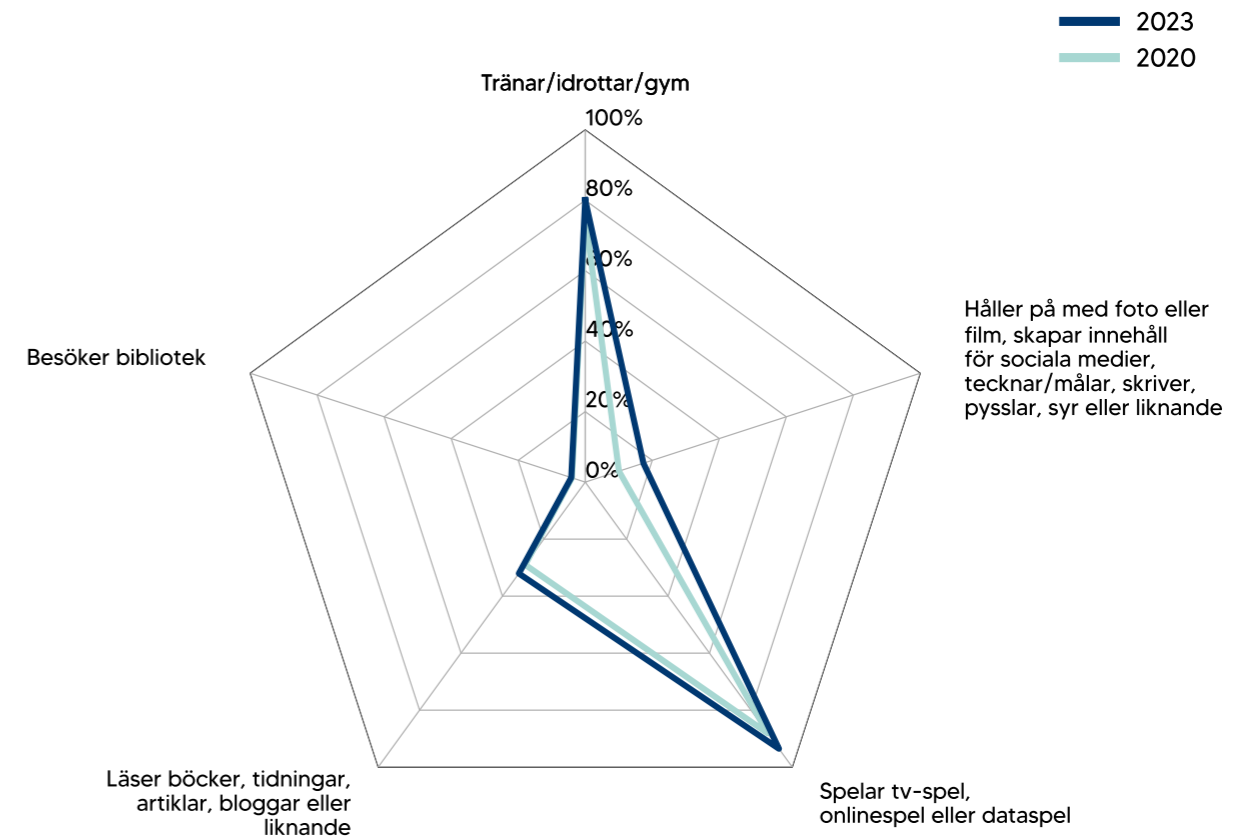
B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

B3b. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan: Jämförelse över tid, tjej

B3c. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan: Jämförelse över tid, kille

*Före 2022 löd formuleringen "Tränar/idrottar".

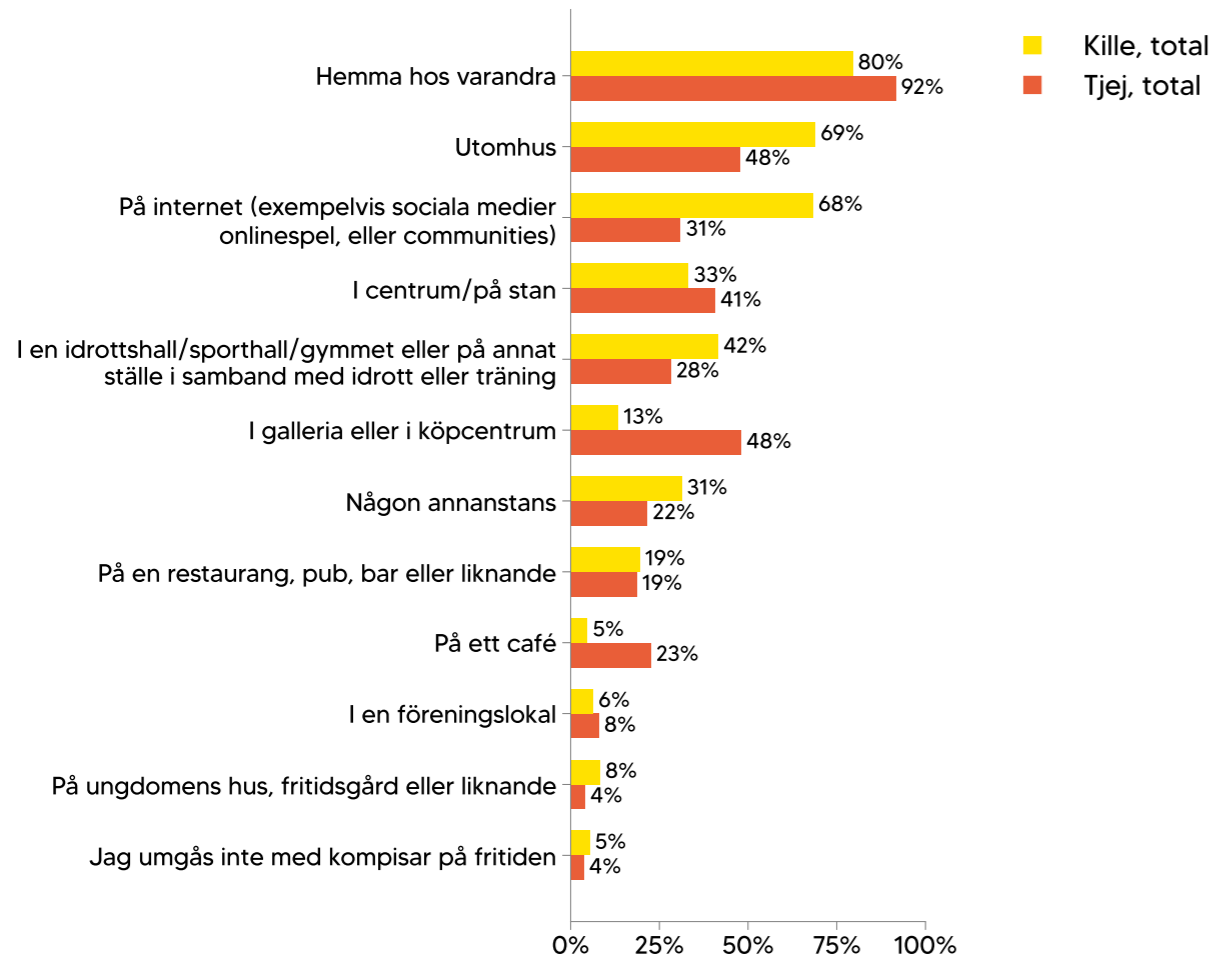
**Före 2022 löd formuleringen "Håller på med foto, film, tecknar, målar, skriver, pysslar, syr eller liknande".

Var ungdomarna träffas

När det kommer till var ungdomarna brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En väldigt hög andel av tjejerna, 92 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma hos varandra. Bland killar är motsvarande andel något lägre, 80 %. Näst vanligast är att träffas utomhus, vilket totalt 69 % av killarna och 48 % av tjejerna svarar att de brukar göra.

En större andel killar (68 %) än tjejer (31 %) svarar att de brukar träffas på internet. En större andel tjejer än killar träffas däremot i galleria eller köpcentrum, i centrum/på stan eller på ett café.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

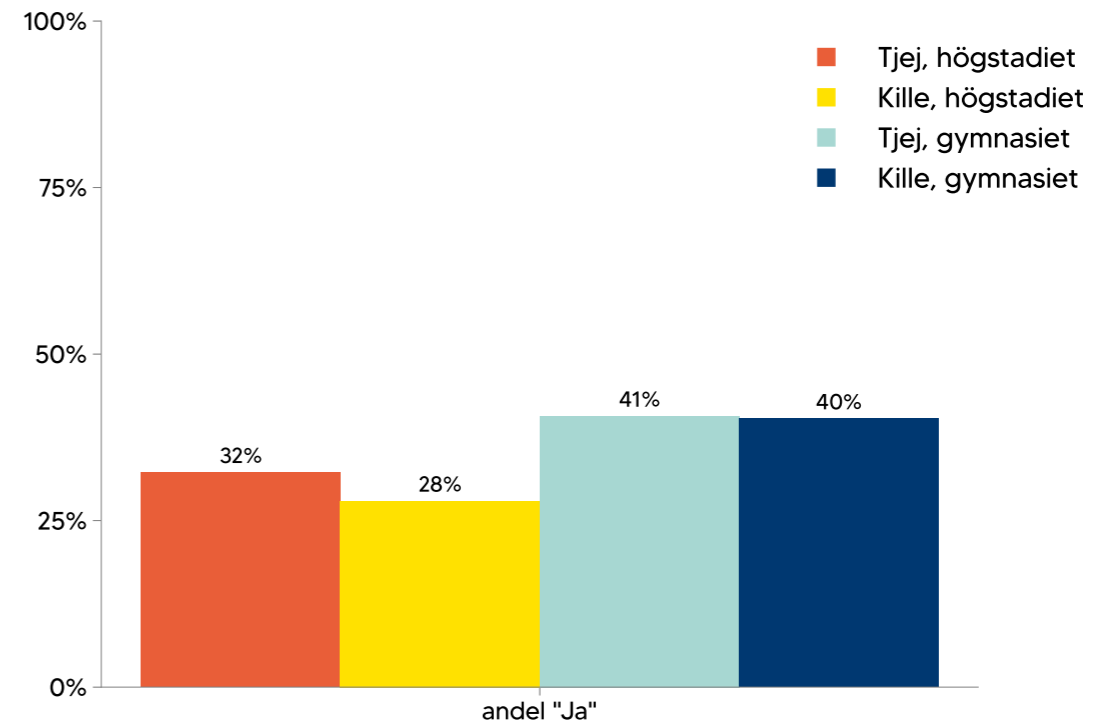

Saknas fritidsaktiviteter?

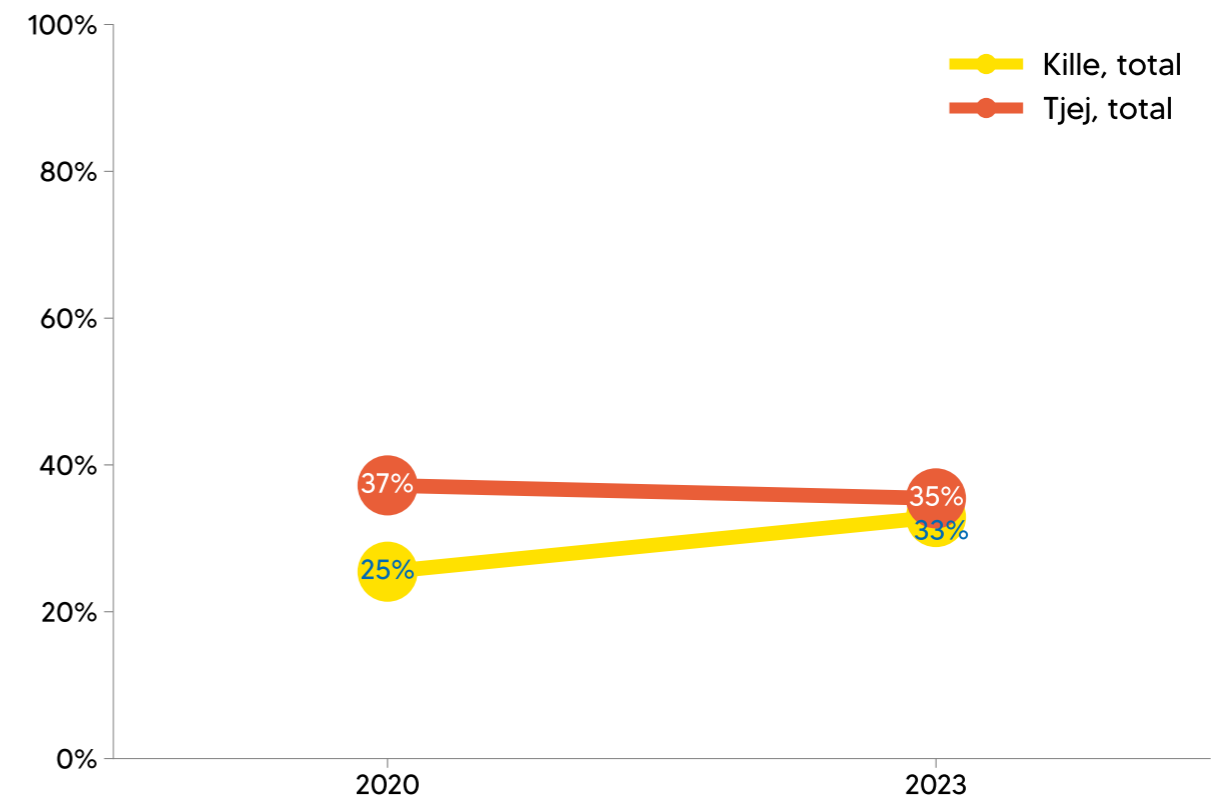
Ungdomarna svarade på en fråga om det saknas fritidsaktiviteter där de bor, se diagram B5 på följande sida. Runt 40 % av gymnasieungdomarna och 30 % av högstadieungdomarna tycker att det saknas fritidsaktiviteter, utan några större könsskillnader.

Andelen som saknar fritidsaktiviteter har ökat sedan år 2020 bland killar, men är relativt oförändrad bland tjejer.

B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B5b. Andel som saknar fritidsaktiviteter: Jämförelse över tid

Vilka aktiviteter som saknas

B5c. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Många nämner att de saknar aktiviteter, varav en del dock är ospecificerade önskemål som "massa" och "lite allt möjligt". Det är även många som tycker att det saknas platser att umgås på och träffas med sina kompisar på kvällar och/eller helger, som en samlingsplats eller ungdomens hus. Några kommenterar specifikt att de saknar saker att göra under vintern.

Ett större utbud av olika typer av idrott önskas också av flertalet, exempelvis kampsport, basket, gymnastik och friidrott. Önskemål om en isrink utomhus för att spela ishockey nämns också av ett par ungdomar. I övrigt önskar ungdomarna exempelvis mer kultur, mer kostnadsfria aktiviteter, samlingsplats/förening för epa-intresserade samt ett större utbud av butiker/shopping.

"Någonstans man kan träffas och umgås som ett samlingsställe, för att det finns typ bara BK att stå och socialisera sig på"

- Kille, gymnasiet

"Saker att åka till o göra kostnadsfritt"

-Tjej, gymnasiet

"Paintboll, laserdom, EPA förening"

- Kille, högstadiet

"Det mesta. Men mest saker som har med kultur att göra."

-Tjej, högstadiet

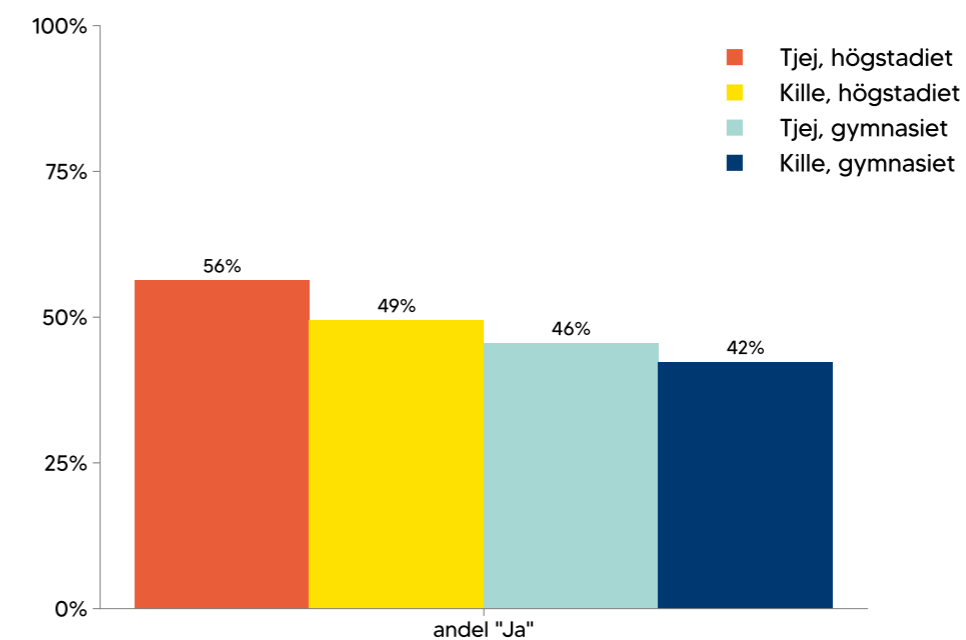
Medlemskap i föreningar

Flertalet studier visar att föreningsengagemanget bland unga minskat över tid. En rapport från MUCF 2023 visar exempelvis att andelen unga som är föreningsmedlemmar har minskat under det senaste decenniet.¹

I Sölvesborgs kommun svarar 49-56 % av högstadieungdomarna och 42-46 % av gymnasieungdomarna att de är medlemmar i en förening. Tjejer i respektive åldersgrupp svarar i högre grad än killar i samma åldersgrupp att de är föreningsmedlemmar.

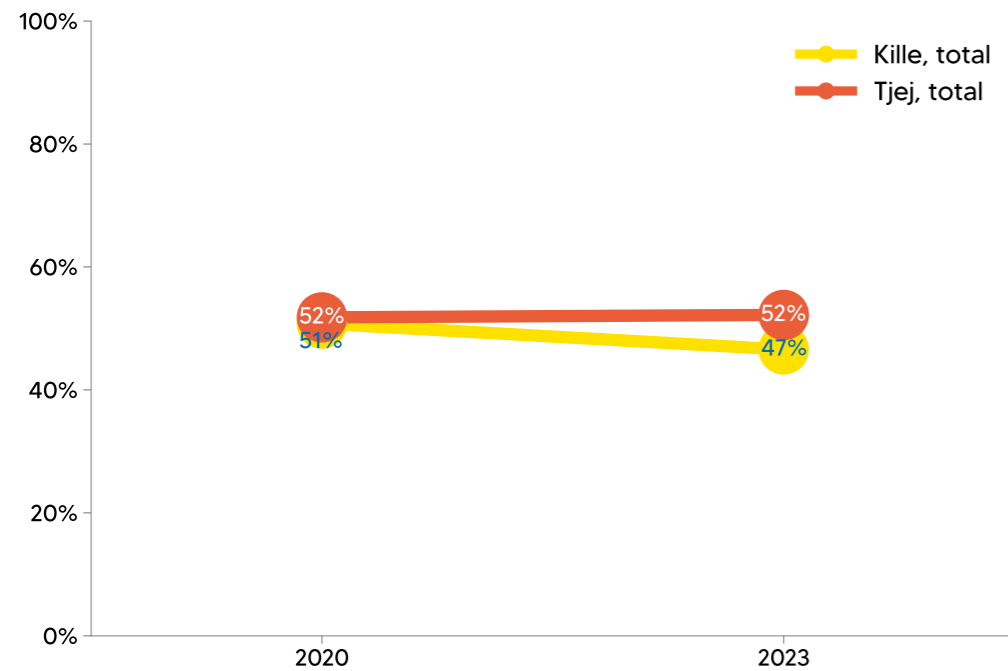
Jämfört med år 2020 syns en viss minskning av andelen killar totalt sett som är föreningsmedlemmar, se diagram B6b på nästa sida. Bland tjejer syns ingen förändring.

B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

¹ MUCF 2023: Ung Idag

B6b. Andel som är medlem i en förening: Jämförelse över tid

Vad gör en plats attraktiv att umgås på

G7. Vad gör en plats attraktiv att umgås på?

I Sölvesborg ställdes även en kommunspecifik fråga om vad som gör en plats attraktiv att umgås på. Ungdomarna fick möjlighet att svara fritt. Många nämner att det ska finnas roliga saker att göra med sina kompisar, till exempel biljard, pingis, brädspel, fotboll och en musikal. Att platsen är trygg och/eller lugn är också viktigt för många, men det är också flera som vill att det ska vara mycket människor. Några tycker det är viktigt för tryggheten att det finns vuxna på platsen.

Flera nämner även att det ska finnas bra sittplatser/soffor och att platsen ska vara ren och mysig. Att det ska vara varmt nämns också av flera. En del beskriver även mer kring hur platsen ska se ut, där flera exempel tycker att det ska finnas växter. En del tycker att det är attraktivt med platser i naturen/nära havet. Ytterligare saker som nämns är till exempel tillgång till mat, snacks eller godis.

Några utvalda citat redovisas på följande sida.

"Att den ska vara rolig att vara på, sköna sitt platser och det ska vara tryggt"

- Kille, högstadiet

"Mysig och fin plats som inte är nedskräpad mm."

-Tjej, högstadiet

"Ren, fräsch, inget skrik/oljud, människor som betar sig respektfullt."

- Kille, gymnasiet

"Man känner sig trygg på platsen. Finns någonting att göra som man gillar att göra."

-Tjej, gymnasiet

"Den är mysig, inte så mycket folk är där och så är det lugnt."

- Kille, högstadiet

"Det ska finnas något att underhålla och en bra plats att göra roliga saker med vänner."

-Tjej, högstadiet

”Skolan är dålig. Jag har ingen fritid för att det är så mycket prov. Jag mår också dåligt för att jag inte får använda min mobil.”

– Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad Sölvesborg borde veta för att göra kommunen bättre för unga

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödjande för eleverna. Det behöver också finnas tilltro till varje elevs förmåga, och därutöver ska skolan anpassa undervisningen efter varje elev.¹

De senaste åren har det även kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Bland annat framkommer att killars skolresultat är avsevärt sämre än tjejers, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Därutöver har det kommit studier som visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – exempelvis hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

¹ Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

² SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

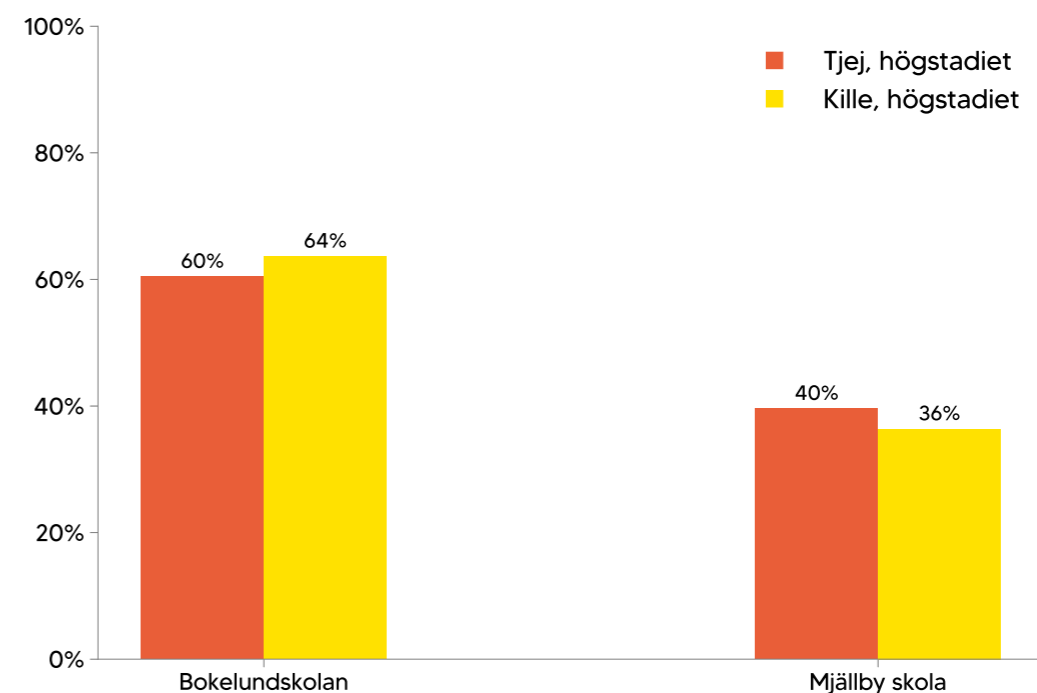
³ Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

⁴ Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Högstadieskola

I diagrammet nedan redovisas vilken skola högstadieungdomarna går på. Störst andel av de svarande högstadieungdomarna går på Bokelundskolan, 60 % av tjejerna och 64 % av killarna. 40 % av tjejerna och 36 % av killarna går på Mjällby skola.

C1. Vad heter den skola du går i?

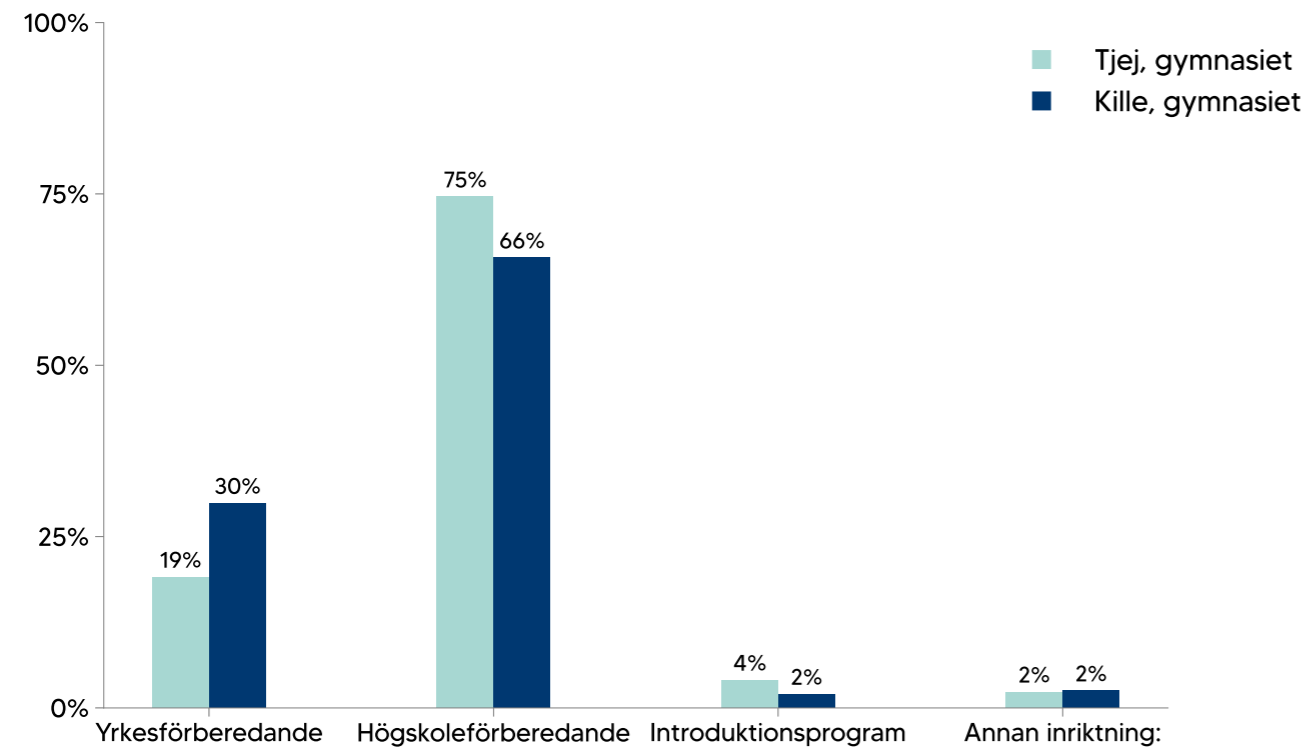

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieelevernas programinriktning. En majoritet av ungdomarna läser ett högskoleförberedande program, 75 % av tjejerna och 66 % av killarna. 19 % av tjejerna och 30 % av killarna läser ett yrkesförberedande program.

C2. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

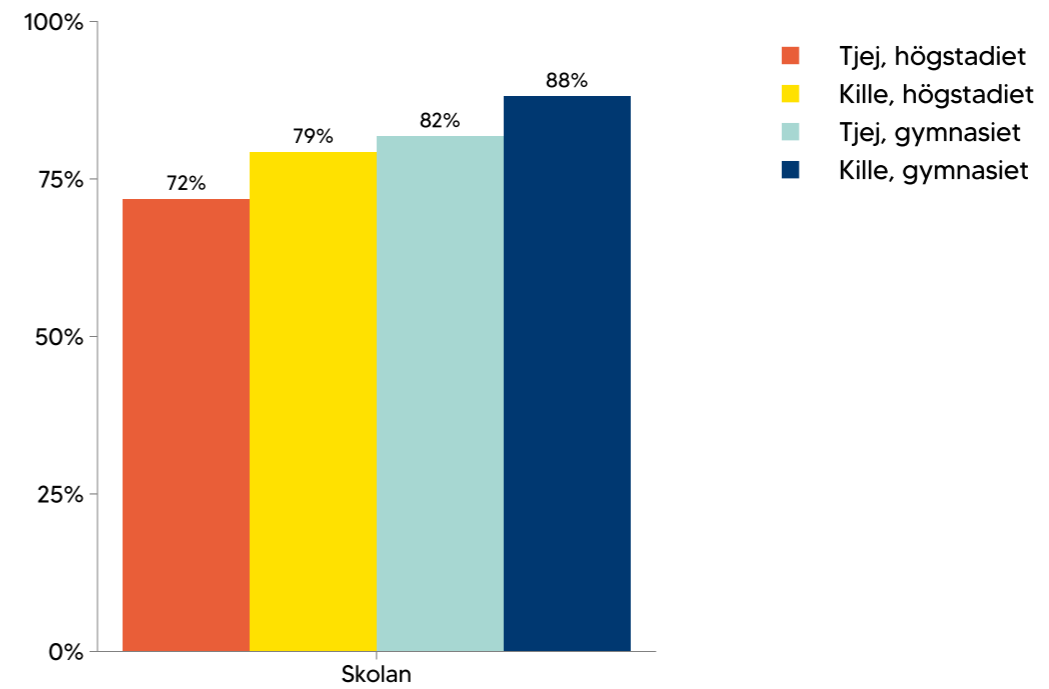

Nöjdhet skola

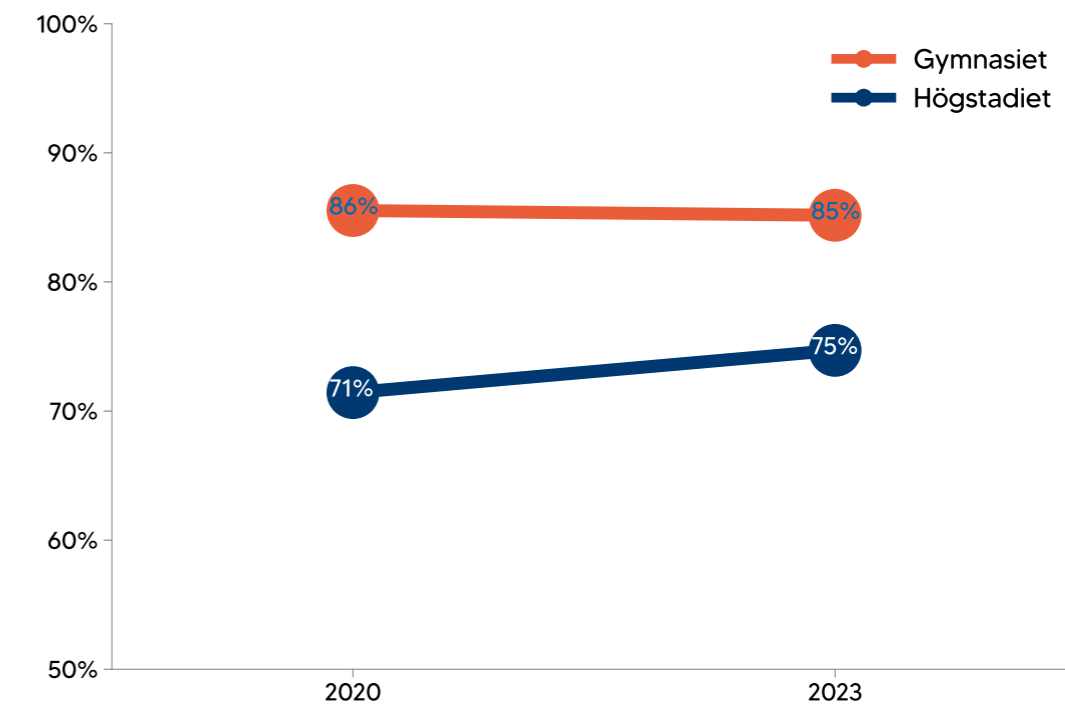
Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2a på följande sida. Totalt 75 % av högstadieungdomarna och 85 % av gymnasieungdomarna svarar att de är nöjda med skolan. Killar i respektive åldersgrupp är mer nöjda med skolan än tjejer i samma åldersgrupp.

Över tid syns en viss ökad nöjdhet med skolan för högstadiet, medan andelen nöjda i gymnasiet är på ungefär samma nivå som år 2020.

C2a. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande? Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"

C2c. Andel nöjda med skolan: Jämförelse över tid

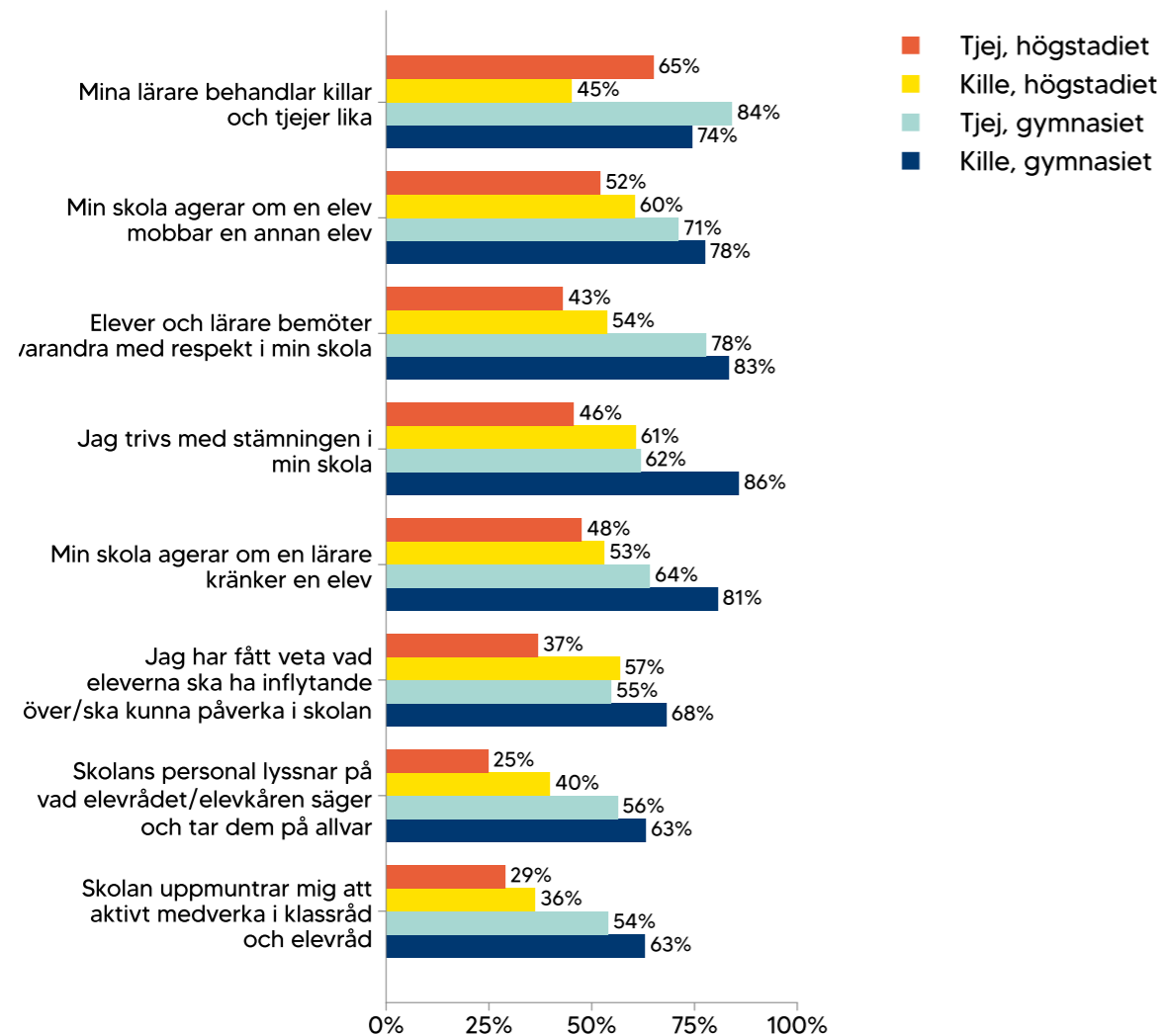
Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa.¹

I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående. En andel om mellan 46-86 % instämmer i att de trivs med stämningen på sin skola. Killar i gymnasiet trivs med stämningen i högst grad, medan tjejer i högstadiet trivs i lägst grad. Gymnasieungdomarna är generellt mer nöjda än högstadieungdomarna med olika aspekter av skolan, och en lägre instämmandegrad syns framför allt bland högstadietjerna. Undantag gäller dock påståendet "Mina lärare behandlar tjejer och killar lika", vilket killar i högstadiet i lägst grad instämmer i.

Över tid syns en positiv utveckling i högstadiet när det kommer till skolans agerande om en elev mobbar en annan elev. En negativ utveckling syns däremot i frågorna som rör inflytande i skolan. I gymnasiet syns en negativ utveckling när det kommer till trivsel med stämningen i skolan samt om skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar. En positiv utveckling syns däremot ifråga om huruvida skolan agerar om en elev mobbar en annan elev.

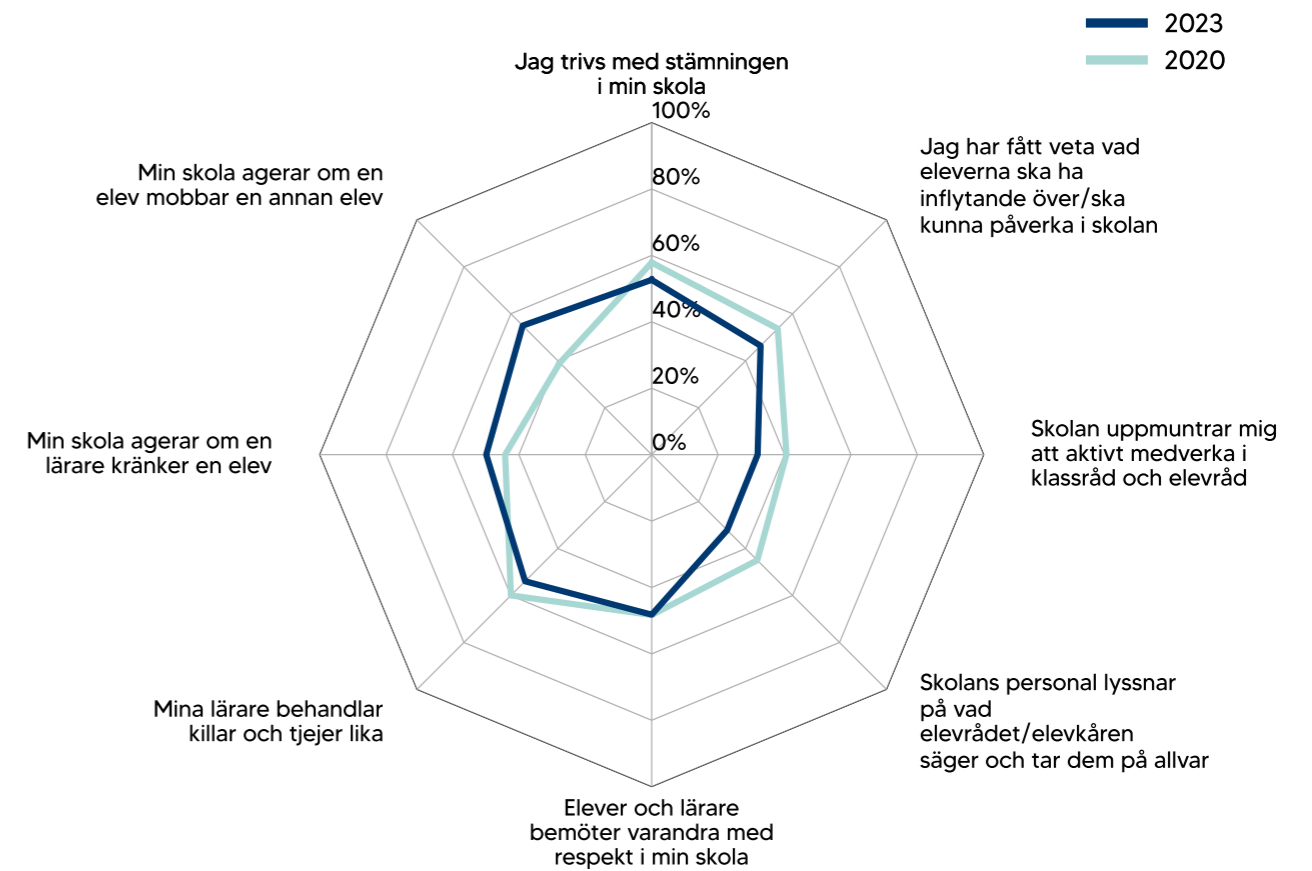
C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat att de "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 1-58 %.

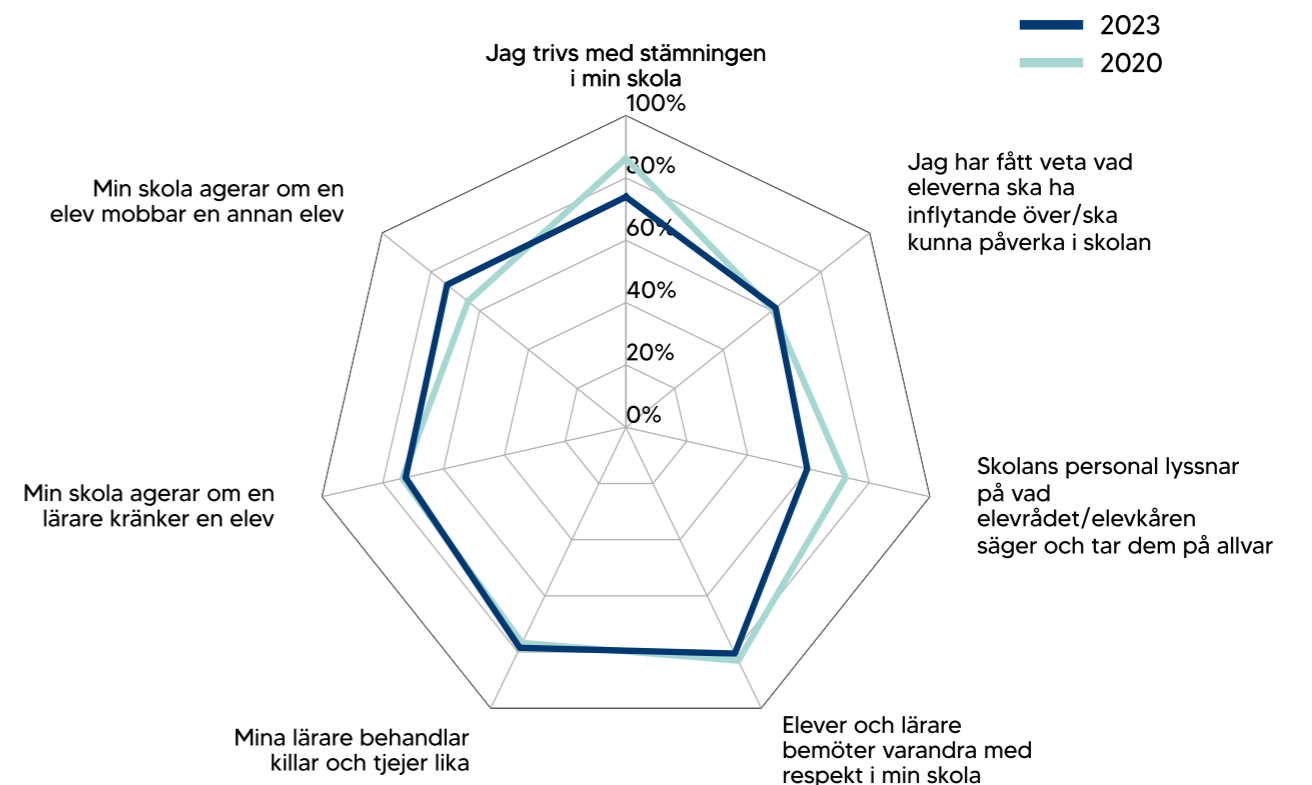
¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

C3b_1. Andel som instämmer i påståenden om skolan: högstadiet, jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_1 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 5-47 %.

C3b_2. Andel som instämmer i påståenden om skolan: gymnasiet, jämförelse över tid*

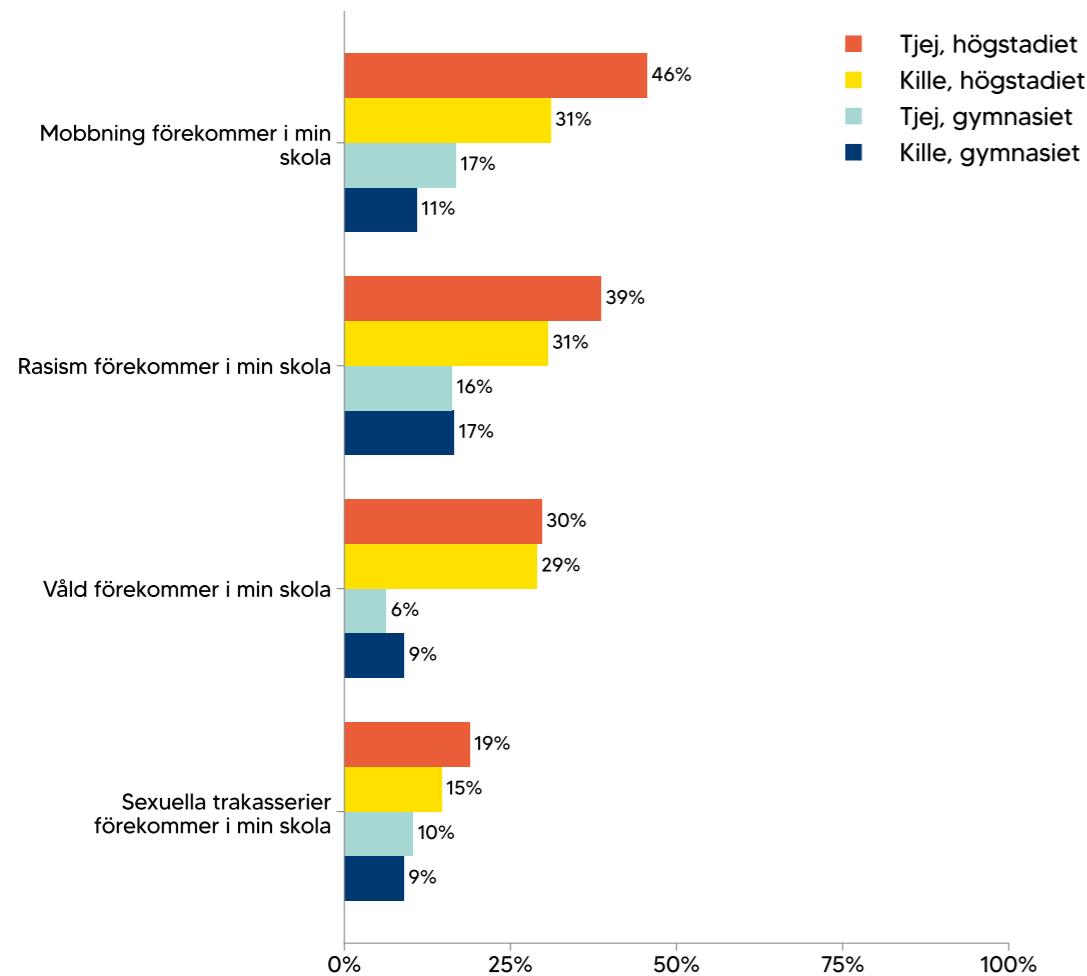
*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_2 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 4-53 %.

Rasism, våld, trakasserier och mobbning

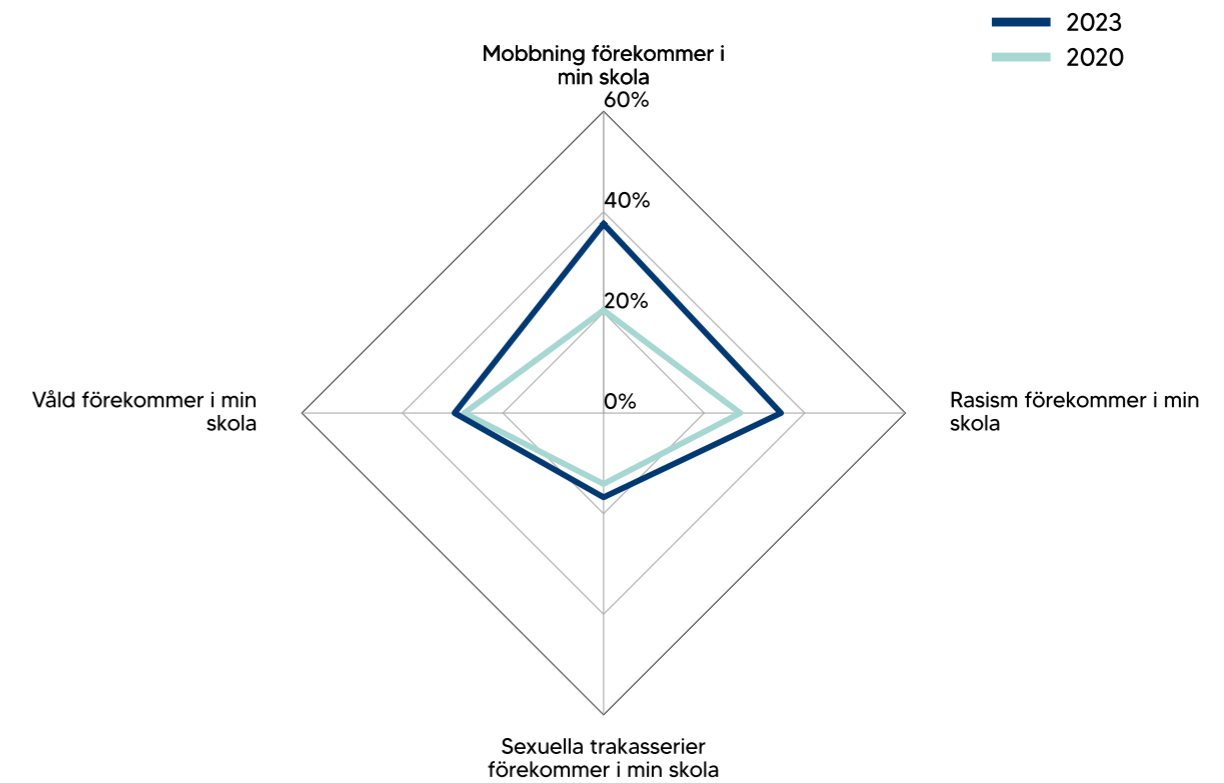
Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. I diagrammet C3c syns att samtliga problem är mer förekommande i högstadiet än i gymnasiet. Totalt 38 % av högstadieungdomarna uppger att mobbning förekommer på deras skola, och 35 % svarar att rasism förekommer. Högstadietjejer svarar i särskilt hög grad att mobbning och rasism förekommer på deras skola. 29-30 % av högstadieungdomarna svarar även att våld förekommer, och 15-19 % att sexuella trakasserier förekommer. I gymnasiet svarar mellan 6-17 % att de olika problemen förekommer.

Andelen som svarar att mobbning, rasism och sexuella trakasserier förekommer i deras skola har ökat jämfört med år 2020, både i högstadiet och gymnasiet. Vad gäller förekomsten av våld syns endast mindre förändringar.

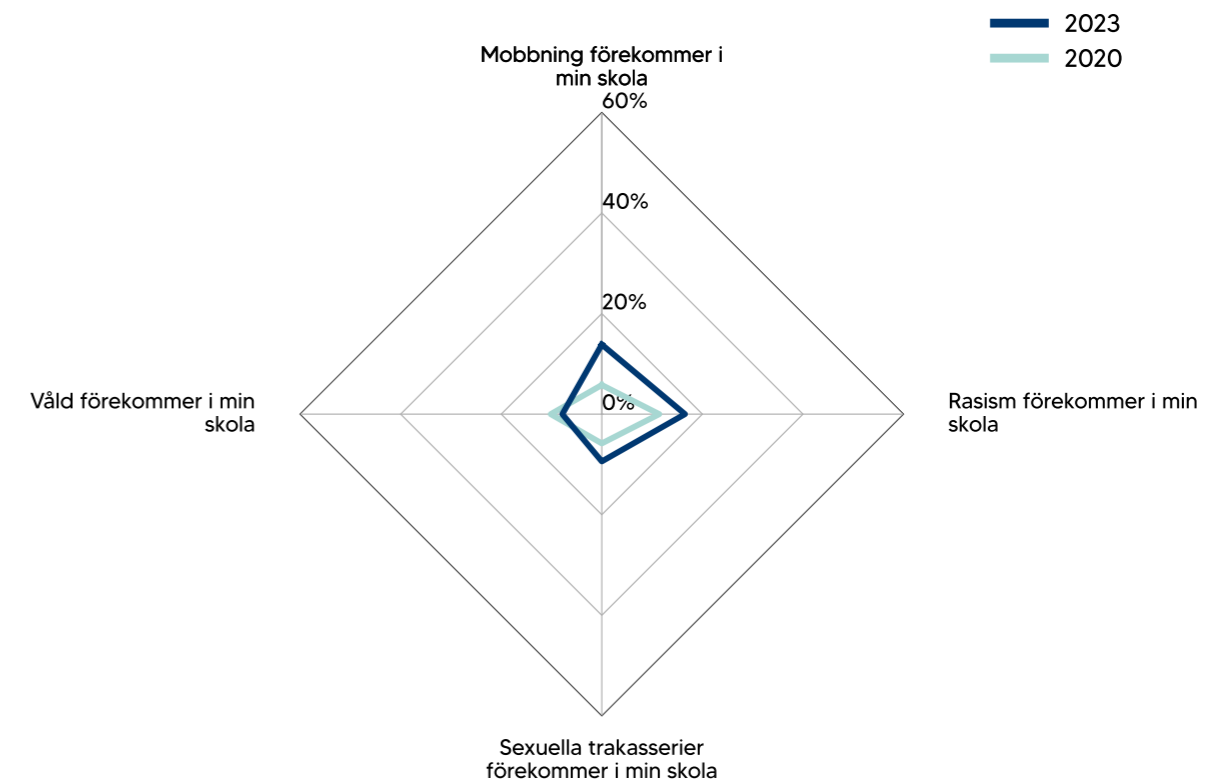
**C3c. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola?
Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"**

C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: högstadiet, jämförelse över tid

C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: gymnasiet, jämförelse över tid

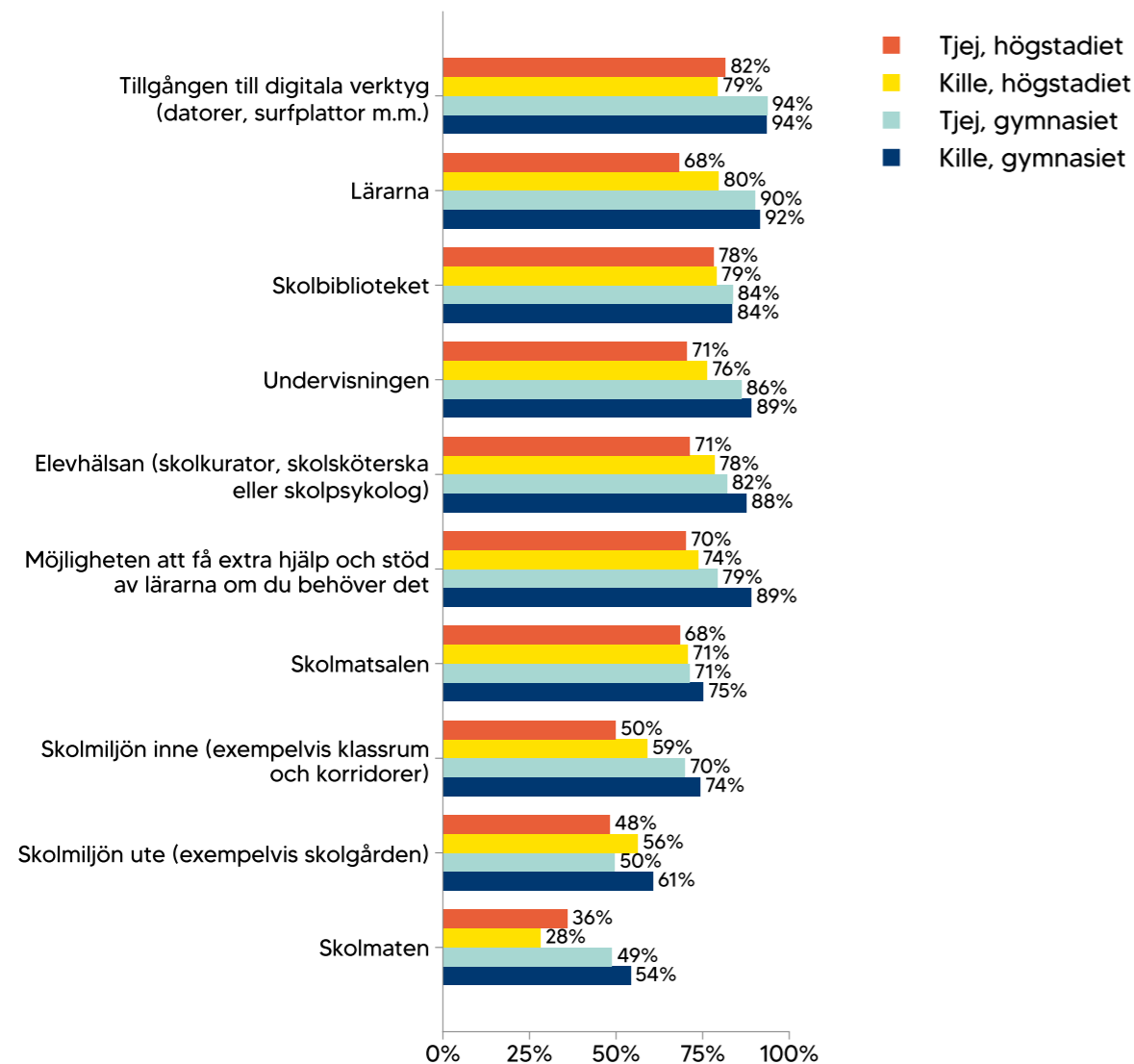

Omdöme skola

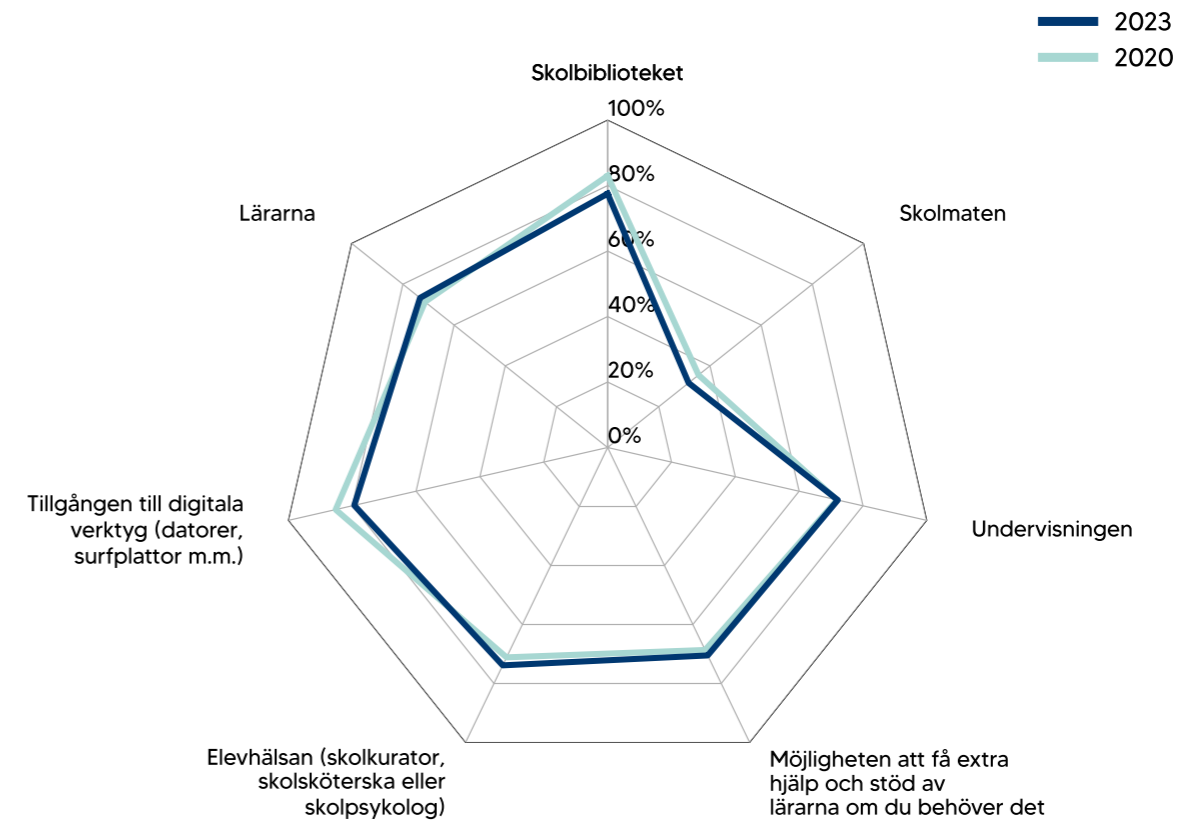
Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. I diagram C4 framgår att en hög andel både i högstadiet och gymnasiet är nöjda med exempelvis lärarna, undervisningen, elevhälsan och tillgången till digitala verktyg. När det kommer till skolmaten och skolmiljön är nöjdheten lägre. Nöjdheten med skolmaten är särskilt låg bland högstadieungdomarna.

Jämfört med år 2020 har nöjdheten med skolmaten och tillgången till digitala verktyg minskat något i högstadiet, se diagram C4b på nästa sida. I gymnasiet syns i diagram C4c en ännu tydligare minskning gällande nöjdheten med skolmaten. Gymnasieungdomarna är även något mindre nöjda med bland annat undervisningen och skolbiblioteket jämfört med år 2020.

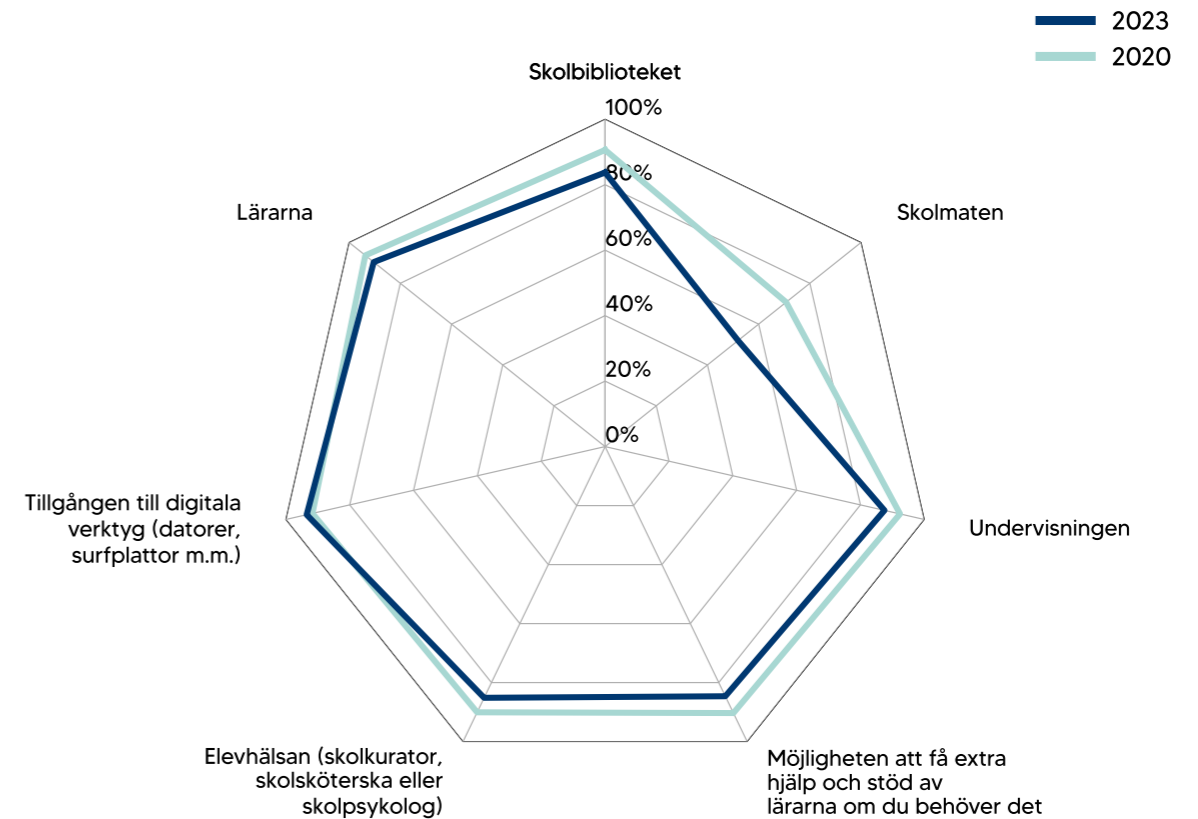
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: högstadiet, Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse över tid

C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: gymnasiet, Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse över tid

Elevinflytande

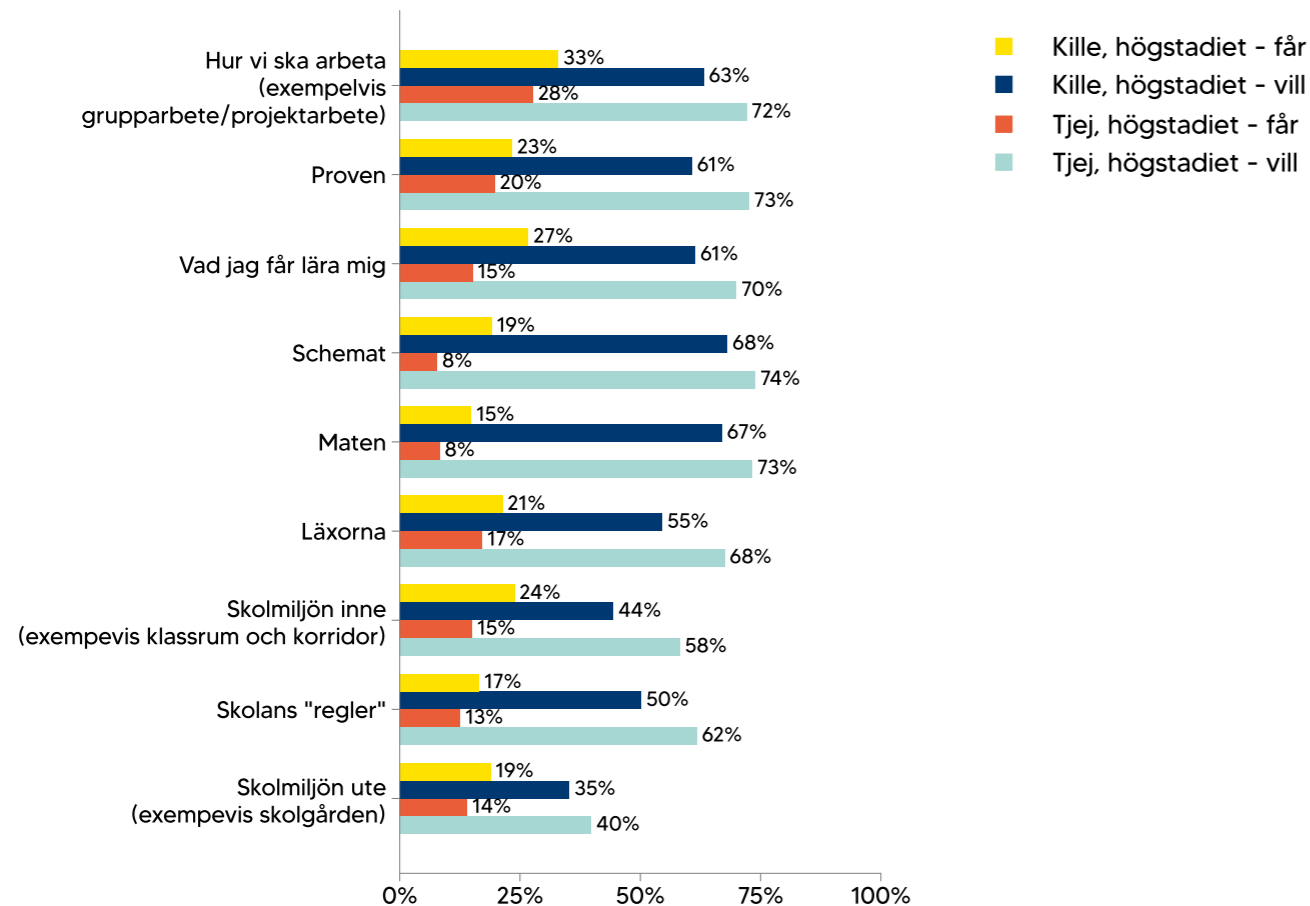
Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget.

Delaktighet i skolan är centralt för alla elevers lärande och utveckling, och bidrar även till bland annat trygghet och motivation.¹ I en utredning från Skolverket framgår det även att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt i skolan, desto mer positivt ser eleven på den aspekten.² Med andra ord korrelerar elevers möjligheter till inflytande och delaktighet i skolan med flertalet andra aspekter av skolan.

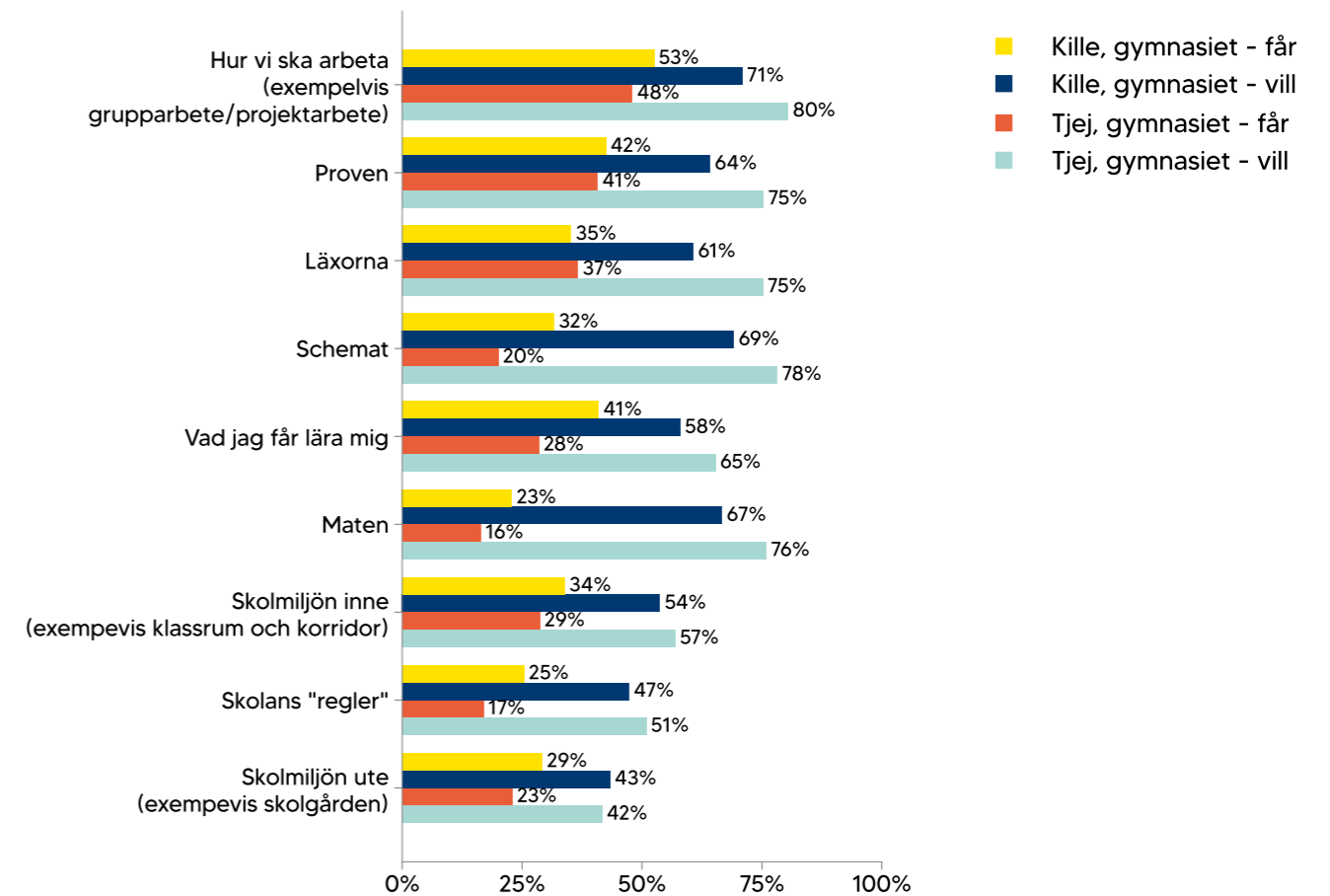
I Sölvesborgs kommun ser vi att andelen unga som vill vara med och bestämma är relativt hög både i högstadiet (se diagram C5a) och gymnasiet (se diagram C5b på följande sida). Andelen som anser att de får vara med och bestämma är lägre. Killar svarar i något högre grad än tjejer att de får vara med och bestämma om olika saker. Samtidigt svarar tjejer att de vill vara med och bestämma i något högre grad än killar.

Hur eleverna ska arbeta i skolan (exempelvis grupparbete/projektarbete) är det som både högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna anser att de får vara med och bestämma om i högst grad. Det som högstadieungdomarna vill påverka i högst grad är schemat. Gymnasieungdomarna vill i högst grad påverka hur eleverna ska arbeta i skolan.

C5a. Högstadiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

C5b. Gymnasiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "våldigt mycket" eller "ganska mycket"

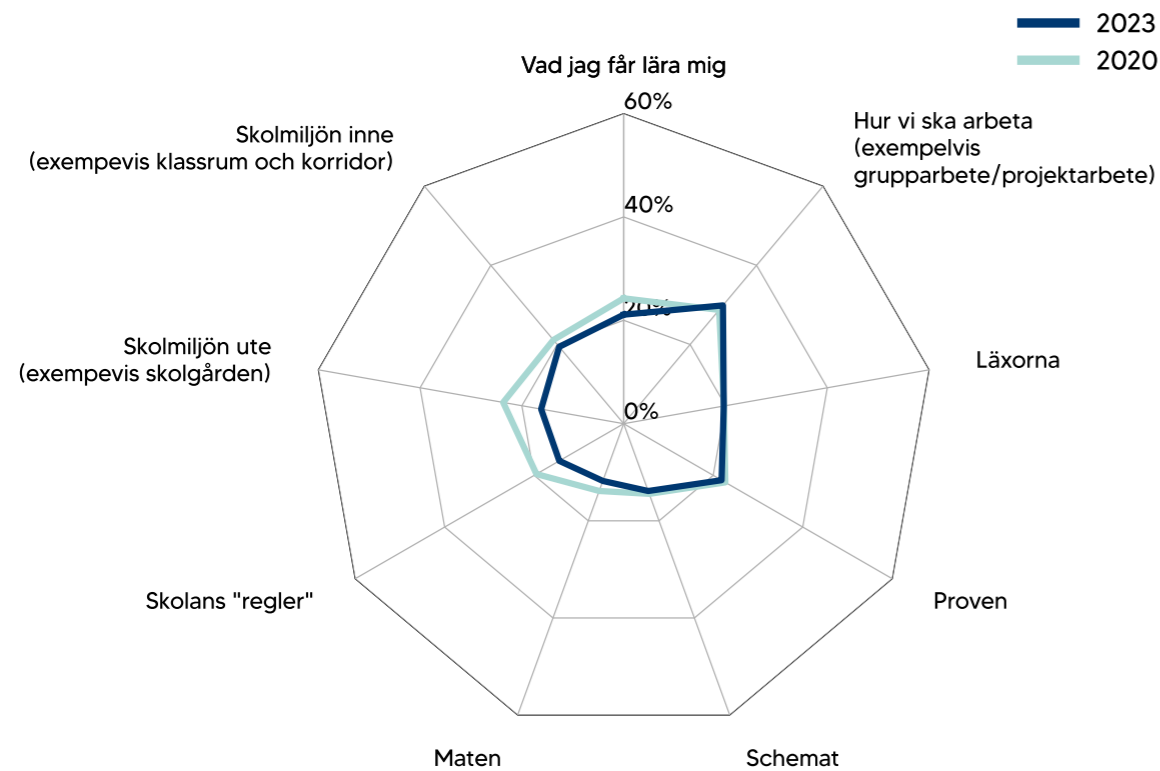
¹ Skolinspektionen 2018: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen

² SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

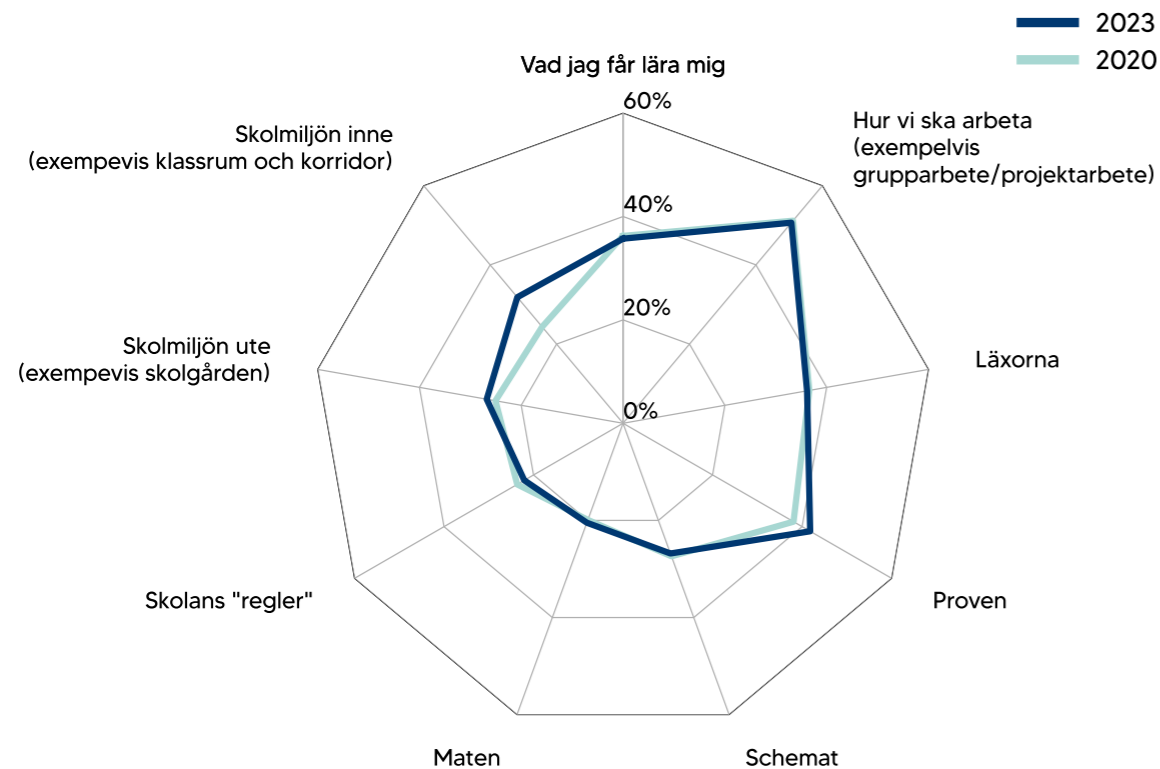

Andelen i högstadiet som upplever att de får vara med att bestämma om skolmiljön ute och skolans "regler" har minskat jämfört med år 2020. På gymnasiet har andelen som upplever att de får bestämma om skolmiljön inne ökat. Även andelen som upplever att de får vara med och bestämma om proven har ökat något.

C5d: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: högstadiet, jämförelse över tid

C5e: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: gymnasiet, jämförelse över tid

D. Politik och samhälle

I aktuell forskning både i Sverige och andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

I den senaste demokratiutredningen framkom att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre, och det är mindre vanligt bland unga att vara medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Samtidigt är det en större andel unga än äldre som uppger att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang dock mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan därmed vara högre.³ För att sänka trösklarna för engagemang bland unga är det bland annat viktigt att det finns kontaktytor mellan unga och organisationer samt att unga har kunskap om olika vägar att kanalisera samhällsengagemang.⁴ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

"Lyssna på dem unga mer, anstränga sig mer i våra åsikter. Det kanske inte är en stor sak för er men för oss betyder det mycket. Bland annat student datumet som vi inte är nöjda med (...)"

– Svar från tjej i gymnasiet på frågan om vad Sölvesborg borde veta för att göra kommunen bättre för unga

1 SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" del A
 2 MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
 3 SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet
 4 MUCF 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang

Intresse för olika frågor

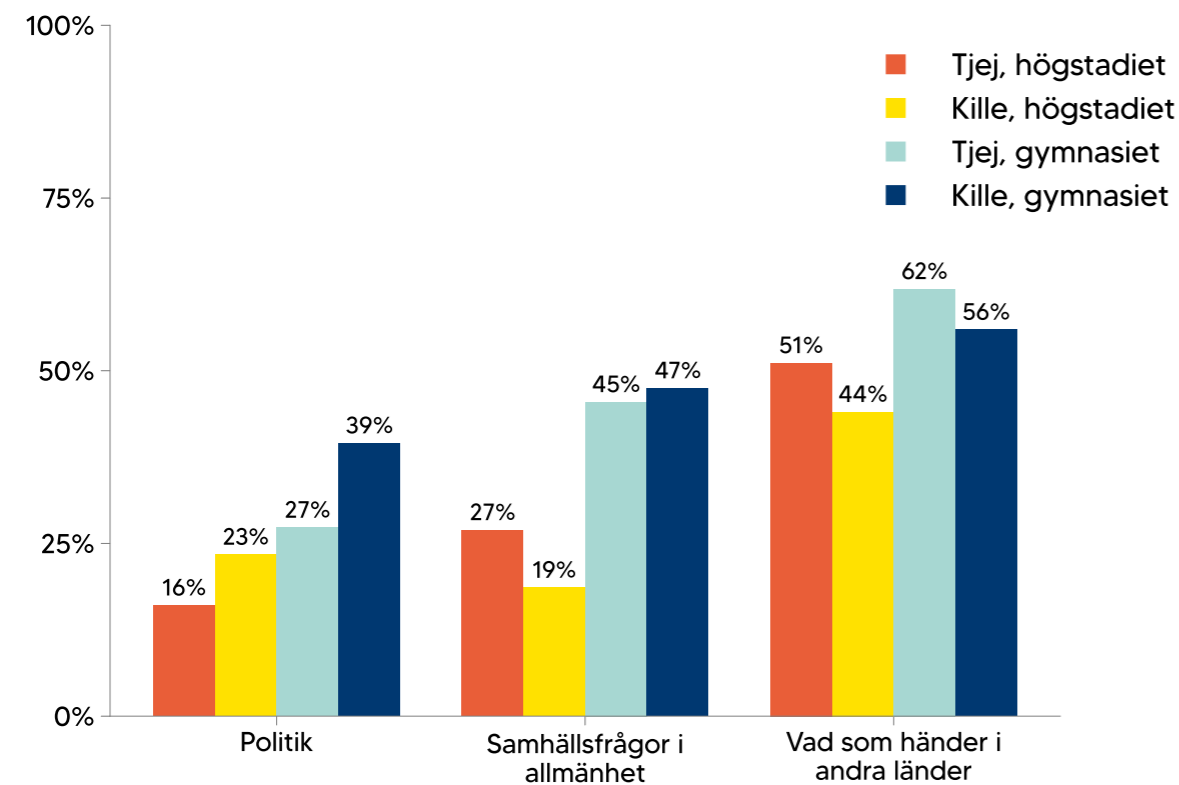
Ungdomarna i Sölvesborg svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället.¹

Intresset bland både högstadiungdomarna och gymnasieungdomarna är högst för vad som händer i andra länder. Bland tjejer i gymnasiet är intresset för vad som händer i andra länder särskilt högt, 62 %. 45-47 % av gymnasieungdomarna är även intresserade av samhällsfrågor i allmänhet. Vad gäller intresset för politik är det lägre, både i högstadiet och gymnasiet. Högst intresse för politik har killar i gymnasiet, 39 %.

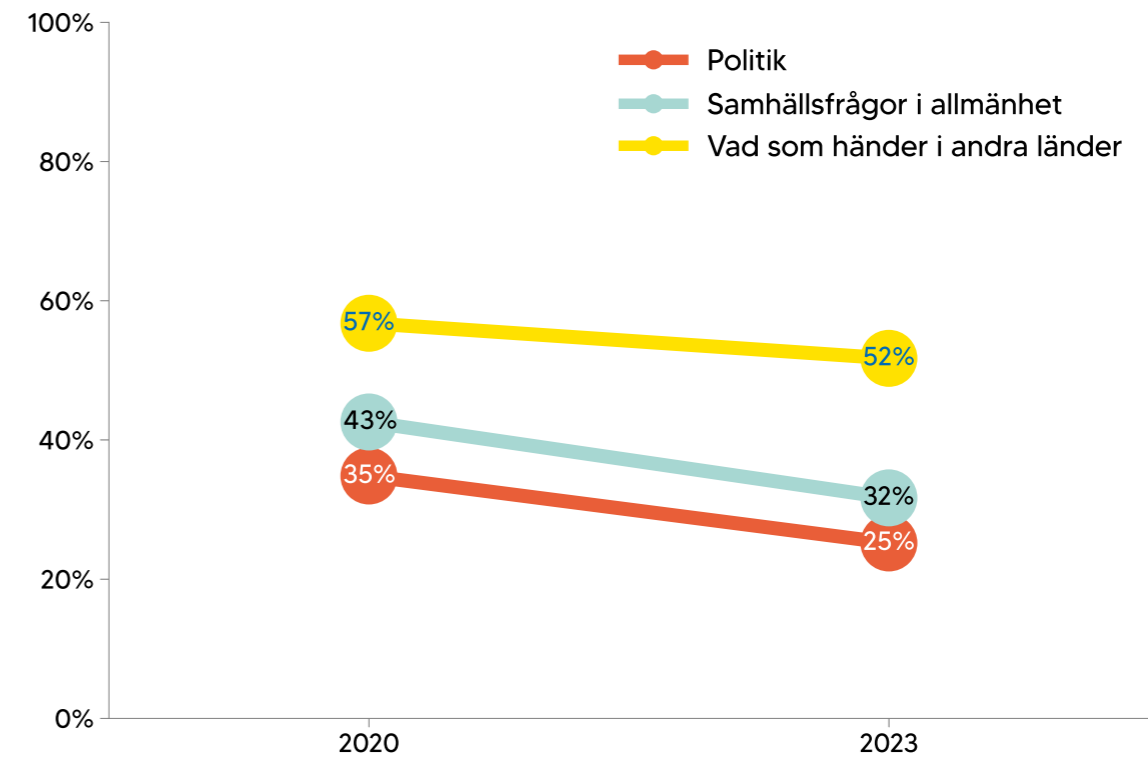
Totalt sett har intresset för samtliga frågor minskat jämfört med år 2020, se diagram D1b på följande sida.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

D1b. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse över tid

Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat, medan andra former av engagemang är mer vanligt. Tidigare nämndes att dessa förändringar inte nödvändigtvis behöver vara något negativt. Samtidigt leder denna utveckling till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratins beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande.¹

Det finns idag även tydliga skillnader i ungas engagemang mellan killar och tjejer. Det är mer vanligt bland tjejer att engagera sig genom att exempelvis skriva under en namnsamling eller stödja en åsikt på nätet, medan killar i högre grad än tjejer är medlemmar i politiska partier. Denna typ av skillnader riskerar att på längre sikt leda till en ojämn fördelning av makt och inflytande över beslutsfattandet.² I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men det ställs en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året.

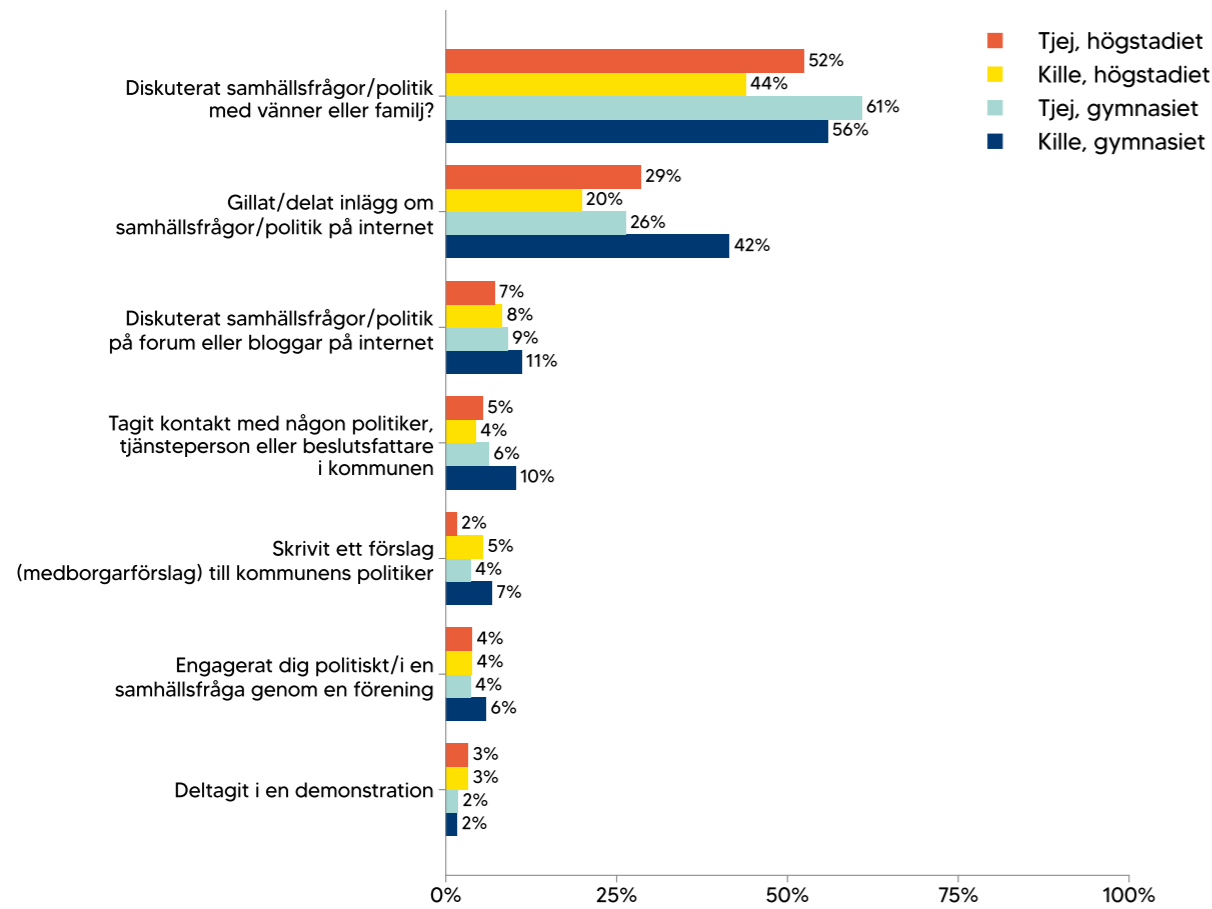
Vad som framgår i diagram D2 är att en andel mellan 20-42 % har gillat eller delat ett inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. En större andel gymnasiekillar än övriga har gjort detta. Mest vanligt bland samtliga är dock att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik med vänner eller familj, vilket 44-61 % svarar att de gjort. Övriga handlingar är klart mindre vanliga, exempelvis har mellan 2-3 % deltagit i en demonstration och 4-6 % har engagerat sig politiskt/i en samhällsfråga i en förening.

¹ Amnå mfl. 2016

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

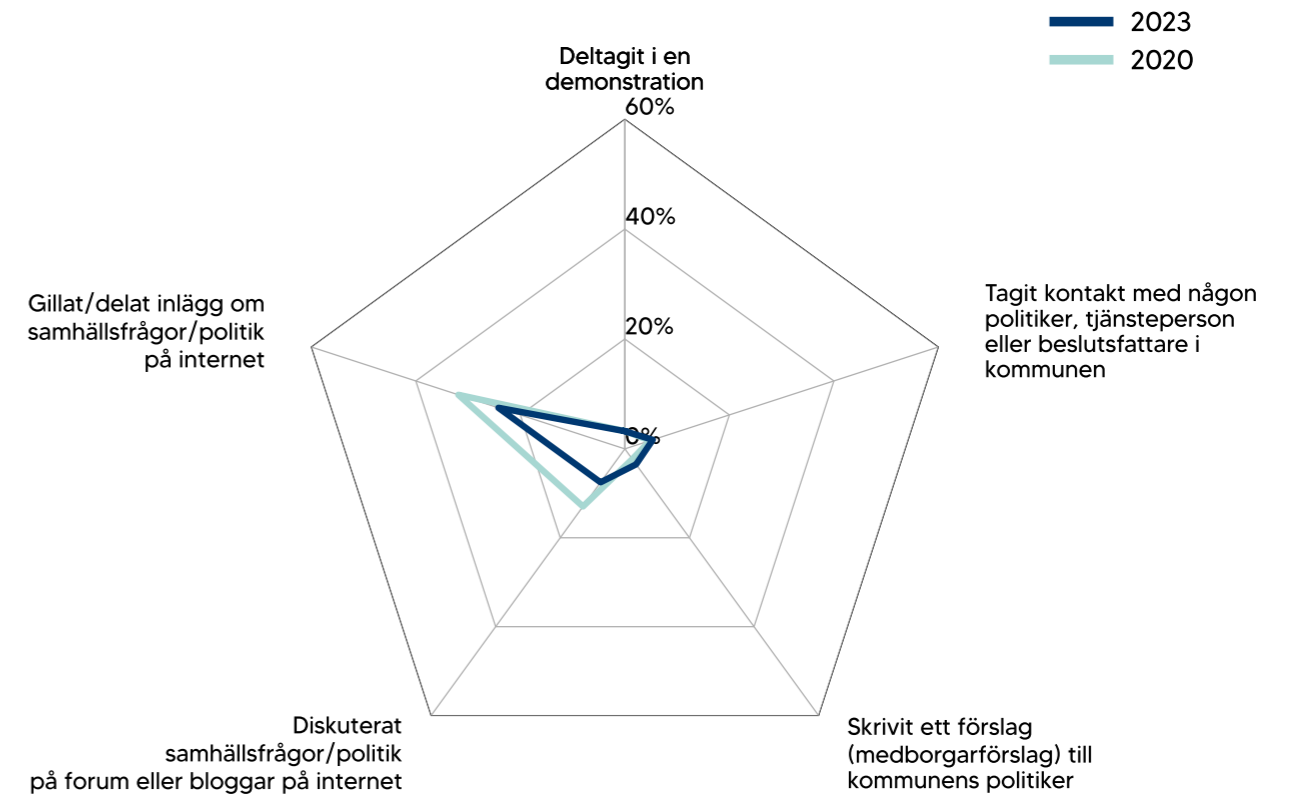
² MUCF 2023: Ung idag

**D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande?
Andel som svarat "ja"**

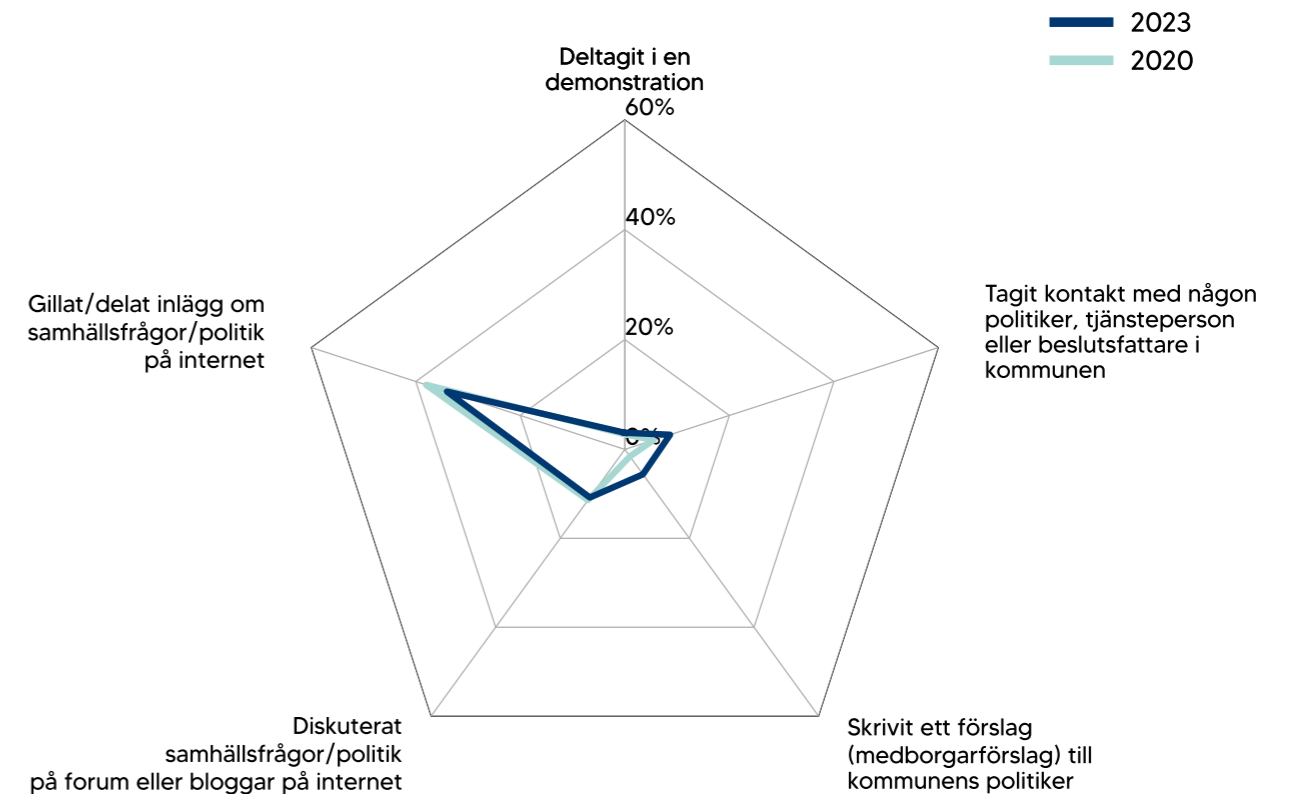

På följande sida redovisas resultatet över tid. I högstadiet har andelen som gillat/delat inlägg samt diskuterat inlägg på internet minskat sedan år 2020. I gymnasiet syns en ökning av andelen som skrivit ett medborgarförslag till kommunens politiker.

D2b. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: högstadiet, jämförelse över tid

D2c. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: gymnasiet, jämförelse över tid

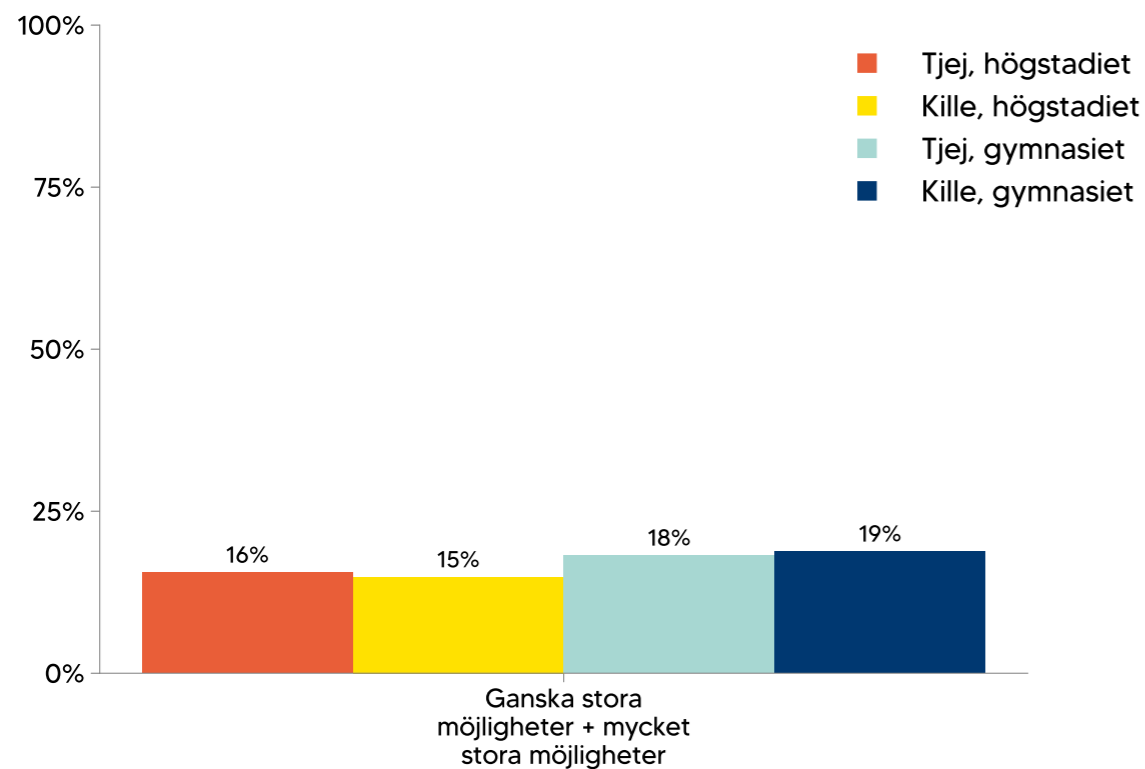
Möjligheter att påverka

En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

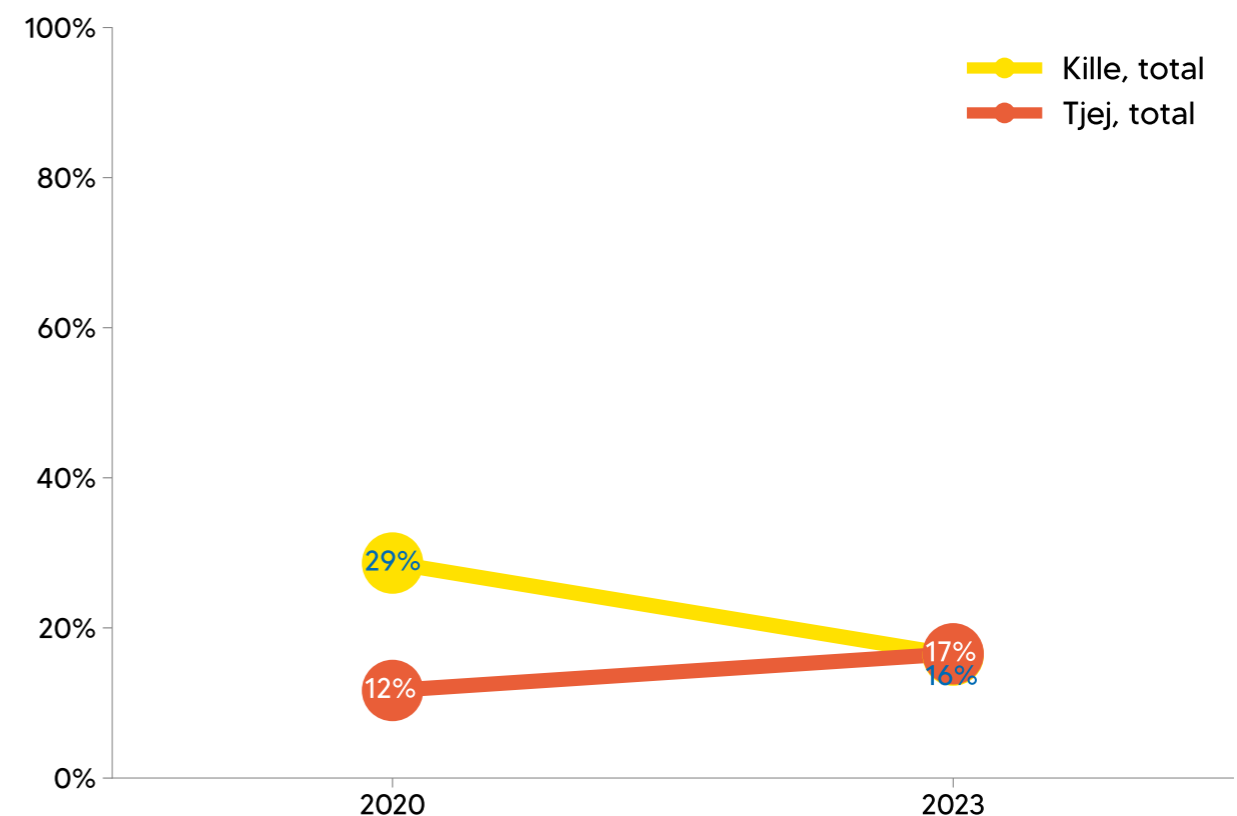
Vad som framgår i diagrammet nedan är att högstadieungdomarna ser något mindre positivt än gymnasieungdomarna på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen. Skillnaderna är dock små, 15-16 % i högstadiet och 18-19 % i gymnasiet ser ganska eller mycket positivt på sina möjligheter.

Över tid har andelen tjejer totalt sett som ser positivt på sina möjligheter har ökat något, medan andelen bland killar istället tydligt har minskat (se diagram D3b på följande sida).

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse över tid

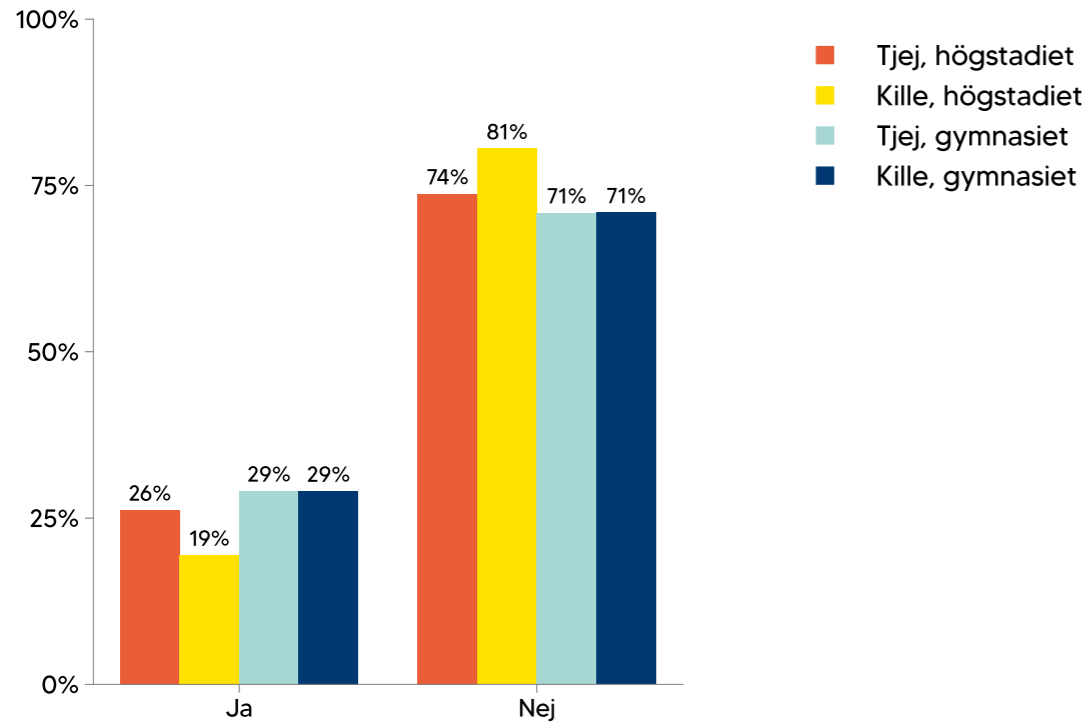
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida de vill vara med och påverka i frågor som rör Sölvesborgs kommun. I denna fråga framgår att andelen högstadiekillar som vill påverka är lägre än i övriga grupper - se diagram D4 på följande sida. Gymnasieungdomarna vill vara med och påverka i högre grad än högstadieungdomarna.

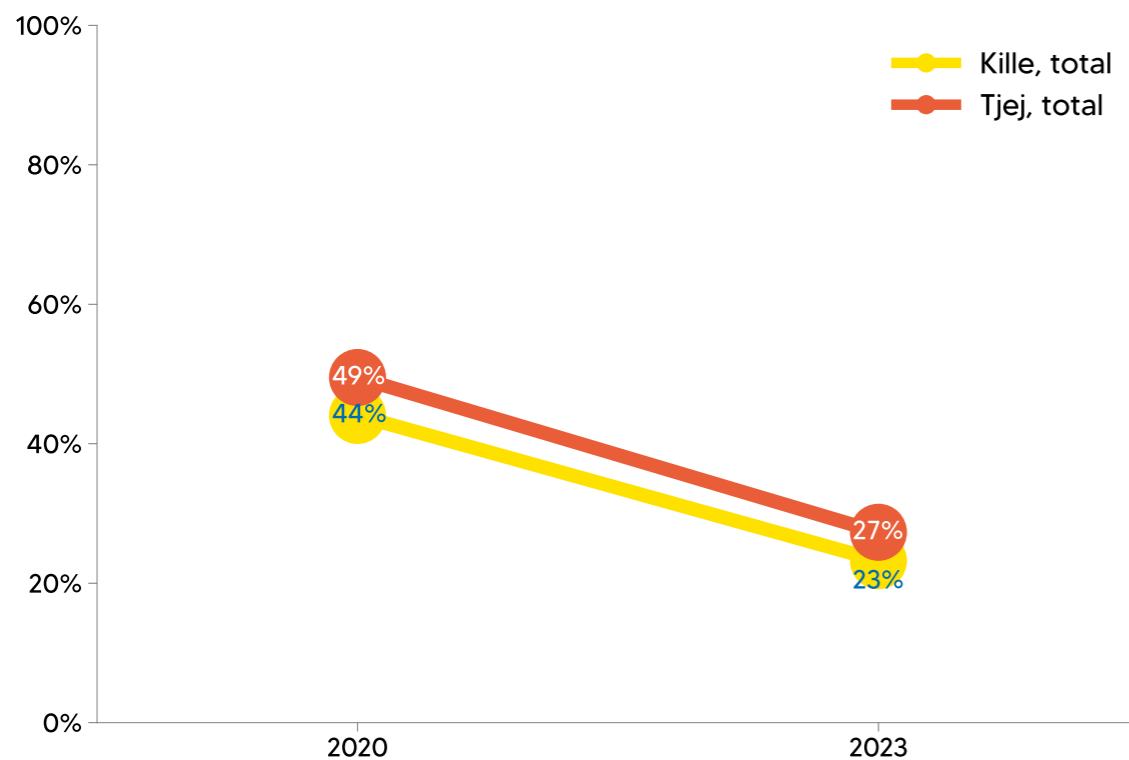
I diagram D4b på följande sida framkommer att andelen unga som vill påverka i kommunen har minskat tydligt sedan år 2020, både bland killar och bland tjejer.

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

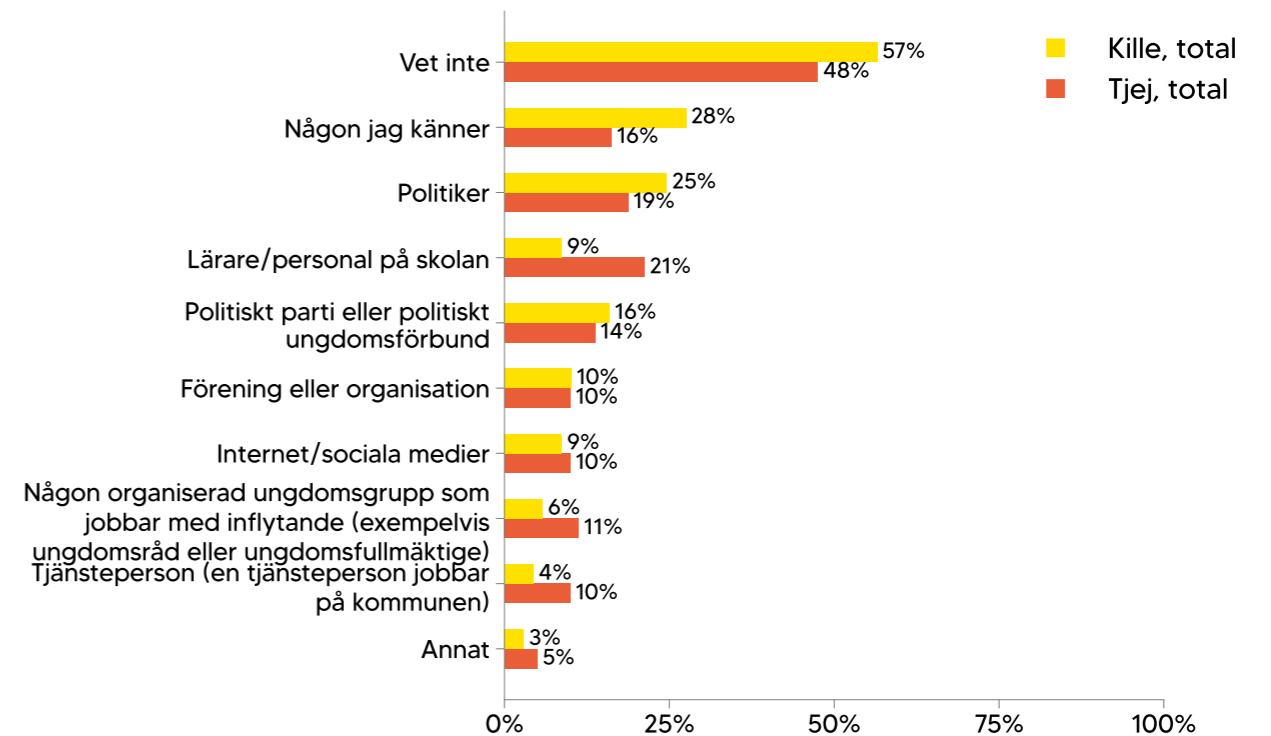
D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse över tid

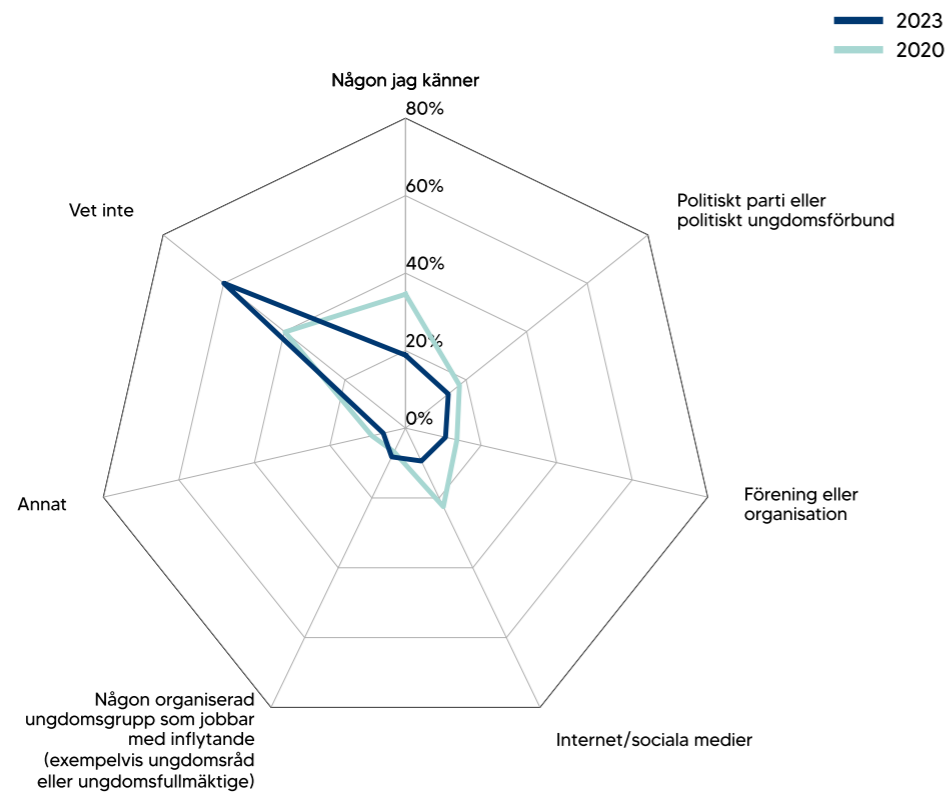
De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. 57 % av killarna och 48 % av tjejerna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Därefter svarar störst andel av tjejerna att de skulle vända sig till lärare eller personal på skolan, medan killarna skulle vända sig till någon de känner.

I diagram D4c_1 och D4c_2 på nästa sida redovisas jämförelser över tid i frågan. Jämfört med 2020 är det en större andel i högstadiet som inte vet vart de skulle vända sig, samtidigt som andelen som skulle vända sig till internet/sociala medier har minskat. I gymnasiet syns bland annat en minskning av andelen som skulle vända sig till internet/sociala medier.

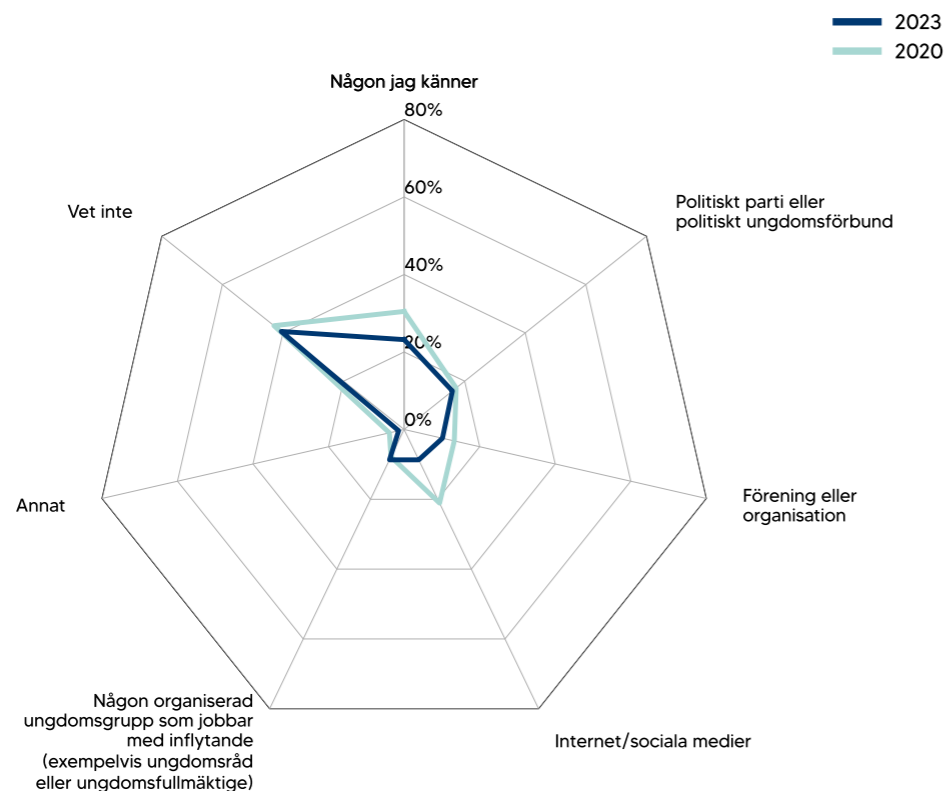
D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka

D4c_1. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
 Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: högstadiet, jämförelse över tid

D4c_2. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
 Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: gymnasiet, jämförelse över tid

D4d. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många kommenterar sådant som rör skolan. Skolmaten, studentdatum och att skolan inte ska vara mobilfri är exempel på saker som ungdomarna tar upp. Det är även flertalet som kommenterar att de vill påverka i frågor som rör fritidsaktiviteter, dels utbudet generellt men en ny ishall är också ett konkret önskemål som lyfts.

Även tryggheten i kommunen är något som flera ungdomar vill vara med och påverka. Flertalet vill även vara med och påverka i frågor i samhället och kommunen i stort.

Nedan redovisas några citat.

"Skolfrukost i furulund"

- Kille, gymnasiet

"Frågor som rör skolan, ex studentdatum osv"

-Tjej, gymnasiet

"Fixa så det finns o göra saker i Sölvesborg"

- Kille, högstadiet

"Saker som rör oss ungdomar och vår framtid"

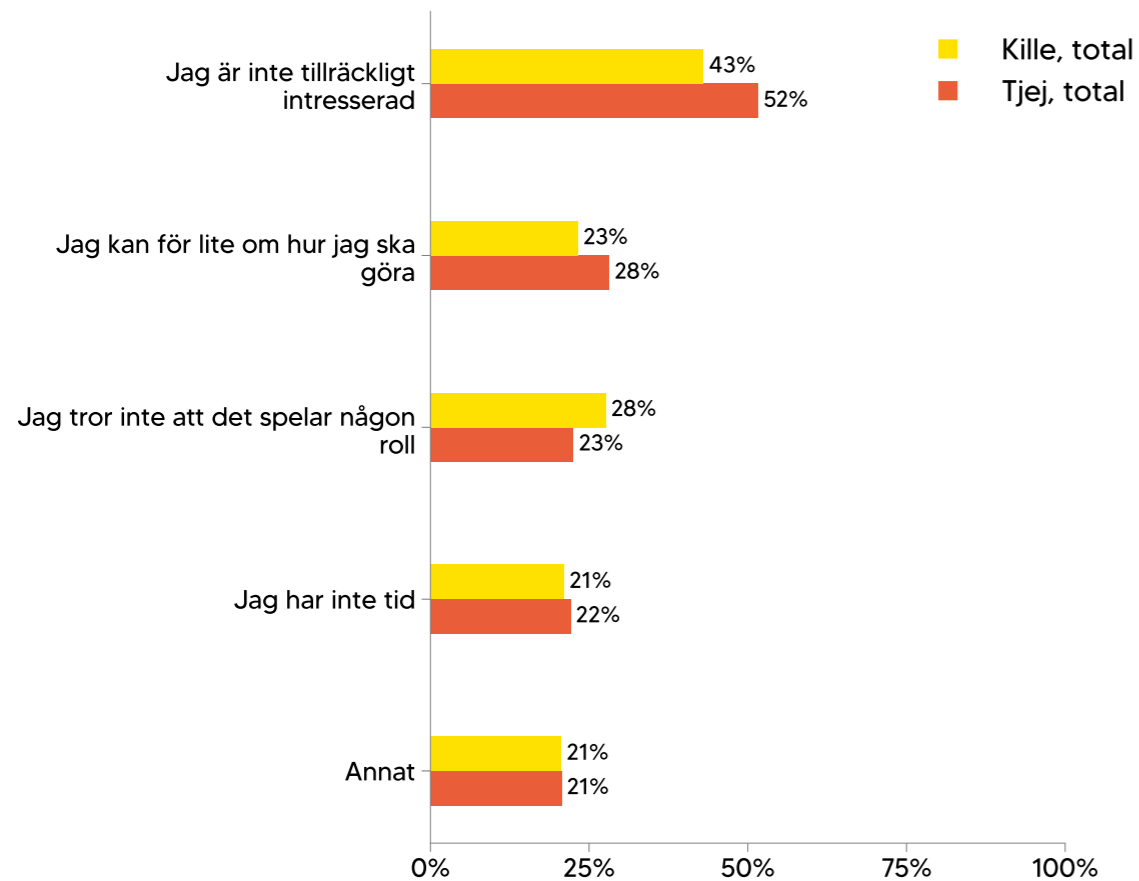
-Tjej, högstadiet

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4e nedan.

43 % av killarna och 52 % av tjejerna svarar att de inte är tillräckligt intresserade, vilket är det främsta skälet både bland killar och tjejer. 23-28 % svarar att de kan för lite om hur de ska göra, och lika många tror inte att det spelar någon roll.

D4e. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka? Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

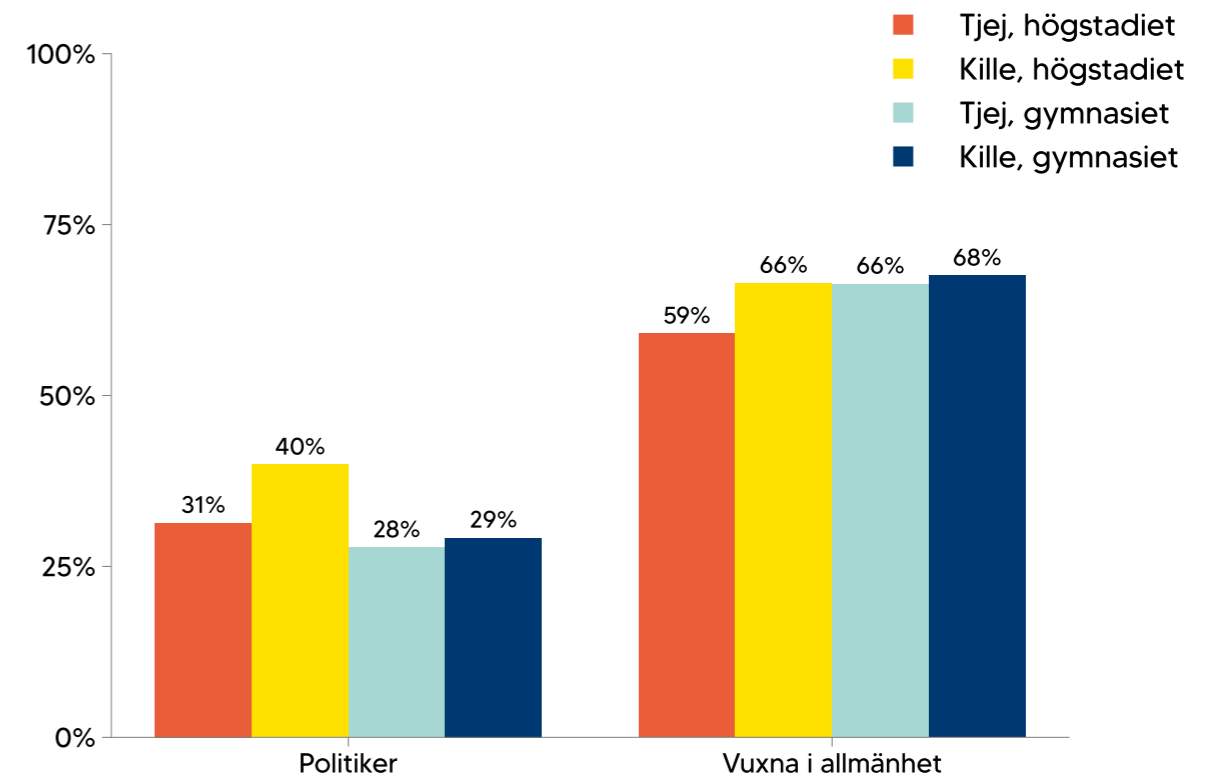

Förtroende för vuxna och politiker

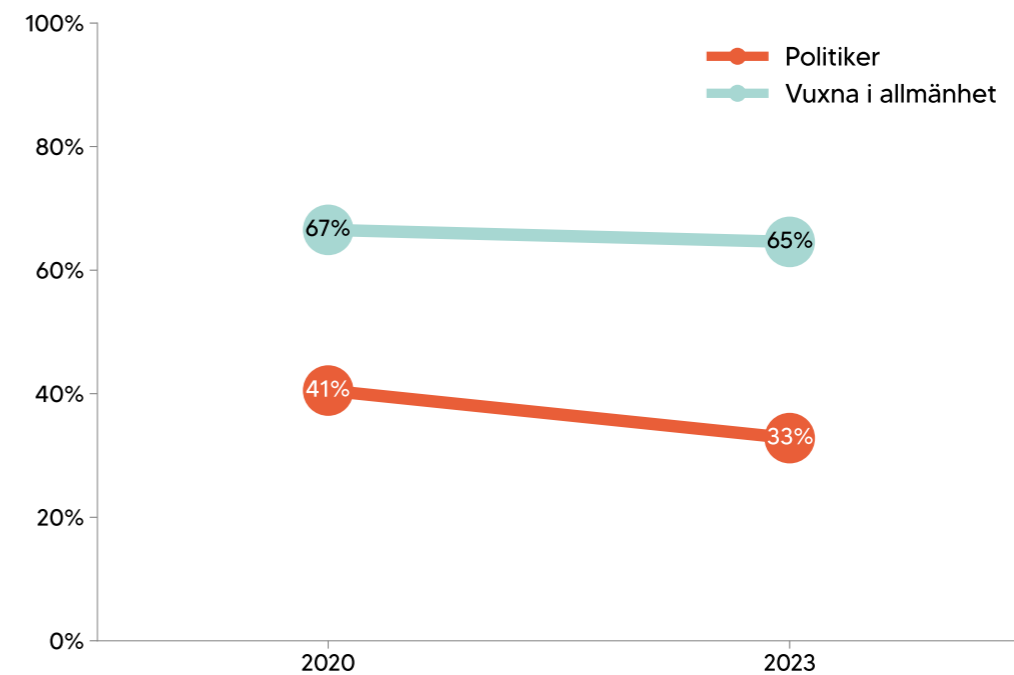
Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. Mellan 59-68 % har ett mycket eller ganska stort förtroende för vuxna i allmänhet. Förtroendet är lägre bland högstadietjejer än övriga. Förtroendet för politiker är lägre, mellan 28-40 %, och klart högre bland högstadiekillar jämfört med övriga.

Andelen ungdomar totalt sett som har förtroende för politiker har minskat jämfört med år 2020. Förtroendet för vuxna i allmänhet är däremot relativt oförändrat, se diagram D5b.

D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer? Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"

D5b. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker: Jämförelse över tid

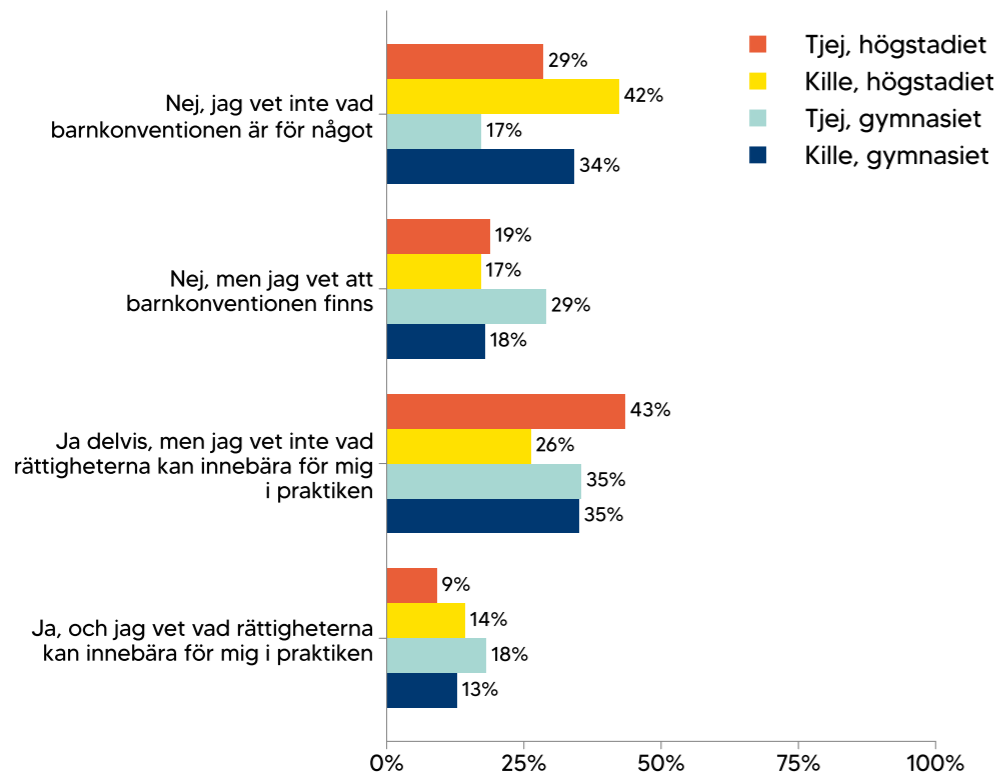

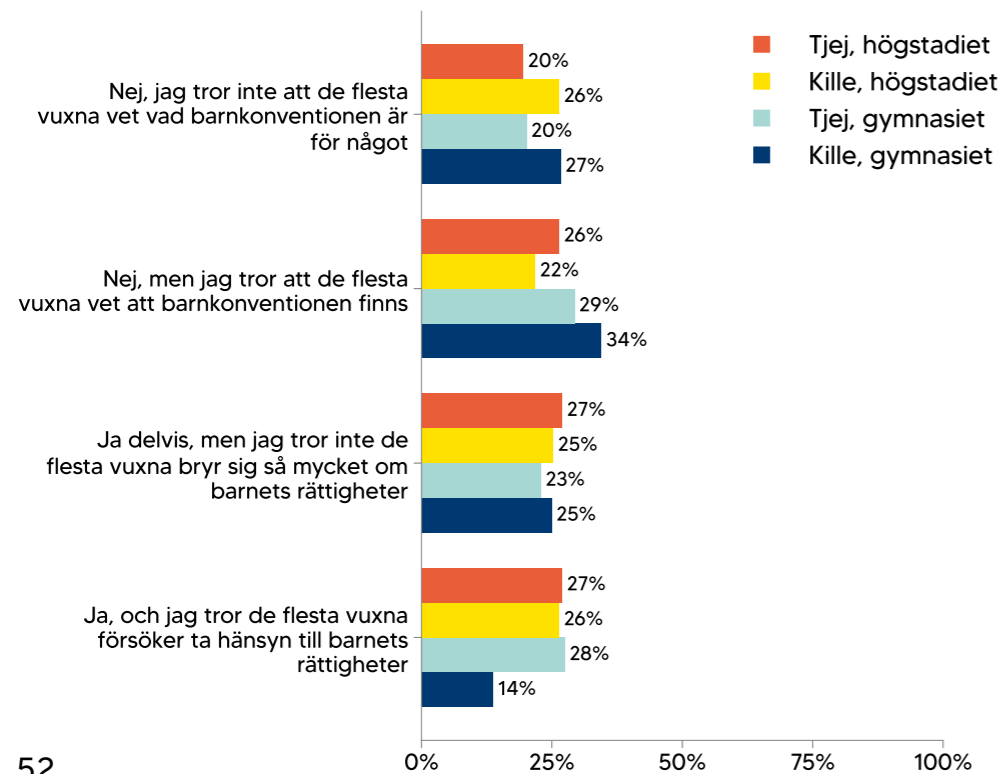
Barnkonventionen

I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att gymnasietjejer i högst grad har viss kännedom om barnkonventionen, medan högstadiekillar i högst grad inte alls vet vad det är. Mellan 20-27 % tror inte att de flesta vuxna känner till barnkonventionen, medan 14-28 % tror att de flesta vuxna försöker ta hänsyn till barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Killar i gymnasiet tror i lägre grad än övriga att vuxna känner till barnkonventionen och försöker ta hänsyn till barnets rättigheter.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

Hur unga vill engagera sig

G8. Hur vill du engagera dig i planeringen och utvecklingen av samhället?

I Sölvesborg ställdes även en kommunspezifisk fråga om hur ungdomarna vill engagera sig i planeringen och utvecklingen av samhället. Det är många som svarar att de inte vet eller inte är intresserade av att engagera sig, men det är även många som lämnar olika förslag på hur de skulle vilja engagera sig. Några kommenterar att de rent allmänt skulle vilja få frågan om vad de tycker om olika saker. Andra har mer konkreta förslag, som enkätundersökningar eller någon form av formulär som skickas till skolan där man får lämna förslag på vad man önskar ska ändras i samhället. De finns också de som helst vill engagera sig via elevrådet. Övriga önskemål som nämns av enstaka är bland annat att de vill engagera sig i ungdomsföreningar eller politiskt, att de vill engagera sig genom att rösta i olika frågor på internet samt önskar diskutera med kommunen i olika frågor. En del kommenterar istället i vilken typ av frågor de skulle vilja engagera sig.

"Vill få frågor om vad man tycker kring saker kommunen vill förändra. De gör bara saker utan att fråga de som faktiskt bor här."

-Tjej, högstadiet

"Inte nått som tar mycket tid, men ändå så man har en möjlighet att säga till om något."

- Kille, gymnasiet

"Typ enkätundersökningar, lätt att svara på utan att det blir för mycket jobb"

-Tjej, gymnasiet

"Att få min röst hörd och att någon tar tag i det jag säger eller iallafall svara mig när jag skickar ett långt mejl till kommunen som jag tagit mig väldigt lång tid att skriva."

- Kille, högstadiet

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter till kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Liknande tendenser syns i flertalet andra aktuella studier. Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Eftersom elevernas mående i skolan i hög utsträckning kan påverkas av det som sker exempelvis i sociala medier behöver skolorna även ta hänsyn till detta i sitt trygghetsarbete.⁴

”Fler gatulampor och fler trygghetsvärdar på ställen som till exempel i skogen påväg till skolan”

- Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad Sölvesborg borde veta för att göra kommunen bättre för unga

¹ MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet

² SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

³ Statens medieråd: Ungar och medier 2019

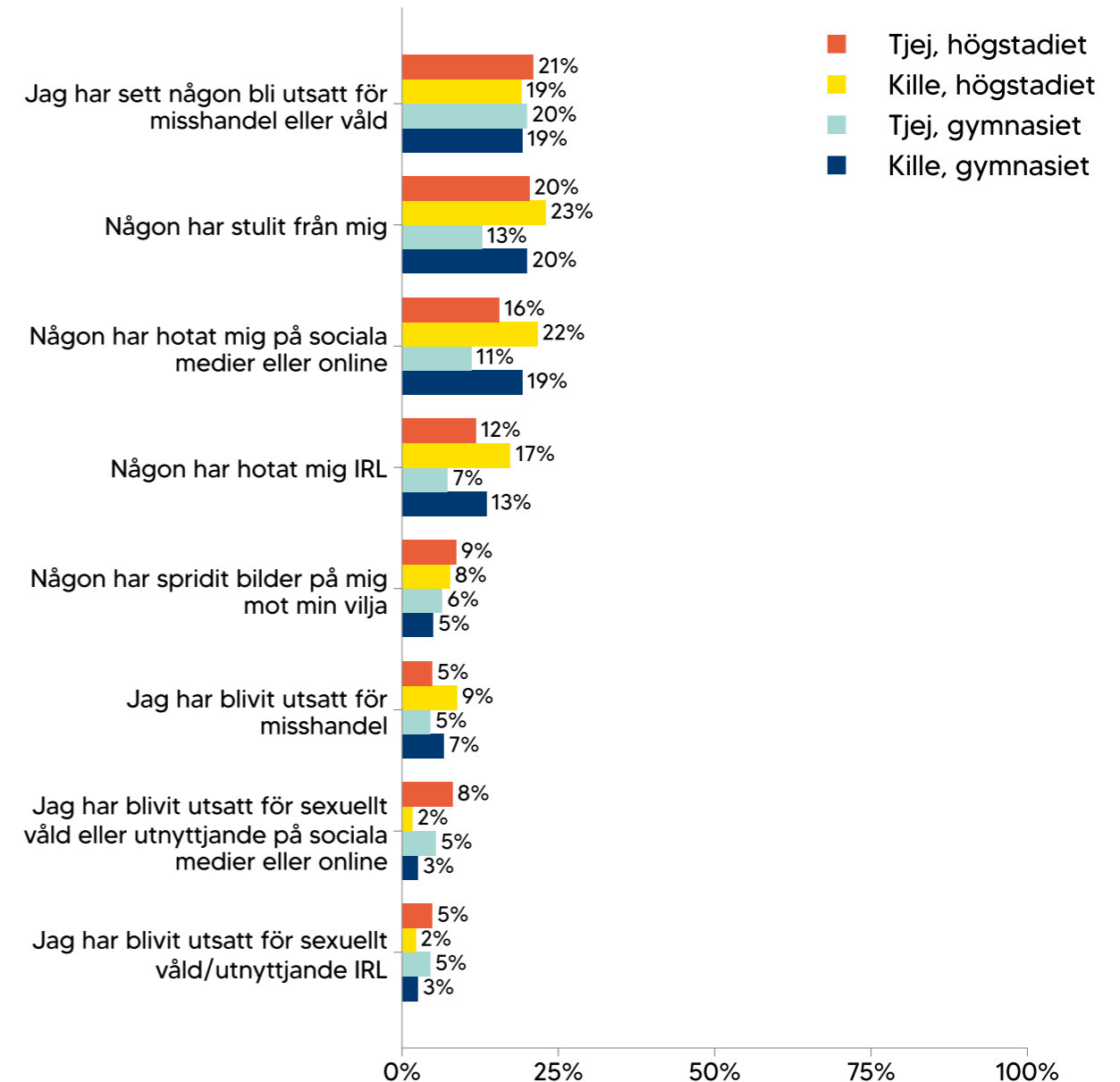
⁴ Skolinspektionen 2023: Skolors arbete för en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar

Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för något brott eller otrygg situation de senaste sex månaderna. Mest vanligt är att ha sett någon annan utsättas för misshandel eller våld (19-21 %) samt att ha utsatts för stöld (13-23 %). Tjejer i gymnasiet har utsatts för stöld i lägre grad än övriga ungdomar.

Det syns även flera könsskillnader. Bland killarna är det även en relativt stor andel, 19-22 %, som utsatts för hot på sociala medier eller online. Killar, främst i högstadiet, svarar även i högre grad än tjejer att de utsatts för hot IRL. Tjejer svarar däremot i något högre grad än killar att de utsatts för sexuellt våld eller utnyttjande, online eller IRL.

E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat ”ja”

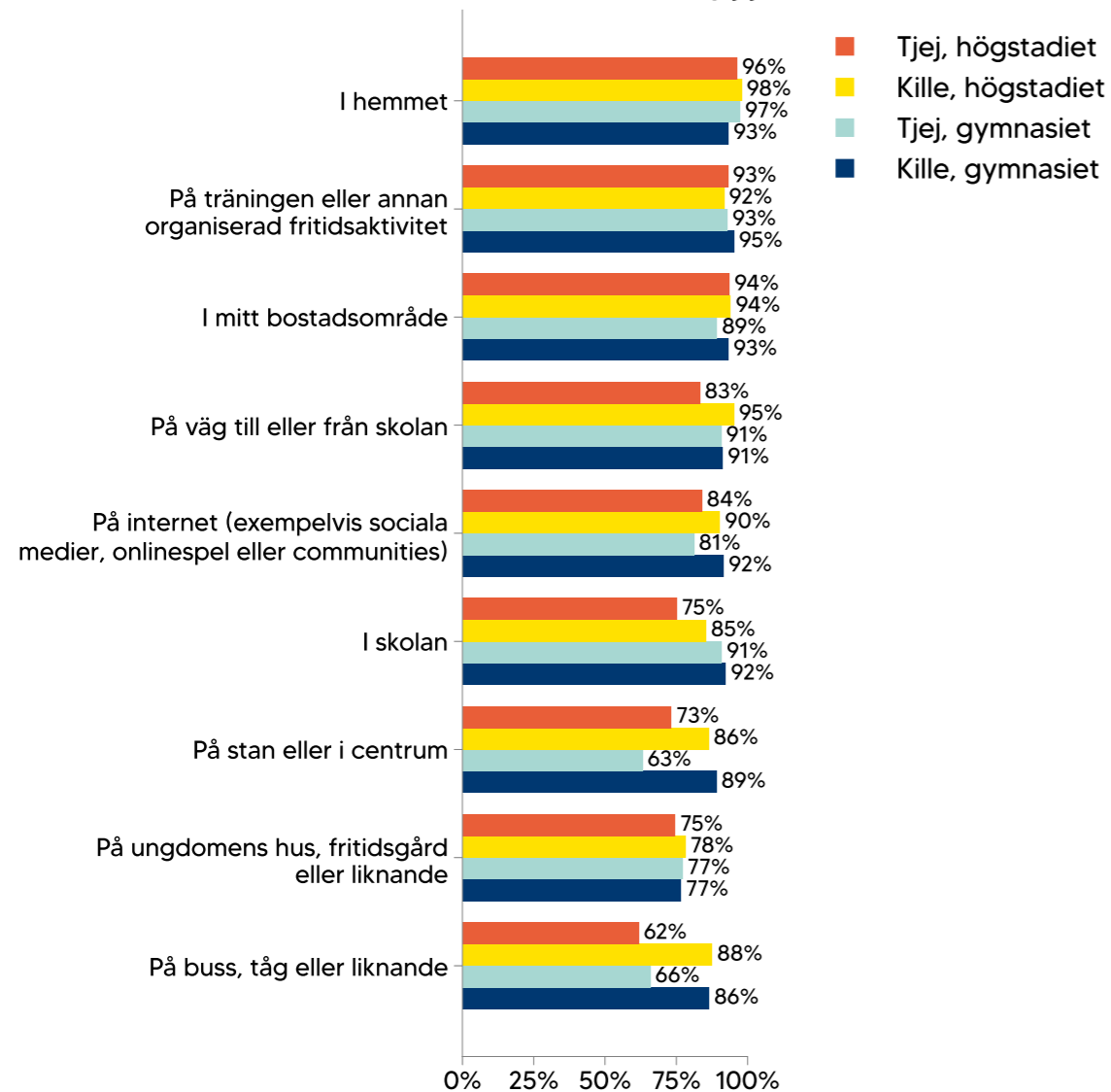
Trygghet på olika platser

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen och på internet. Som det framgår i diagram E2 nedan svarar en väldigt stor andel att de alltid eller oftast trygga i hemmet, bostadsområdet, på träningen och på väg till eller från skolan.

Tryggheten är lägre på stan/i centrum och på bussar/tåg, främst tjejer känner sig i lägre grad trygga där. Även på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande syns en något lägre trygghet, utan några större skillnader mellan kön och åldrar. Tryggheten i skolan är också på en något lägre nivå, framför allt bland högstadietjejer.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?*

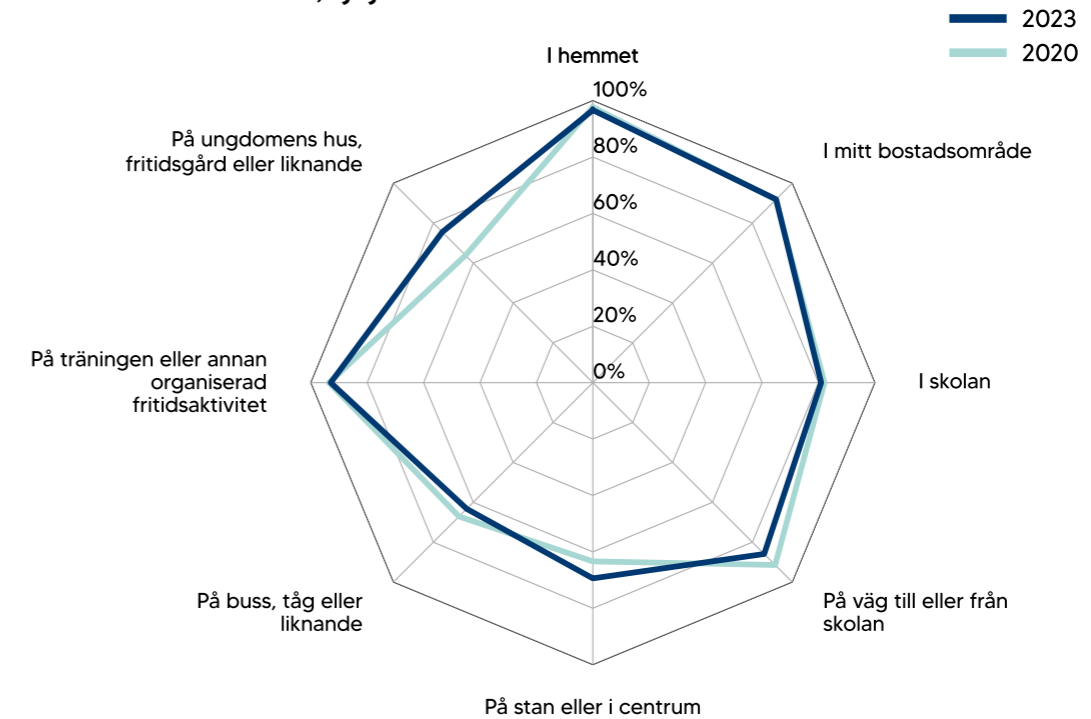
Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

*Siffrorna i diagrammet ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "Ej aktuellt" är borträknat. I gymnasiet fanns "Ej aktuellt" för frågorna: "I skolan", "På väg till eller från skolan", "På träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet", "På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande", medan högstadiet endast hade "Ej aktuellt" för "På träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet" och "På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande". Andel "Ej aktuellt" varierar mellan 1-69 %.

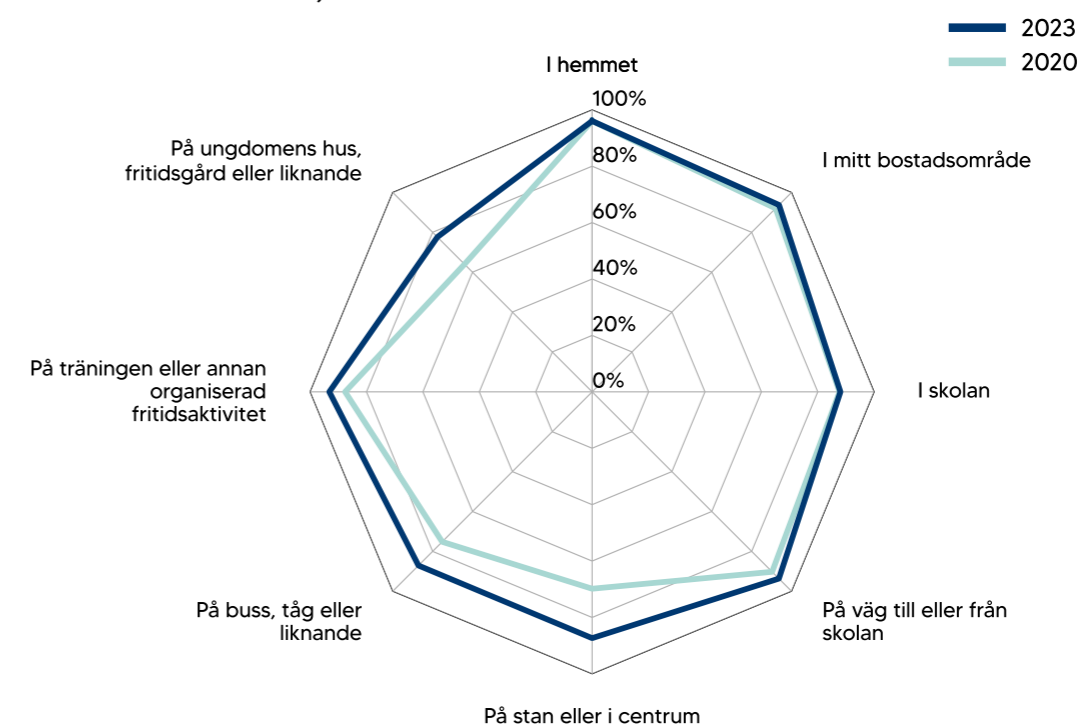
Över tid har andelen som känner sig trygga på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande ökat både bland tjejer och bland killar. Även för tryggheten på stan eller i centrum syns en ökning för både tjejer och killar. I övrigt syns en ökad trygghet i kollektivtrafiken och på träningen bland killar, medan tjejer istället känner sig något mindre trygga i kollektivtrafiken än år 2020.

E2b. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, tjejer*

*Siffrorna i diagrammet ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" är mellan 1-67 %.

E2c. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga: Jämförelse över tid, kille*

*Siffrorna i diagrammet ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" är mellan 2-52 %.

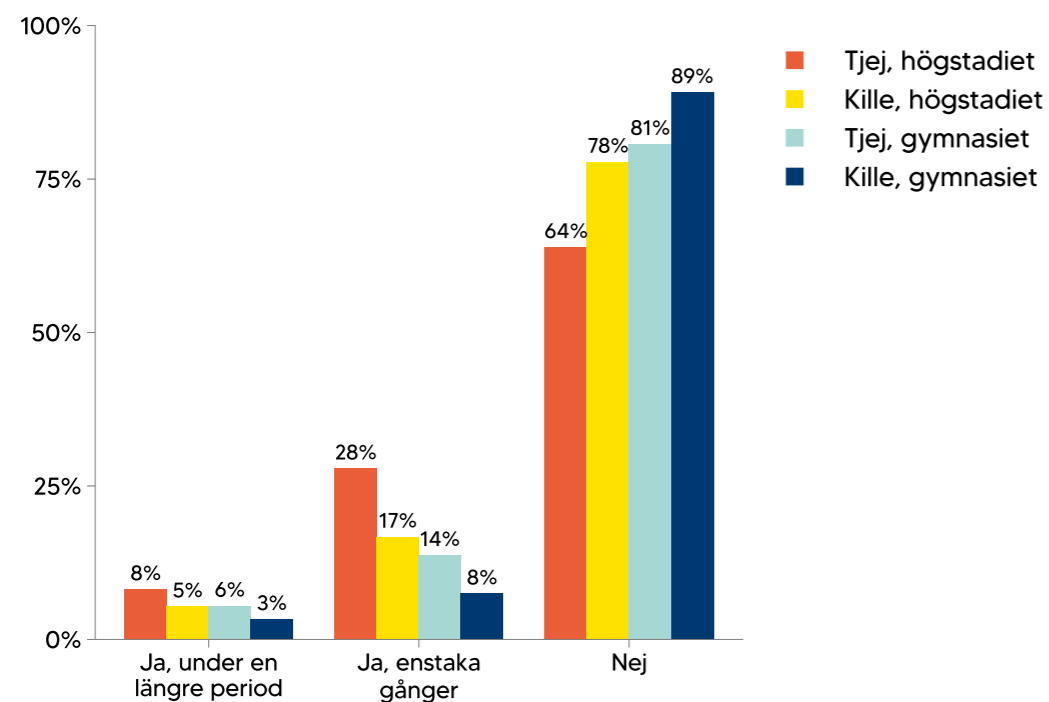
Mobbning och trakasserier

I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som bland annat påverkar hälsan. Det finns även studier som visar att mobbningen bland unga i Sverige ökar.

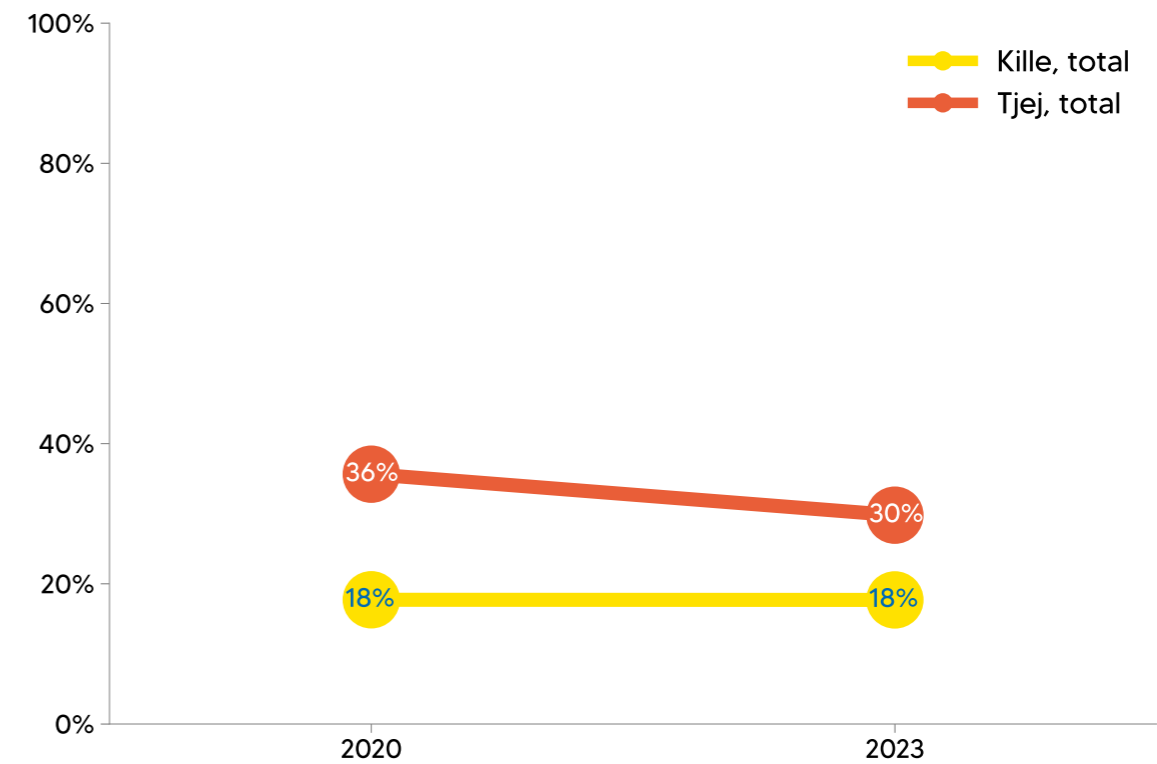
Vad som framgår är att en relativt hög andel av ungdomarna i högstadiet samt gymnasie-tjejer svarar att de utsatts för mobbning under en längre period eller enstaka gånger. Tjejer i högstadiet svarar i särskilt hög grad att de utsatts, killarna i gymnasiet svarar i lägst grad att de utsatts, 36 %. Över tid har andelen tjejer totalt sett som utsatts för mobbning minskat något, se diagram E3b.

Som det framgår i diagram E3c på följande sida har majoriteten av de som utsatts svarat att det skett i skolan (68-74 %). 20 % av killarna och 32 % av tjejerna har utsatts på internet/i mobilen.

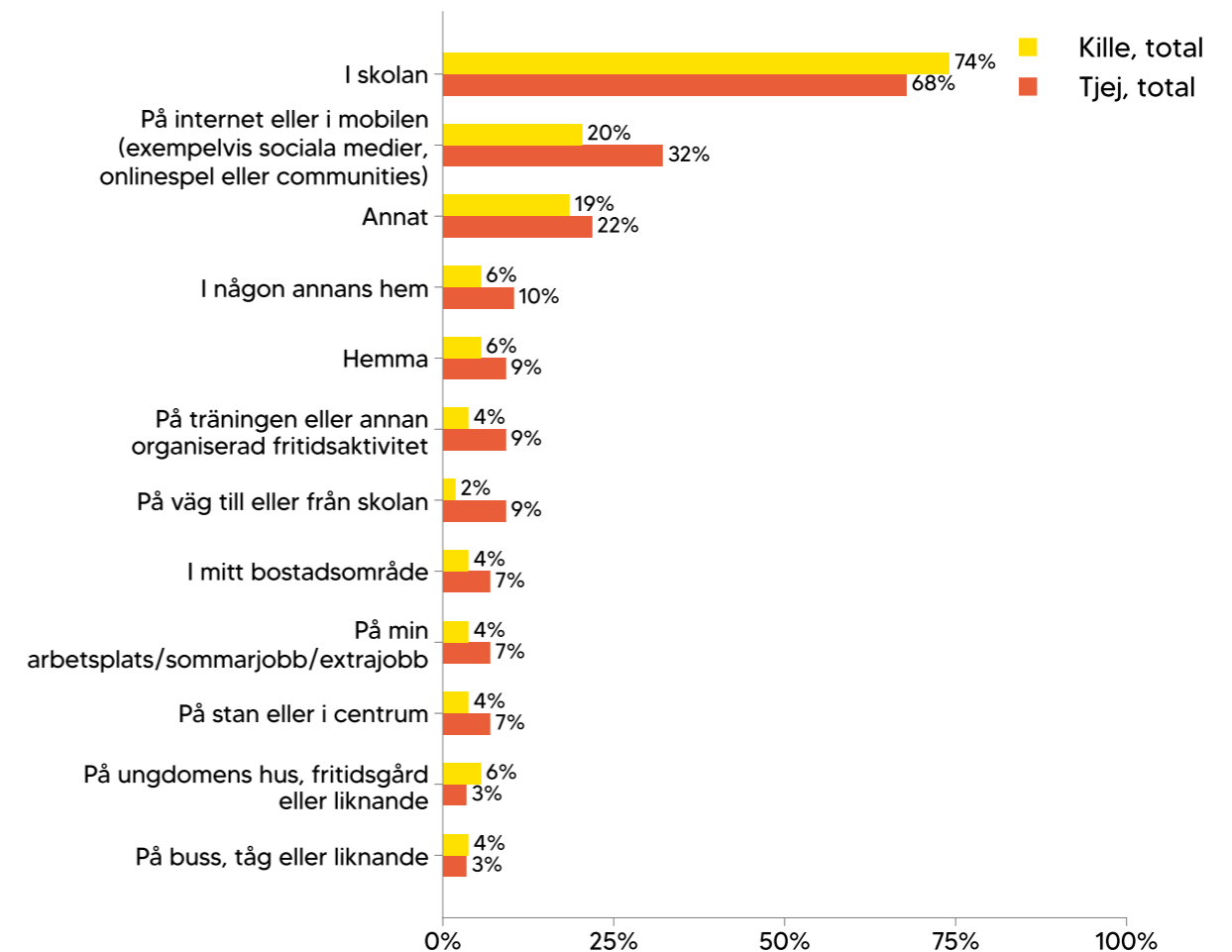
E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

E3b. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse över tid

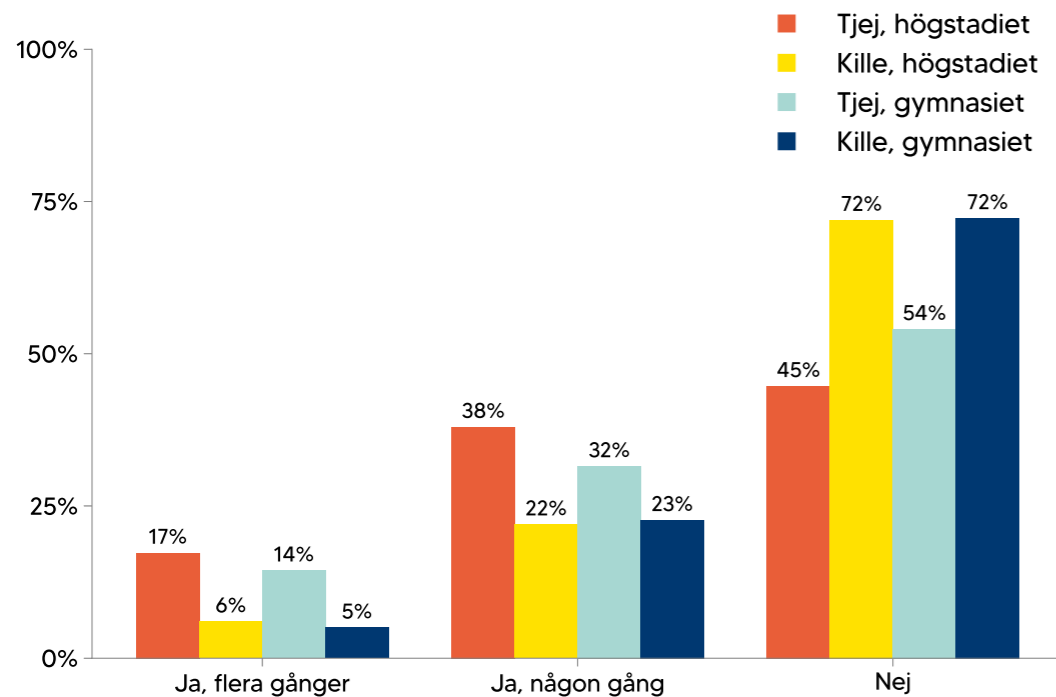
E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfryst? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

Orättvis behandling

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Här framgår att tjejer, i både högstadiet och gymnasiet, har blivit utsatta i högre grad än killar. 14-17 % av tjejerna anger att de utsatts flera gånger. 14-17 % av tjejerna anger att de utsatts flera gånger.

E4. Har du under de senaste sex månaderna upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

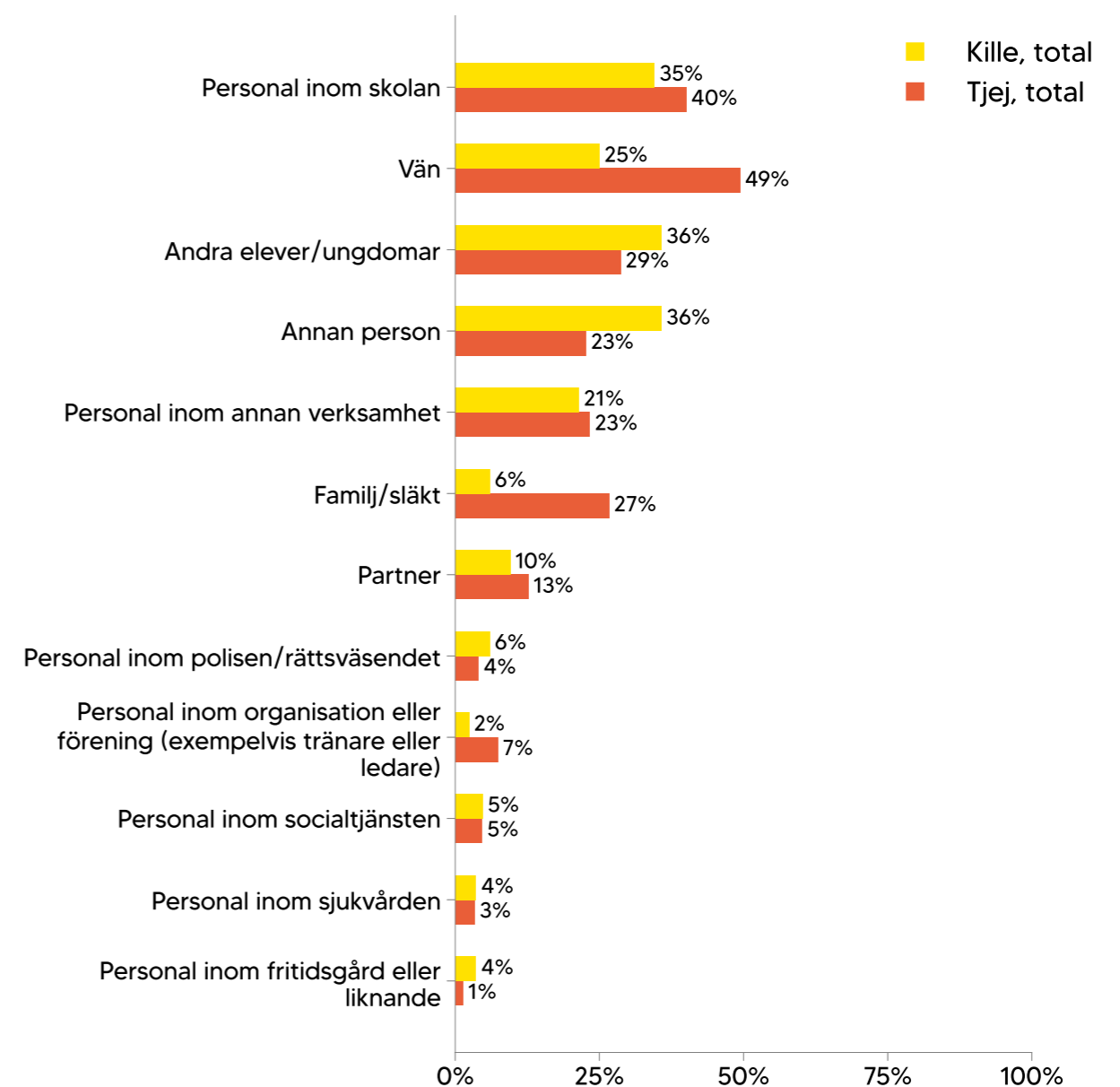
De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling. Klart vanligast bland tjejerna är att ha utsatts av en vän, 49 %. Bland killarna är det mest vanligt att ha utsatts av andra elever/ungdomar eller en annan person än de som listas. 35 % av killarna och 40 % av tjejerna har utsatts av personal inom skolan. I övrigt framgår bland annat att tjejer utsatts av sin familj eller släkt i högre grad än killar.

På följande sida framgår i diagram E4c att majoriteten av de som utsatts för orättvis behandling inte vet varför de blivit utsatta. En andel om 15 % av killarna och 19 % av tjejerna har blivit orättvist behandlade på grund av sitt utseende. 11 % av både killarna och tjejerna svarar att de behandlats orättvist på grund av sitt kön.

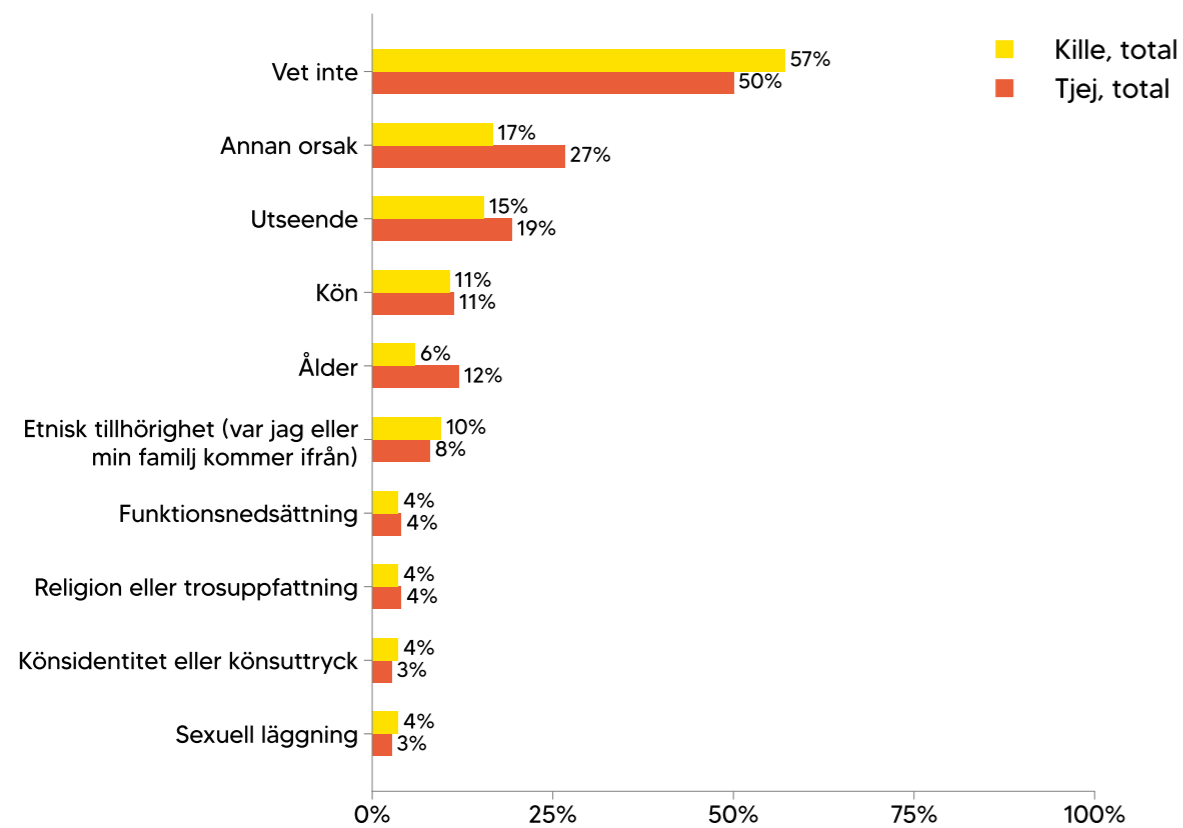
På följande sida i diagram E5 ser vi också att en majoritet av ungdomarna vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt. Dock känner killar till detta i lägre grad än tjejer.

E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av?

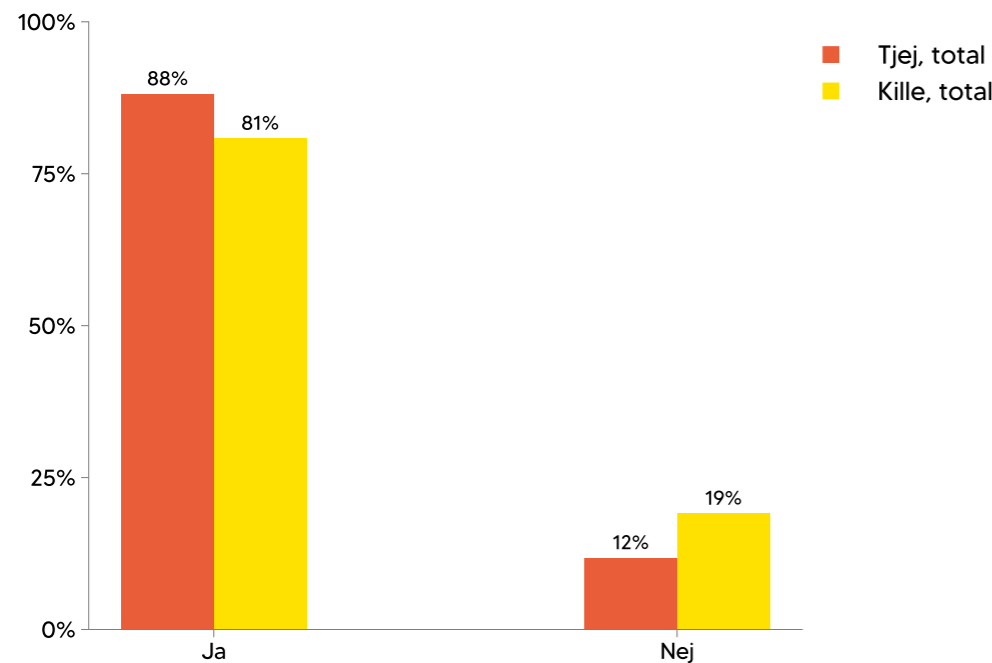
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

**E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

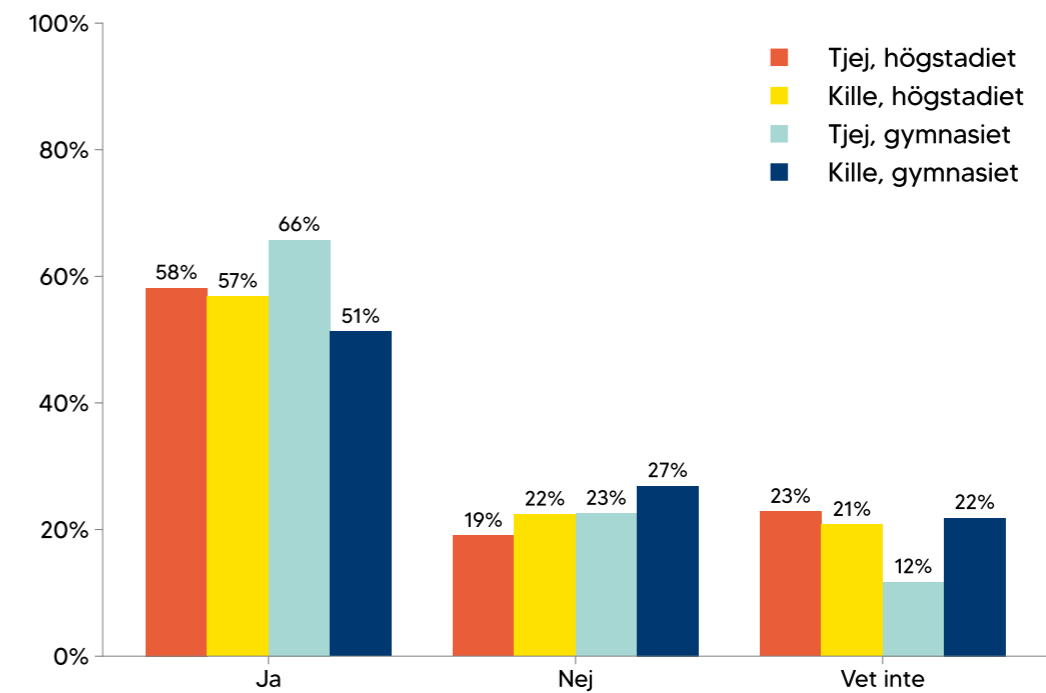
E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

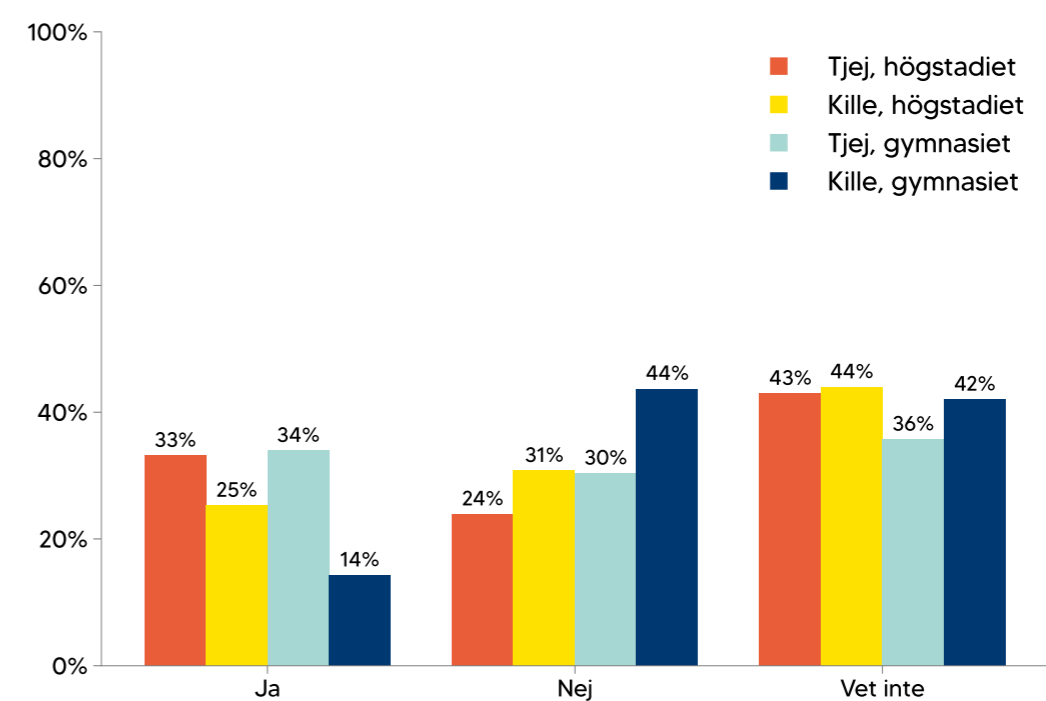
Trygghetsvärdar i Sölvesborgs kommun

I Sölvesborg ställdes även en kommunspecifik fråga om huruvida ungdomarna mött kommunens Trygghetsvärdar i något sammanhang. En majoritet svarar att de har det, varav tjejer i gymnasiet i högst grad. Andelen som känner sig tryggare av Trygghetsvärdarna är lägre än andelen som någon gång mött dem, och särskilt låg bland gymnasiekillarna. Bland gymnasiekillarna svarar 44 % att Trygghetsvärdarna inte får dem att känna sig tryggare. Det är dock också en relativt stor andel som svarar "Vet inte" på frågan (36-44 %). Tjejer svarar i högre grad än killar att Trygghetsvärdarna får dem att känna sig tryggare.

E6. Har du mött kommunens Trygghetsvärdar i något sammanhang?

E7. Känner du dig tryggare när Trygghetsvärdarnas är där du är?

”Att sätta mindre prov så att barnen kan ha en fritid och slippa stressa hela tiden”

- Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad Sölvesborg borde veta för att göra kommunen bättre för unga

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån kön, bakgrund och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under de senaste åren. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra. Förekomsten av psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär bland unga har dock ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en ytterligare aspekt, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad tidigare generationer kanske varit.³

¹ SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

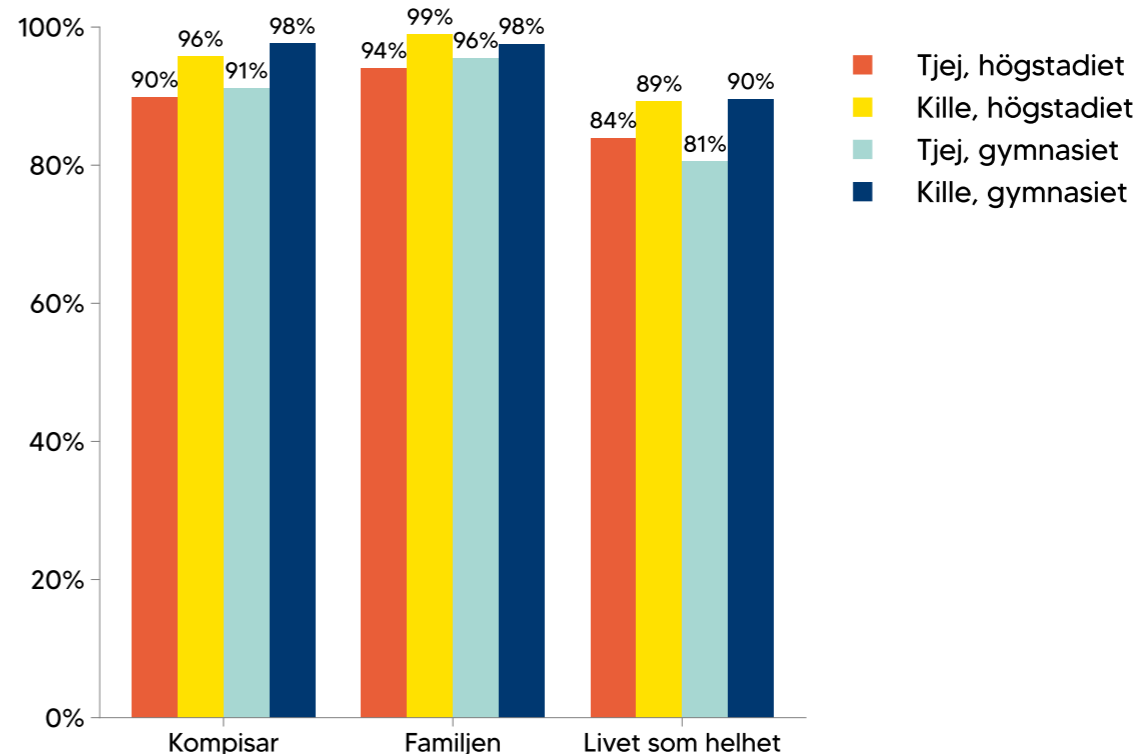
² Folkhälsomyndigheten 2018 ”Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?”

³ Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

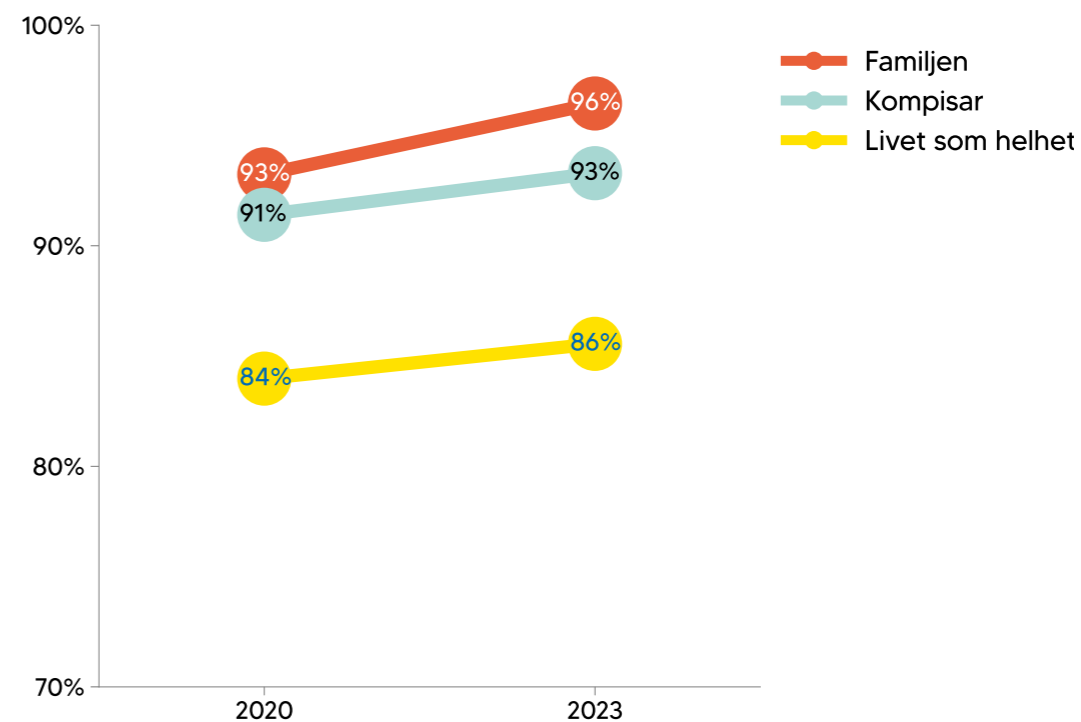
Relationer och nöjdhet med livet

Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel, över 90 %, av ungdomarna i Sölvesborg är nöjda med kompisarna och familjen. När det gäller livet som helhet är nöjdheten något lägre, speciellt bland tjejerna. Tjejer i gymnasiet är minst nöjda med livet som helhet. Över tid syns en mindre ökning avseende ungdomarnas nöjdhet med dessa tre aspekter, se diagram F0a.

**F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel som svarat ”mycket nöjd” eller ”ganska nöjd”**

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse över tid

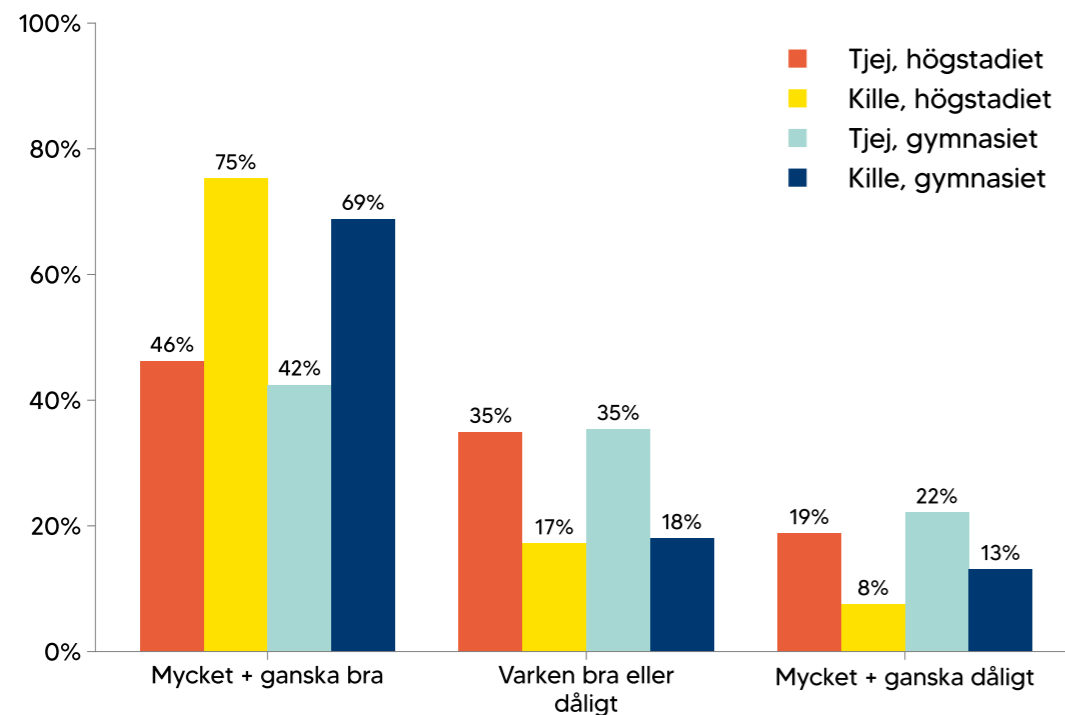
Självskattad hälsa

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.

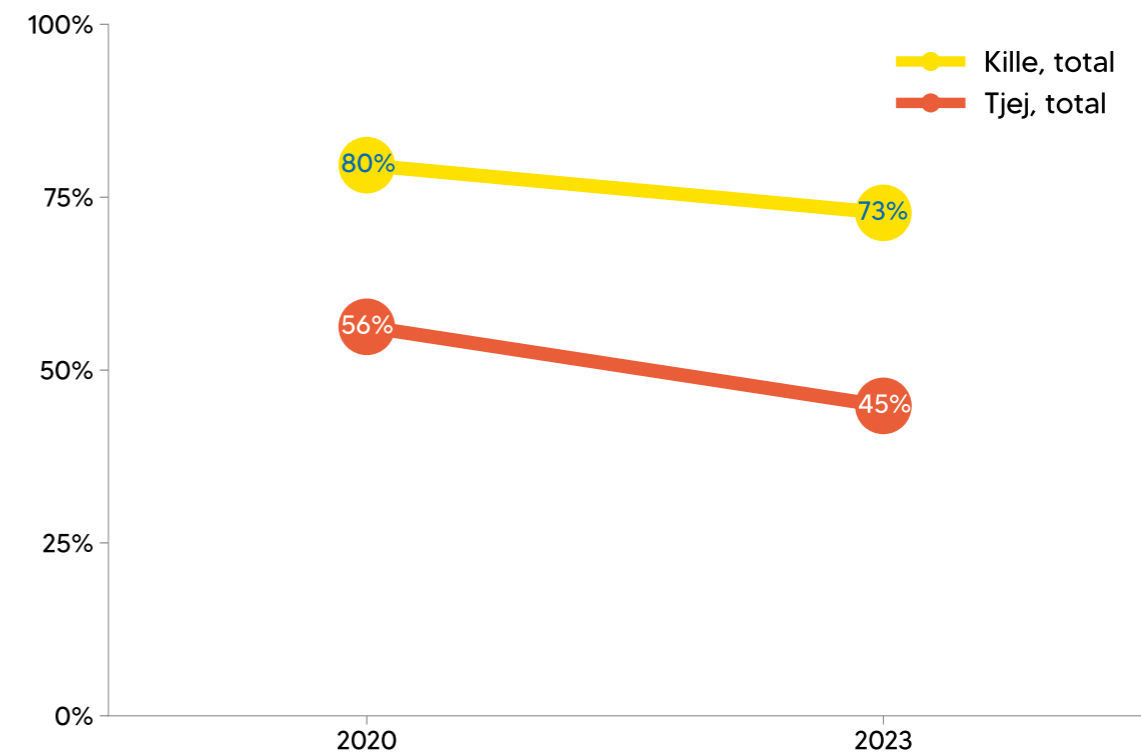
Forskning visar att det är vanligare att tjejer upplever ohälsa och psykosomatiska besvär än att killar gör det. Detta syns även i Sölvesborgs Lupp-resultat. I diagram F1 nedan framgår att andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra är lägre bland tjejer än bland killar. Tjejer svarar även i högst grad att de mår mycket eller ganska dåligt.

Jämfört med år 2020 har andelen ungdomar som mår mycket eller ganska bra minskat både bland killar och tjejer, se diagram F1b på följande sida.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse över tid

Psykiska och somatiska besvär

Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Samtliga besvär upplevs i högre grad av tjejer än av killar. En stor andel av tjejerna, 59 % av högstadiet tjejerna och 66 % av gymnasiet tjejerna svarar att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller oftare. Andelen killar som gör detsamma är 29-30 %.

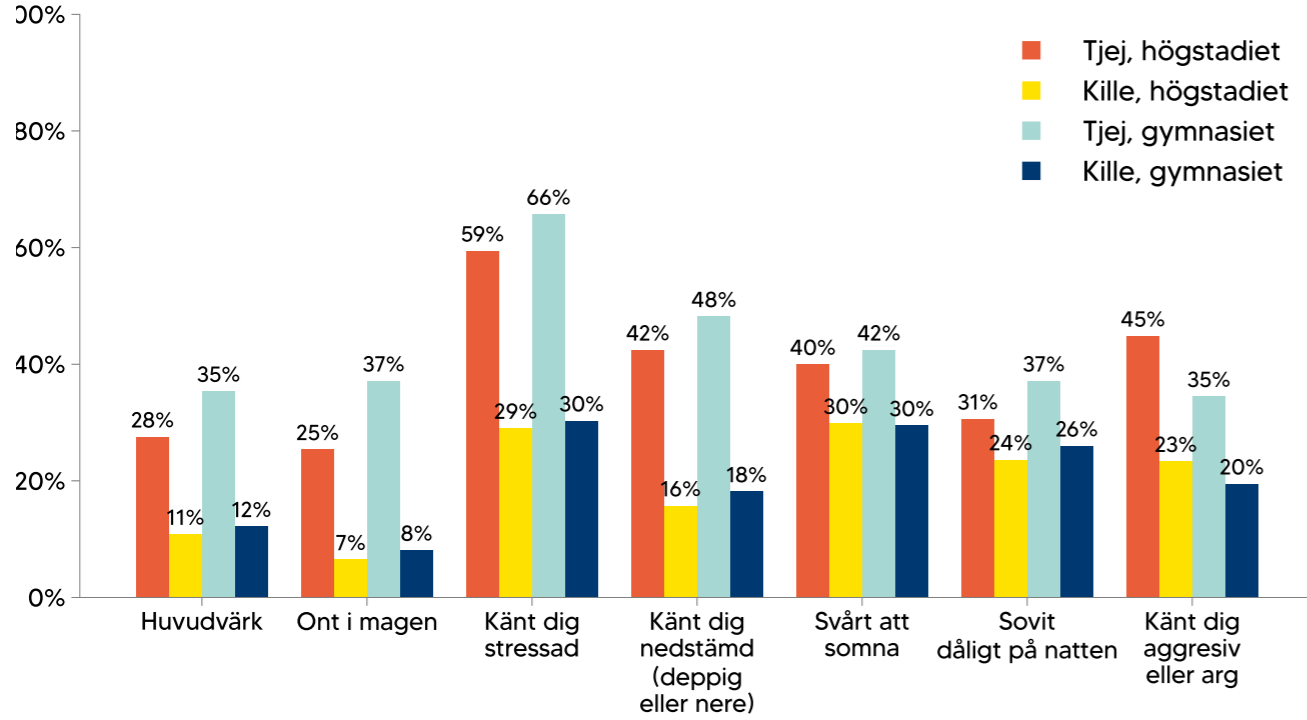
Vad gäller nedstämdhet är det 42-48 % av tjejerna totalt som svarar att de känner sig nedstämda/deppiga eller nere flera gånger i veckan eller varje dag. Motsvarande andel bland killarna är 16-18 %.

Gymnasietjejer är den grupp som i högst grad upplever nästan samtliga besvär regelbundet, undantaget när det kommer till att känna sig aggressiv eller arg, som i högst grad upplevs av högstadiet tjejer.

Över tid syns generellt inga större förändringar, se diagram F2b och F2c.

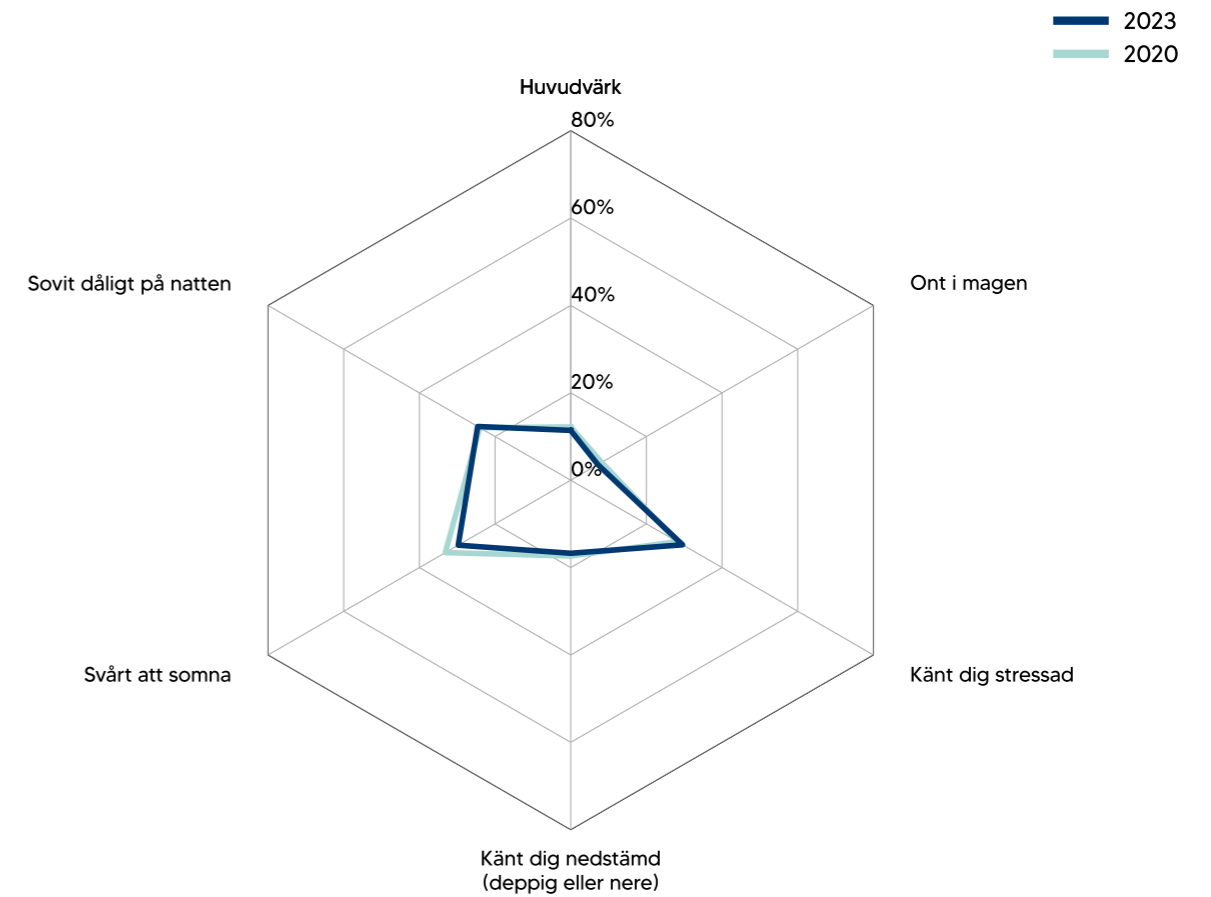
F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?

Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

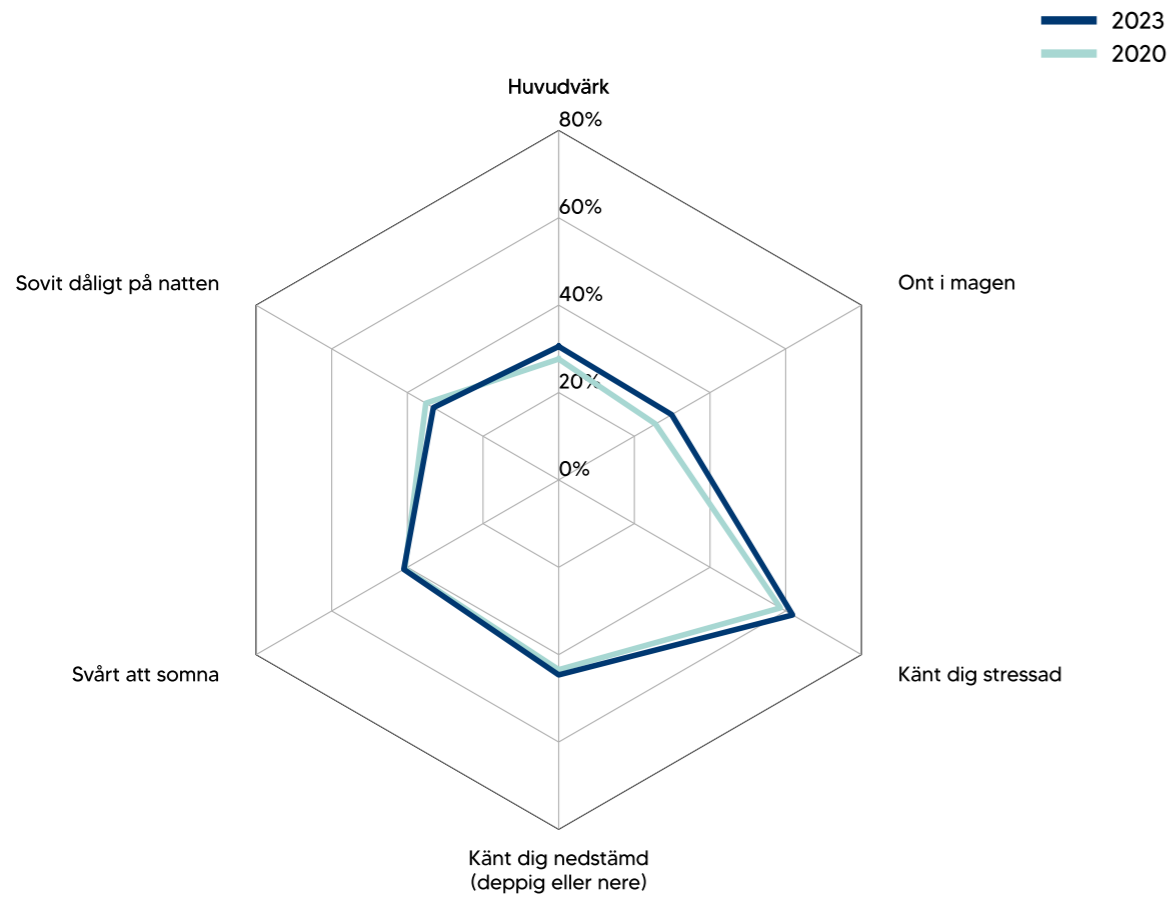
F2c. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?

Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, kille

F2b. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?

Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: Jämförelse över tid, tjej

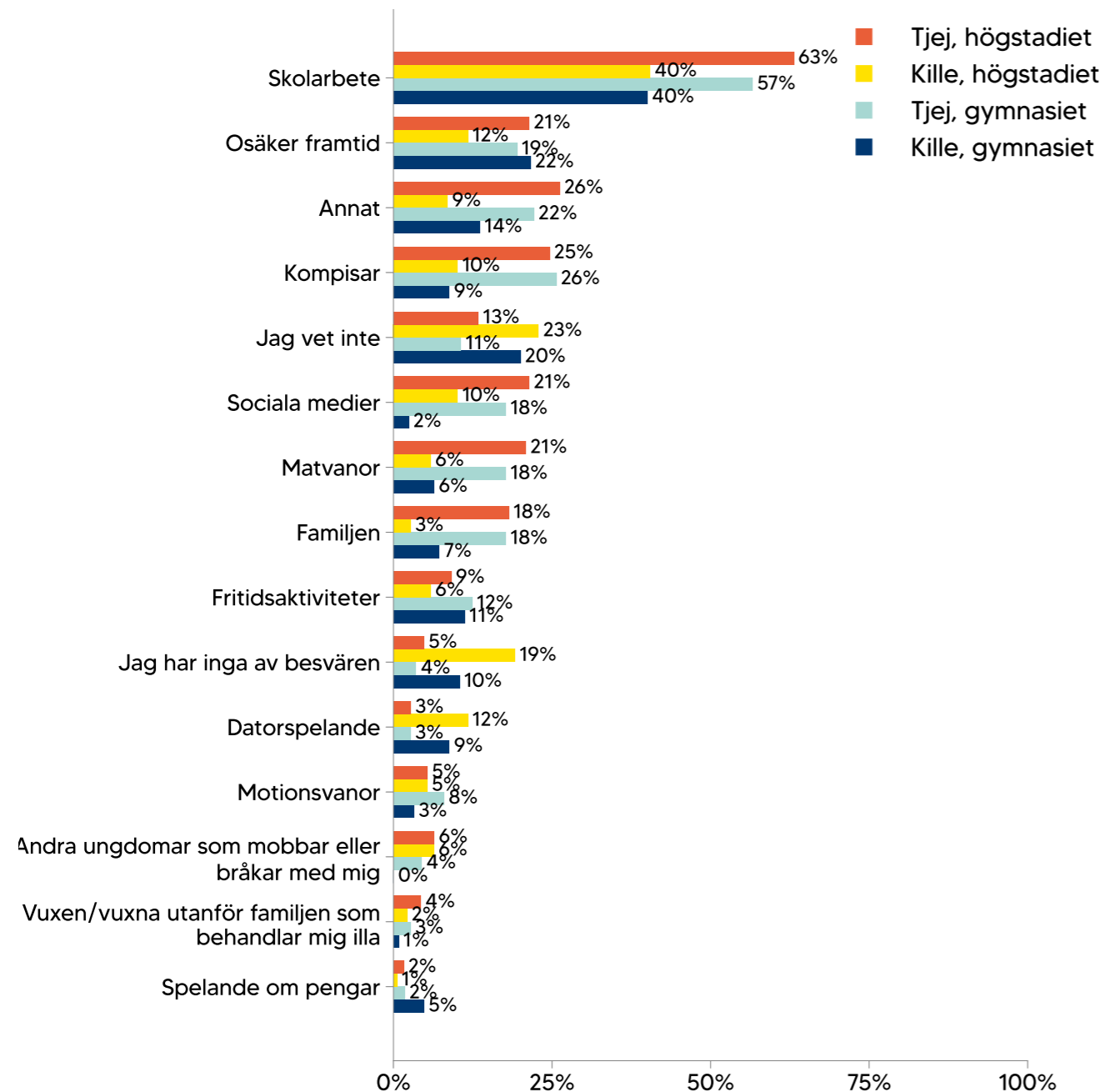

Orsaker till besvären

Ungdomarna fick även svara på en fråga om vad de själva tror att deras psykiska och somatiska besvär beror på. Skolarbete är det som störst andel uppger vara anledningen till deras besvär. Tjejerna uppger detta som skäl i särskilt hög grad, 57-63 %, medan motsvarande andel bland killarna är 40 % både i högstadiet och gymnasiet.

Tjejer uppger nästan samtliga orsaker till besvären i högre grad än killar. Exempelvis tror 25-26 % av tjejerna att deras besvär beror på kompisar. 18-21 % tror det beror på matvanor, och en lika stor andel tror det beror på sociala medier. Andelarna bland killar är lägre. Killar svarar däremot i högre grad än tjejer att besvären beror på datorspelande, 9-12 % jämfört med 3 % av tjejerna.

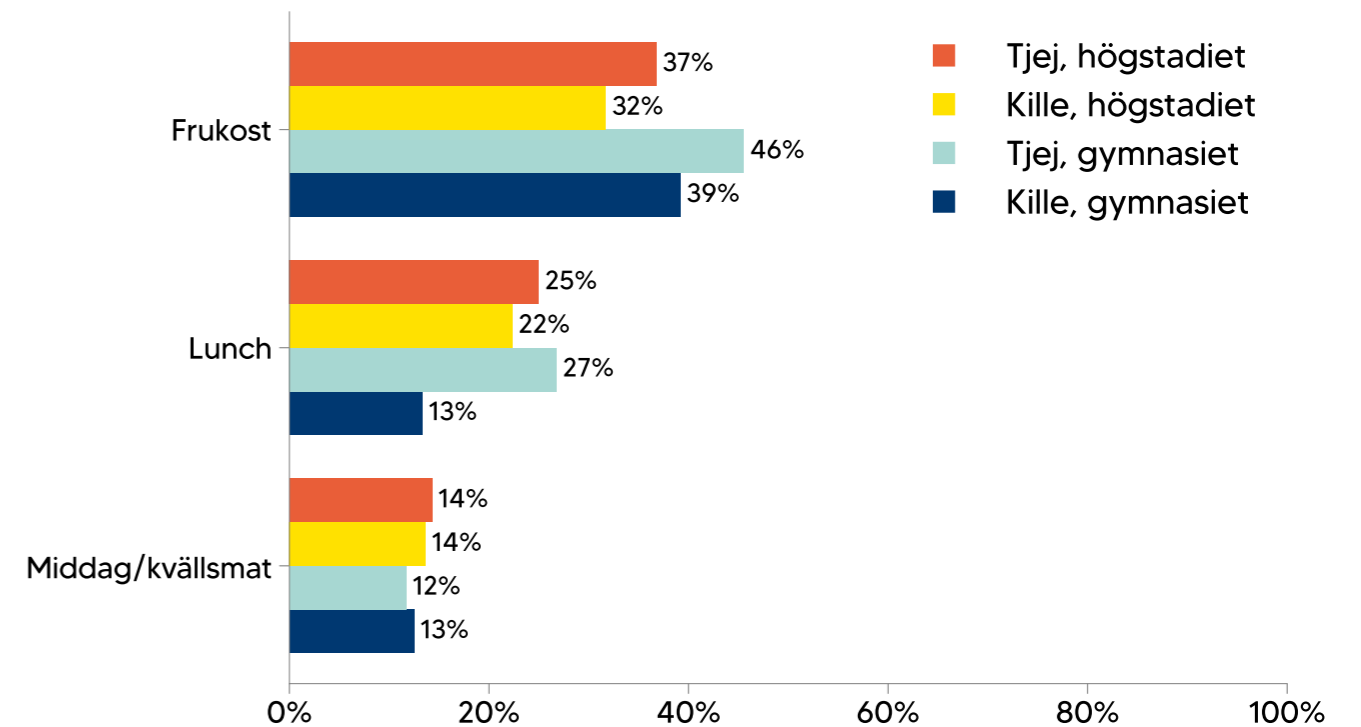
F2d Om du har något av besvären i förra frågan, vad tänker du själv att dina besvär kan bero på?

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. Frukosten är den måltid som är vanligast att hoppa över bland samtliga. Tjejer i gymnasiet är den grupp som i högst grad hoppar över frukost och lunch. När det kommer till middag/kvällsmat syns endast mindre skillnader mellan kön och åldrar.

F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

Träning och motion

Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹

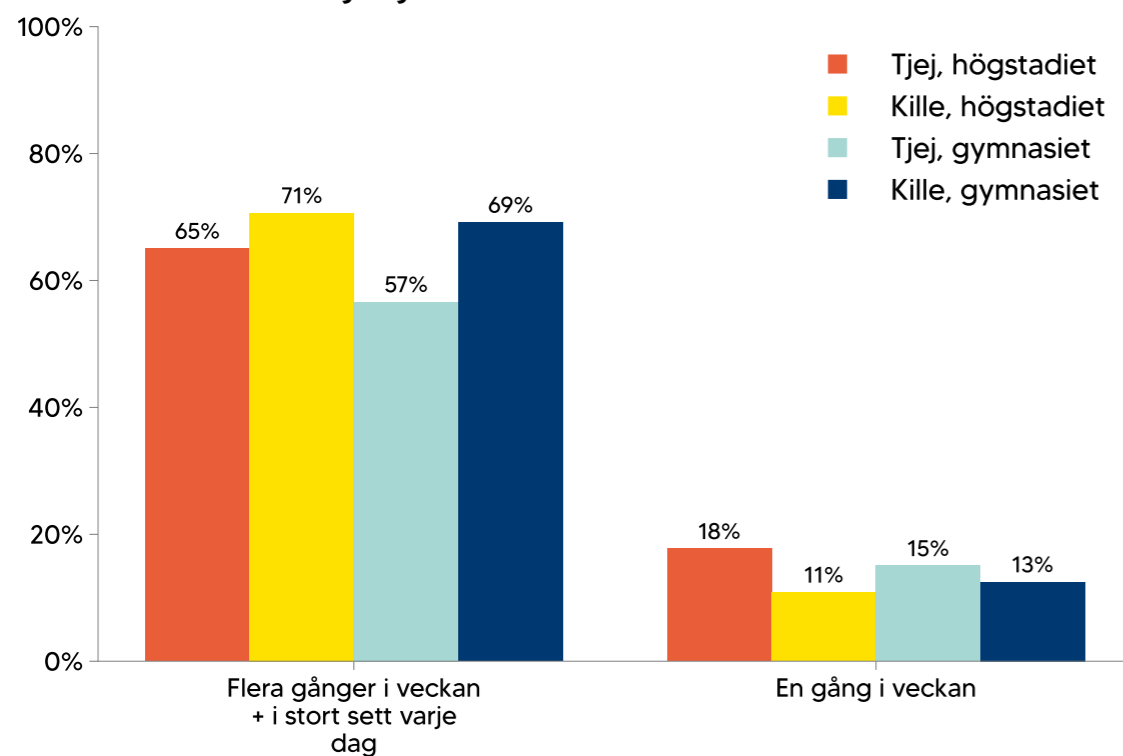
Vad som framgår i diagram F4 är att en andel om 57-69 % av gymnasieungdomarna och 65-71 % av högstadieungdomarna svarar att de tränar flera gånger i veckan eller oftare. Killar svarar att de tränar så ofta i högre grad än tjejer.

Över tid syns en viss ökning av andelen tjejer som tränar en gång i veckan eller oftare. Andelen killar är på ungefär samma nivå som år 2020.

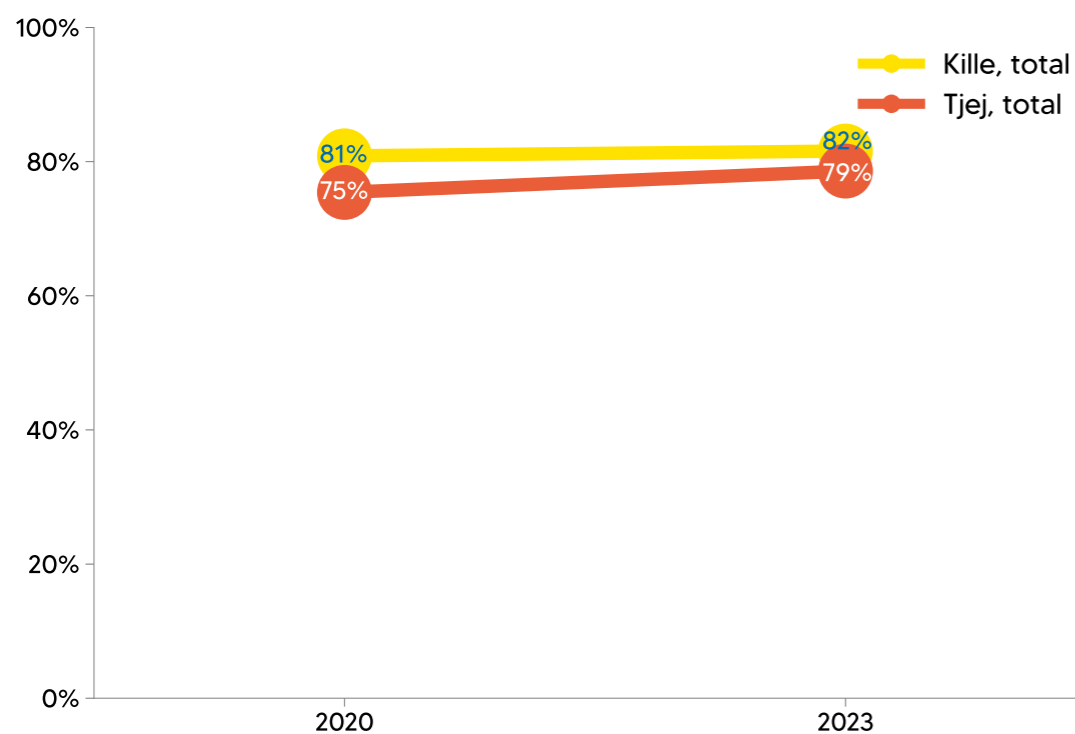
¹ Folkhälsomyndigheten 2023: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2021/2022

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

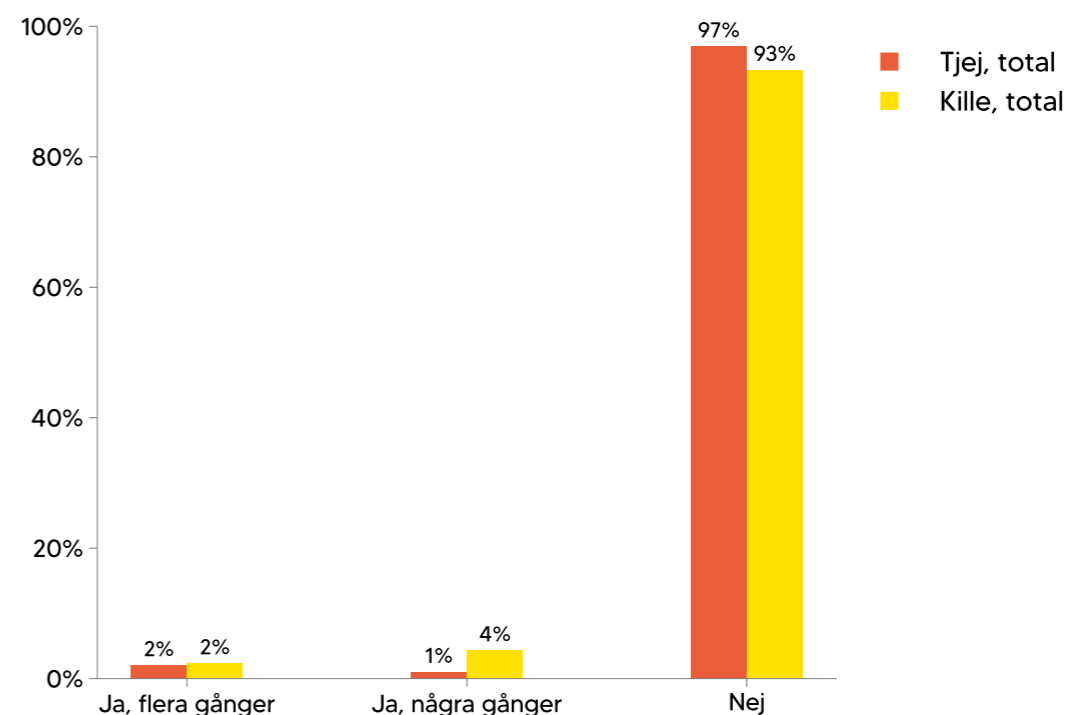
F4b. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse över tid

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. En andel om 6 % av killarna och 3 % av tjejerna svarar att de någon eller flera gånger använt denna typ av medel.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol och tobak

Lupp-enkäten innefattar också frågor om tobak, alkohol, spel och koffein. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som röker minskat kraftigt särskilt under 2010-talet. Detta gäller dock inte vejpning. Vad gäller snusning har denna ökat under de senaste åren. Uppgången har varit särskilt påtaglig bland flickor, och är nu på historiskt höga nivåer. Det är dock fortsatt vanligare att pojkar snusar. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever minskat under en längre tid. Nedgången har nu stannat av, men alkoholkonsumtionen är fortsatt på historiskt låga nivåer.¹

I Sölvesborg ser vi att gymnasiekillar är den grupp där störst andel röker cigaretter, snusar och dricker alkohol minst en gång per vecka. Gymnasiekillar svarar även i högst grad att de brukar spela om pengar minst en gång i veckan. E-cigaretter är däremot mest vanligt bland gymnasietjejer.

Över tid kan vi se att snusning har ökat med tre procentenheter bland tjejerna, en trend som även ses i den nationella drogvanundersökningen och flera regionala undersökningar.² I övrigt har ungas användande av tobak och alkohol minskat över tid, se tabell F6b.

¹ CAN:s nationella skolundersökning 2023

² Se exempelvis: CAN:s nationella skolundersökning 2023. En förklaring till ökningen som ofta anges är det vita tobaksfria snuset som finns i flera smaker och som blivit populärt bland ungdomar.

F6. Hur ofta brukar du...?

Röka cigaretter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	97%	97%	93%	90%
Minst en gång per vecka	3%	3%	7%	10%
Snusa	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	96%	97%	82%	70%
Minst en gång per vecka	4%	3%	18%	30%
Dricka folköl	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	97%	98%	92%
Minst en gång per vecka	2%	3%	2%	8%
Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	97%	96%	86%	83%
Minst en gång per vecka	3%	4%	14%	18%
Röka e-cigaretter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	92%	96%	83%	88%
Minst en gång per vecka	8%	4%	17%	12%
Ta koffeintabletter	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	96%	98%	95%
Minst en gång per vecka	2%	4%	2%	5%
Spela om pengar	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	95%	98%	83%
Minst en gång per vecka	2%	5%	2%	18%
Dricka energidryck	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	69%	77%	46%	44%
Minst en gång per vecka	31%	23%	54%	56%
Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	80%	88%	92%	79%
Minst en gång per vecka	20%	12%	8%	21%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

F6b. Jämförelse över tid

	Tjej 2020	Tjej 2023	Kille 2020	Kille 2023
Röker minst en gång per vecka	8%	5%	8%	6%
Snusar minst en gång per vecka	6%	9%	19%	14%
Dricker folköl minst en gång i månaden	10%	4%	19%	16%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	30%	24%	30%	22%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	62%	54%	65%	52%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

Hur unga får tag på alkohol

Av de som någon gång druckit alkohol är det vanligast är att få tag på det via kompisar, kompisars syskon eller partner eller på annat sätt än de som listas.

I diagram F7 på följande sida framgår att endast en liten andel, totalt 7 %, av högstadie- ungdomarna svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. På gymnasiet är motsvarande andel klart högre, 53 %.

Andelen gymnasieungdomar som får dricka alkohol för sina föräldrar har ökat över tid, se diagram F7b.

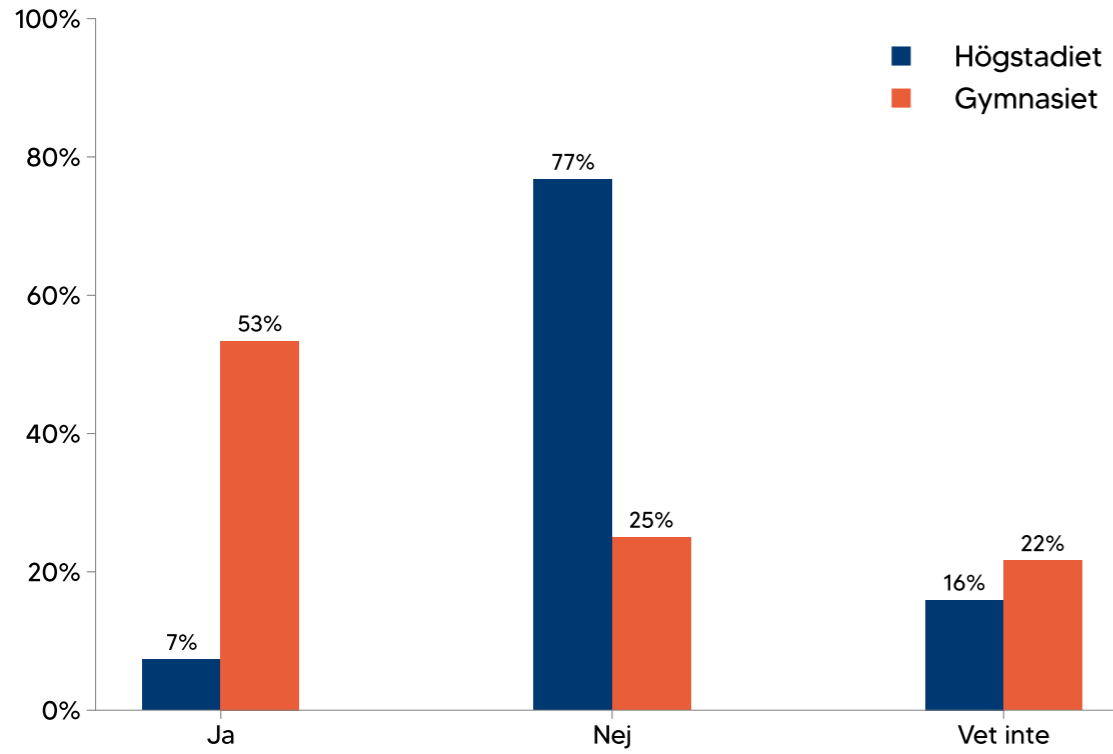
F6c. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol

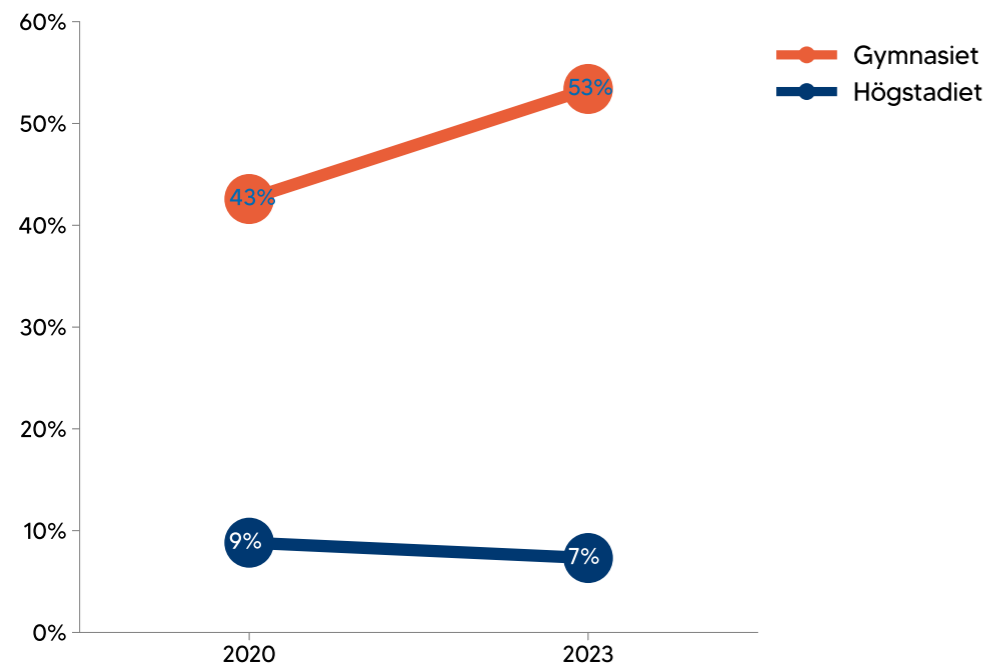
Köper själv i affären	2%
Beställer på internet	1%
Handlar utomlands	1%
Tillverkar själv	3%
Får från mina föräldrar	8%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	4%
Från syskon	5%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	11%
Från annan vuxen	5%
På annat sätt	13%

F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

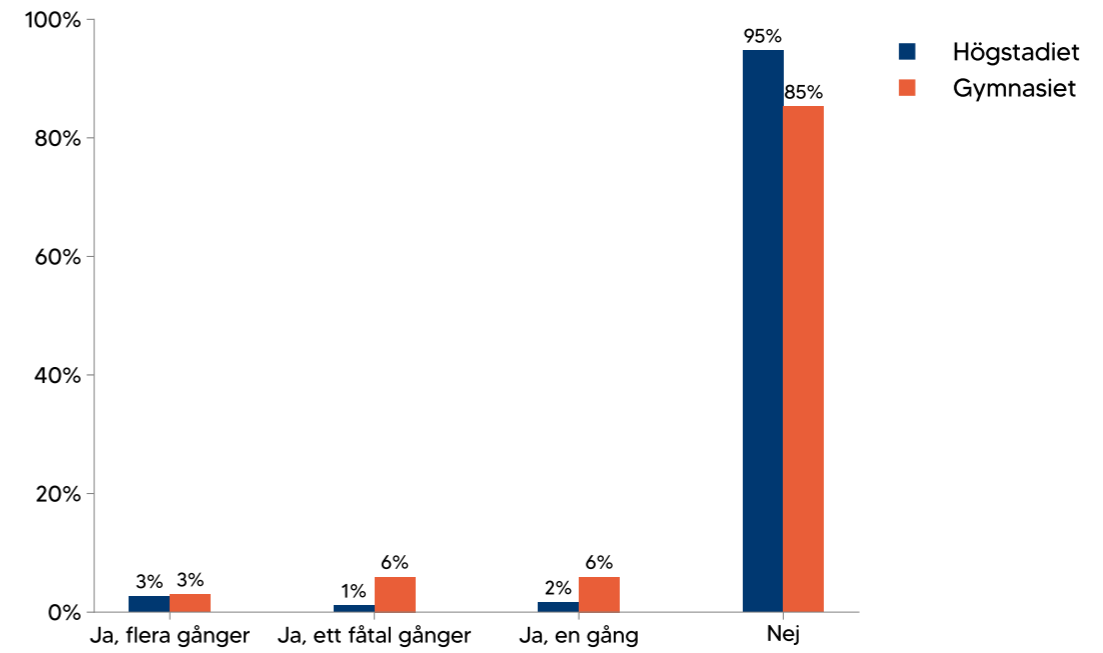
F7b. Andel som får dricka alkohol för sina föräldrar: Jämförelse över tid

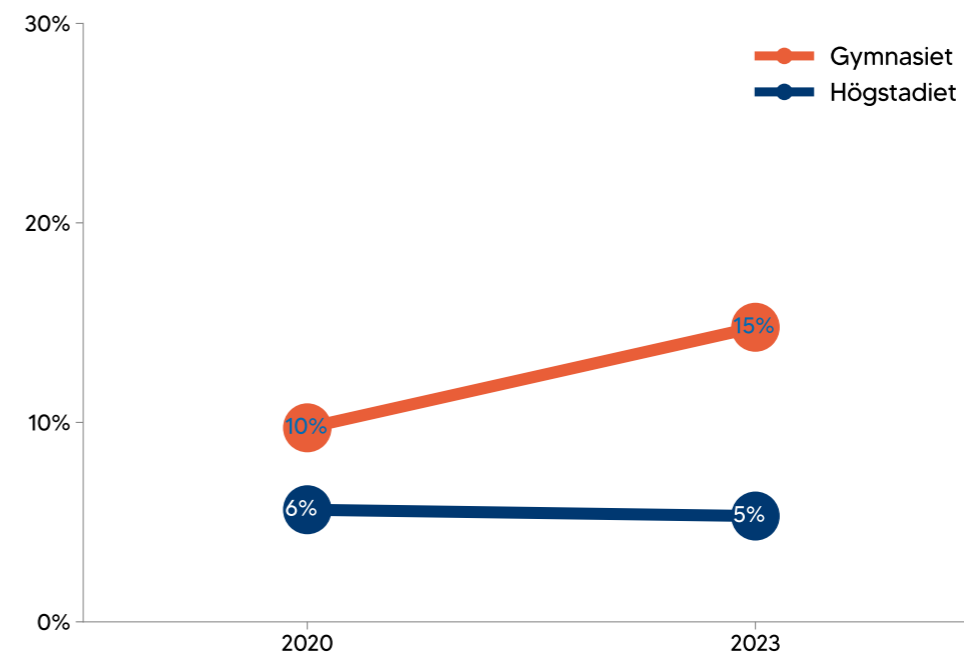
Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. CAN konstaterar att narkotikaanvändningen bland skolelever legat på en stabil nivå under de senaste 20 åren.¹ I Sölvesborg svarar 5 % av högstadieungdomarna och 15 % av gymnasieungdomarna att de en eller flera gånger har använt narkotika. Andelen gymnasieungdomar som använt narkotika har ökat över tid, andelen i högstadiet är på ungefär samma nivå som år 2020.

F8. Har du någon gång använt narkotika (utan läkarordination)?

F8b. Andel som använt narkotika: Jämförelse över tid

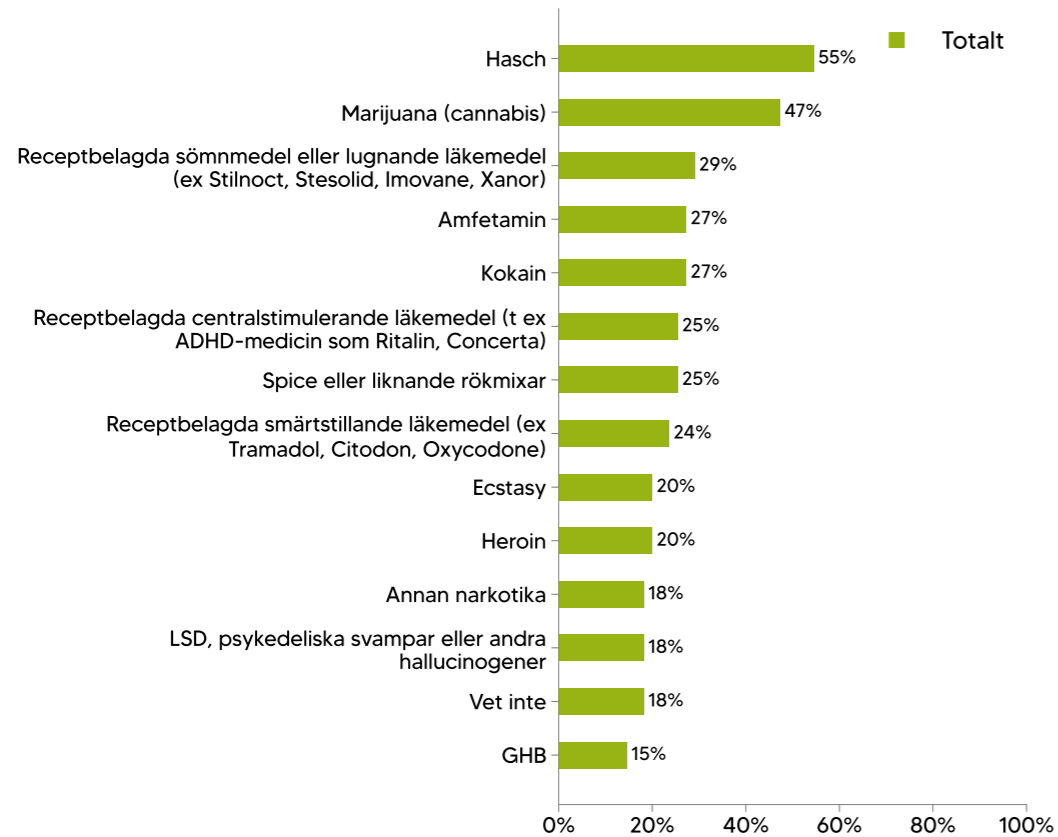
¹ CAN:s nationella skolundersökning 2023

Typer av narkotika

Som det framgår i diagrammet nedan är hasch och marijuana de vanligaste drogsorterna, följt av receptbelagda sömnmedel, amfetamin och kokain. Jämfört med år 2020 syns i tabell F8c en minskning av andelen som använt marijuana och annan narkotika än de som listas, men en ökning av andelen som använt spice eller liknande rökmixar och hasch.

Av de som använt narkotika har de flesta fått tag på det från någon person på orten eller på annat sätt än det som listas, se diagram F8d på följande sida.

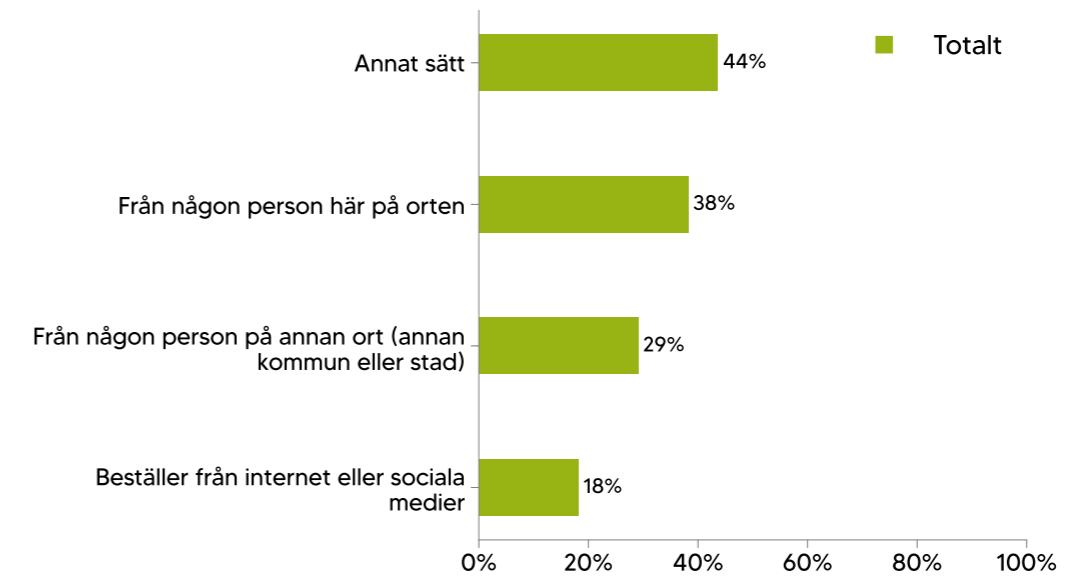
F8c. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8c. Jämförelse över tid

	2020	2023
Amfetamin	31%	27%
Annan narkotika	27%	18%
GHB	18%	15%
Hasch	51%	55%
Heroin	22%	20%
Kokain	22%	27%
Marijuana (cannabis)	55%	47%
Receptbelagda sömnmedel eller lugnande läkemedel (ex Stilnoct, Stesolid, Imovane, Xanor)	31%	29%
Spice eller liknande rökmixar	20%	25%
Vet inte	18%	18%

F8d. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande. Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har i hög grad påverkat unga. Under 2020 medförde corona-pandemin att andelen arbetslösa tillfälligt ökade bland unga, för att under de två senaste åren minska igen. Även om arbetsmarknaden har haft en stark återhämtning finns tecken på att den kommer bli svagare igen och arbetslösheten bland unga förväntas öka under de kommande åren.¹

Etableringsåldern på arbetsmarknaden har även ökat under de senaste årtiondena. Likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat, och den viktigaste faktorn för att unga senare ska få ett arbete är fullföljd gymnasieutbildning.² Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som också påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.³ I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar saknar information om arbetsmarknaden och efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar samt mer studiebesök och möjligheter att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.⁴

Det kan också vara viktigt att kommuner arbetar för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, eftersom det kan öka chanserna för etablering på arbetsmarknaden.

77 % av gymnasieungdomarna och 30 % av högstadieungdomarna i Sölvesborg hade ett sommarjobb i somras

¹ MUCF 2023: Ung idag 2023

² Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

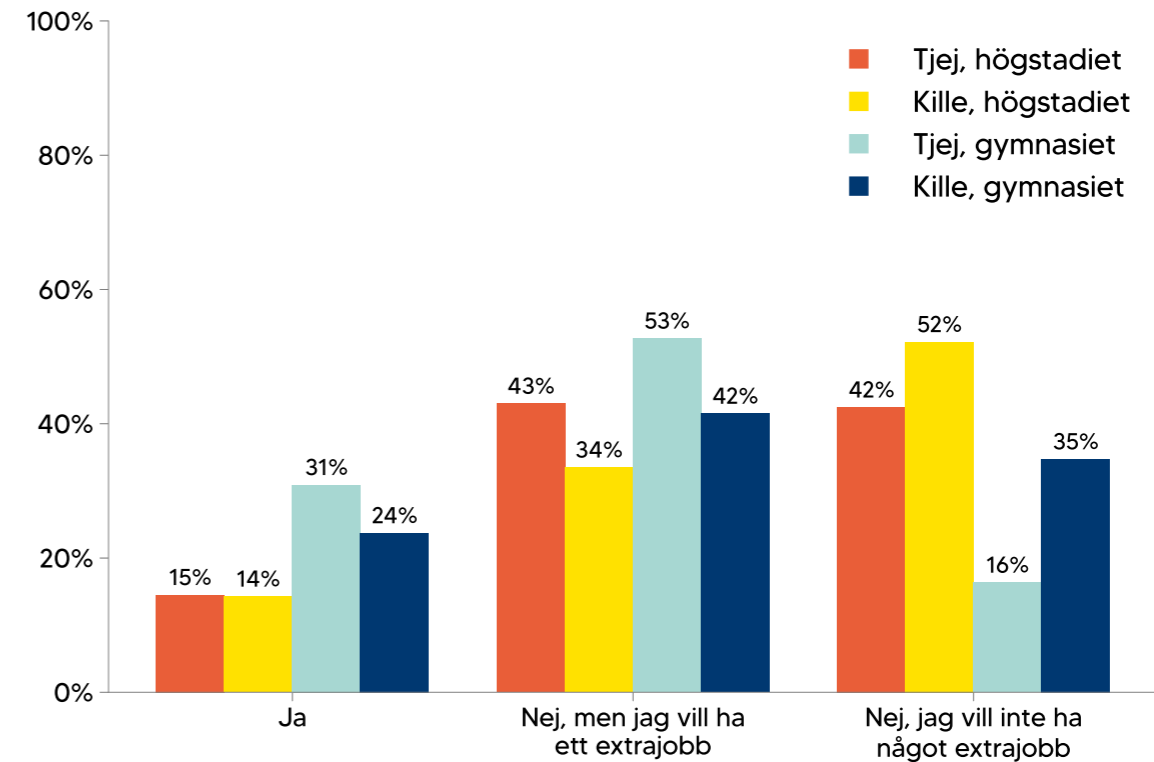
³ Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

⁴ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

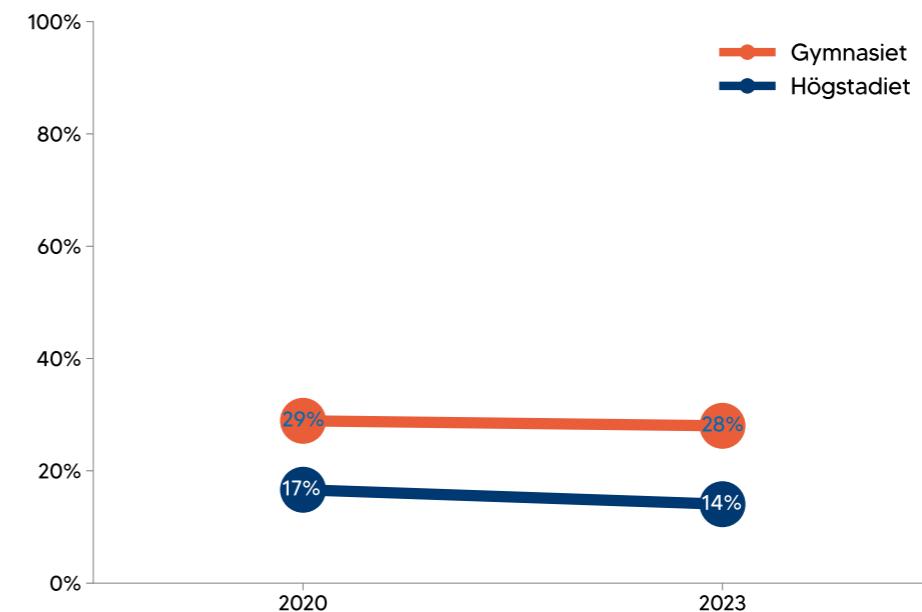
Extrajobb

En andel om totalt 14 % av högstadieungdomarna och 28 % av gymnasieungdomarna har ett extrajobb. Tjejer i gymnasiet har i högst grad ett extrajobb, 31 %. 34-53 % svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Även detta svarar tjejer i gymnasiet i högst grad. Andelen med extrajobb är på ungefär samma nivå som år 2020.

G1. Har du något extrajobb just nu?

G1b. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse över tid

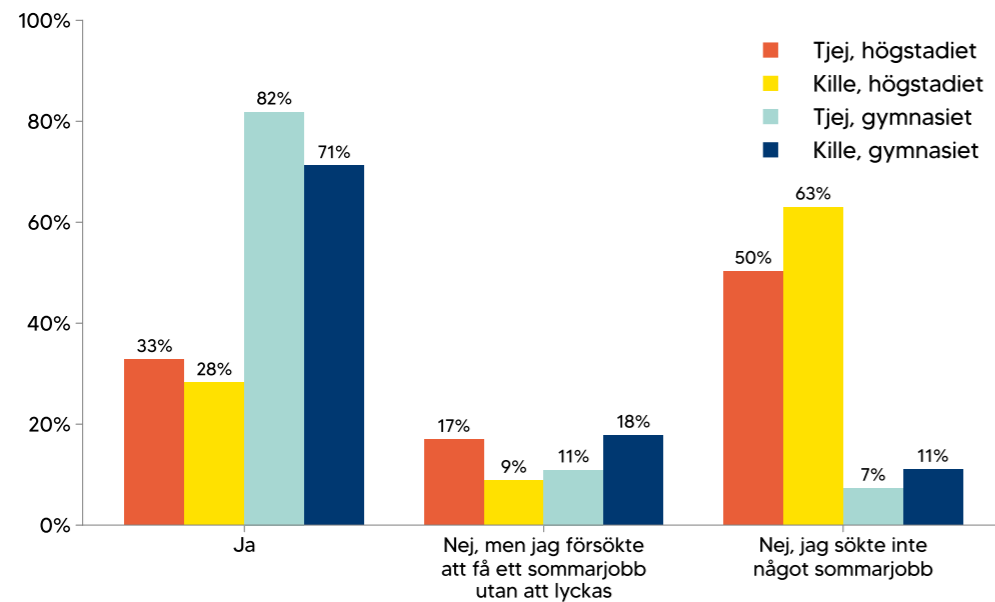
Sommarjobb

Andelen högstadieungdomar totalt som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren är 30 %. Andelen gymnasieungdomar som hade ett sommarjobb i somras är klart högre, 77 %.

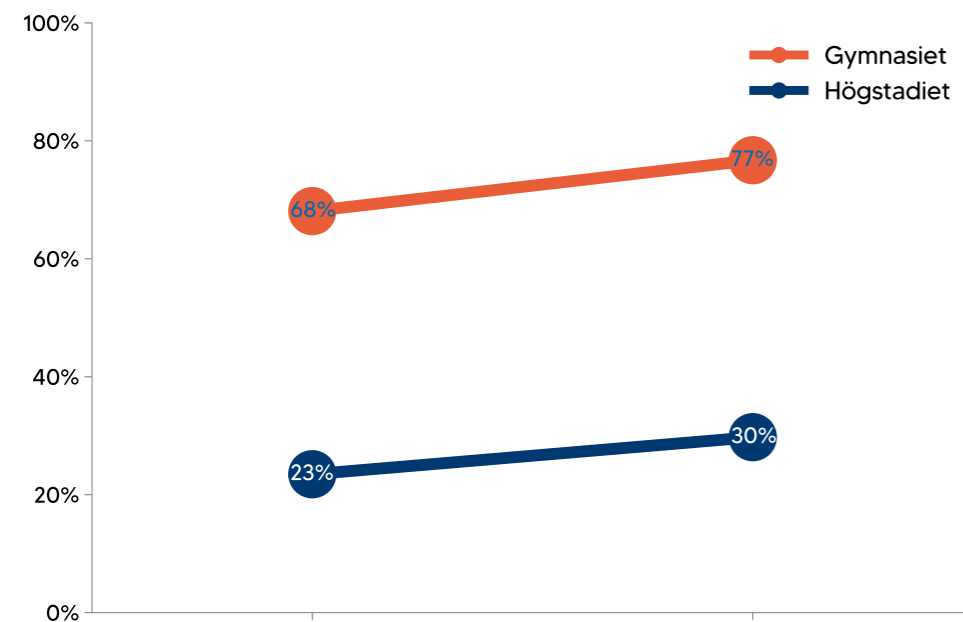
Jämfört med år 2020 har andelen ungdomar, både i högstadiet och gymnasiet, som hade ett extrajobb den senaste sommaren ökat.

Majoriteten av högstadieungdomarna fick sitt sommarjobb genom någon i den egna familjen, se diagram G2c på följande sida. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna är att man fått jobbet genom att själv kontakta arbetsplatsen.

G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

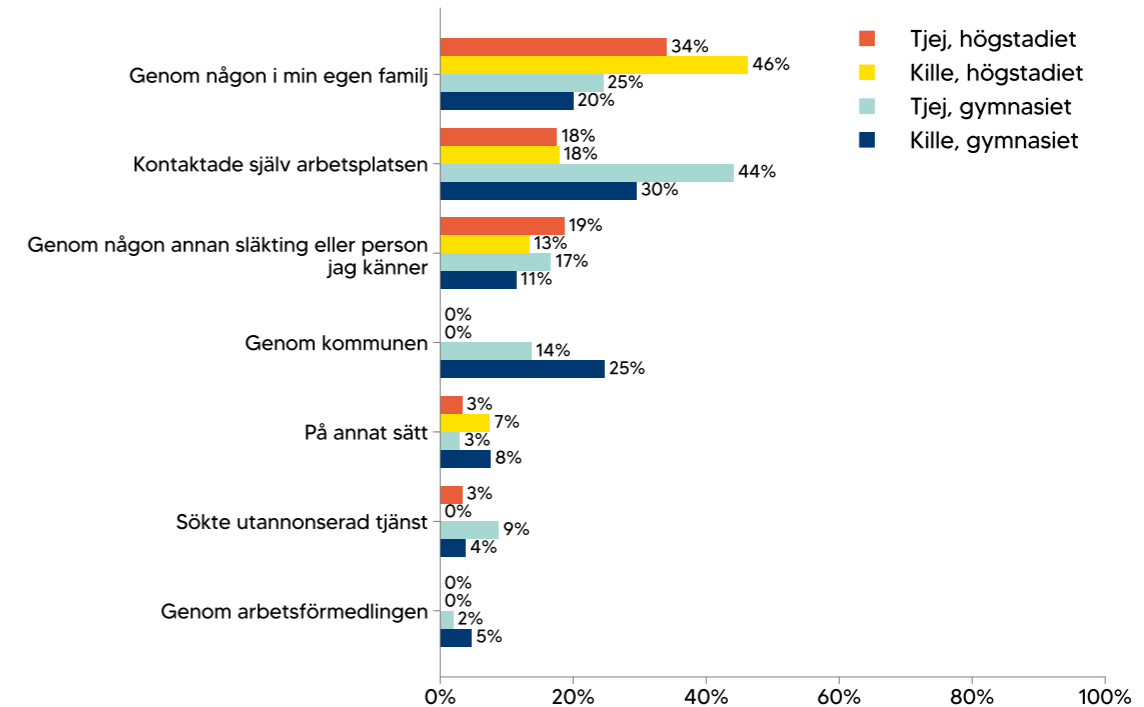

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse över tid

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

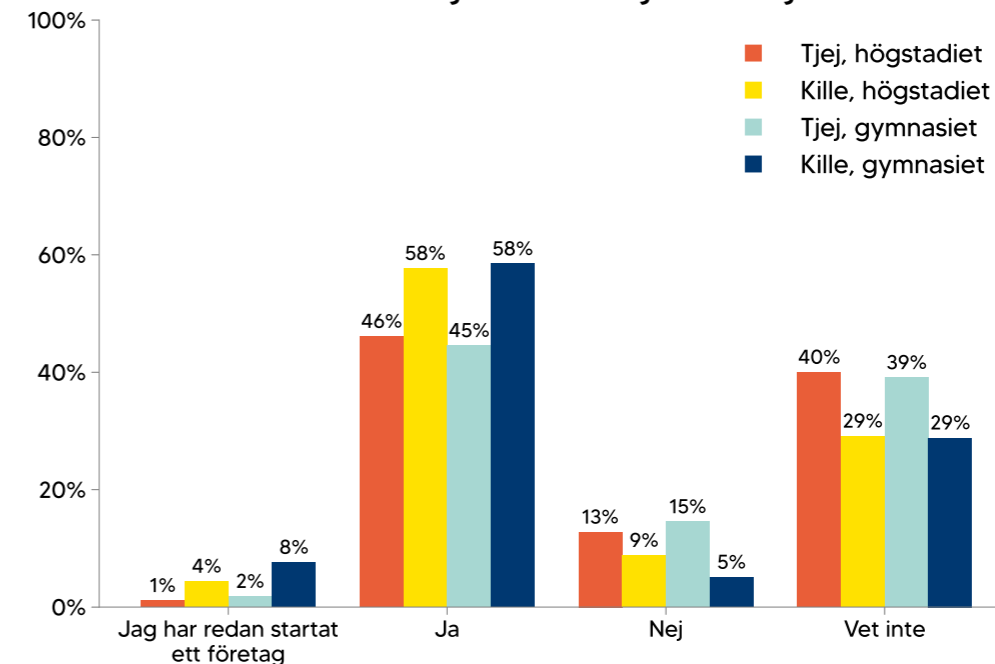
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

Inställning till eget företagande

Ungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. 58 % av killarna, både i högstadiet och gymnasiet, är positivt inställda till detta. Andelen bland tjejerna är något lägre, 45-46 %. En liten andel om 5-15 % kan inte tänka sig att starta eget.

G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

”Saker som rör oss ungdomar och vår framtid”

– Svar från tjej i högstadiet på frågan om vad man skulle vilja påverka

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten ”Unga röster 2016” svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Liknande mönster syns i en rapport från Folkhälsomyndigheten, där det framgår att stress på grund av oro inför framtiden ökar med stigande ålder bland unga.² Flera studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplat till bland annat studieresultat och ökade krav på arbetsmarknaden.

Även förändrade förutsättningar kopplat till det rådande omvärldsläget är något som kan bidra till oro över framtiden bland unga. Pågående krig, klimatförändringar och den ekonomiska utvecklingen är exempel på aspekter som kan påverka ungas mående och framtidstro, vilket bland annat tas upp i Bris årsrapport 2023.³ I en annan rapport från Bris konstateras att bland annat relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga.⁴

¹ Mentor & Ungdomar.se ”Unga röster 2016.”

² Folkhälsomyndigheten 2023: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2021/2022

³ Bris 2023: ”Osäkra tider - Barnets rättigheter i en föränderlig värld”

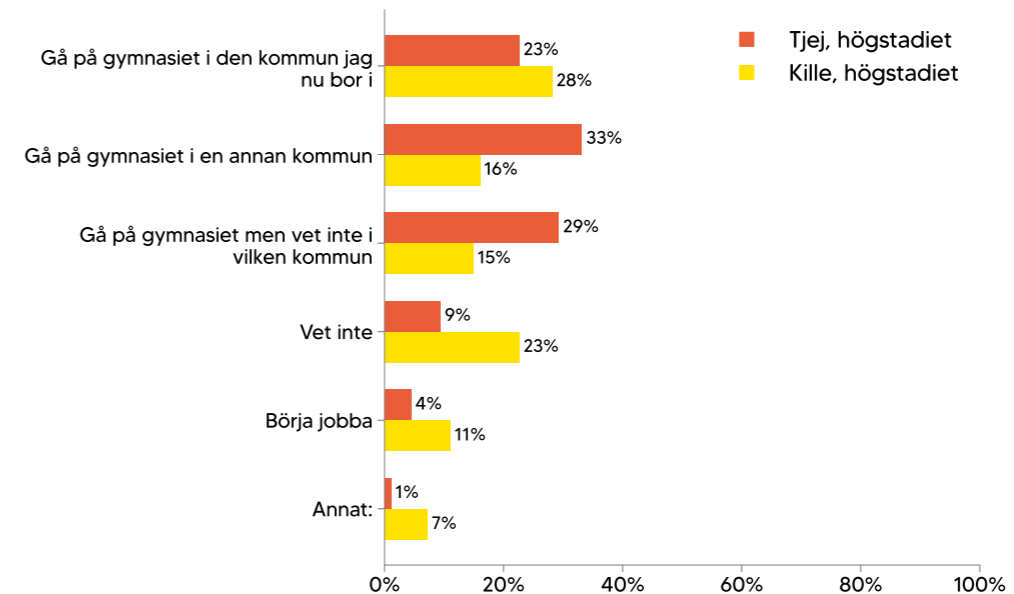
⁴ Bris 2020: ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

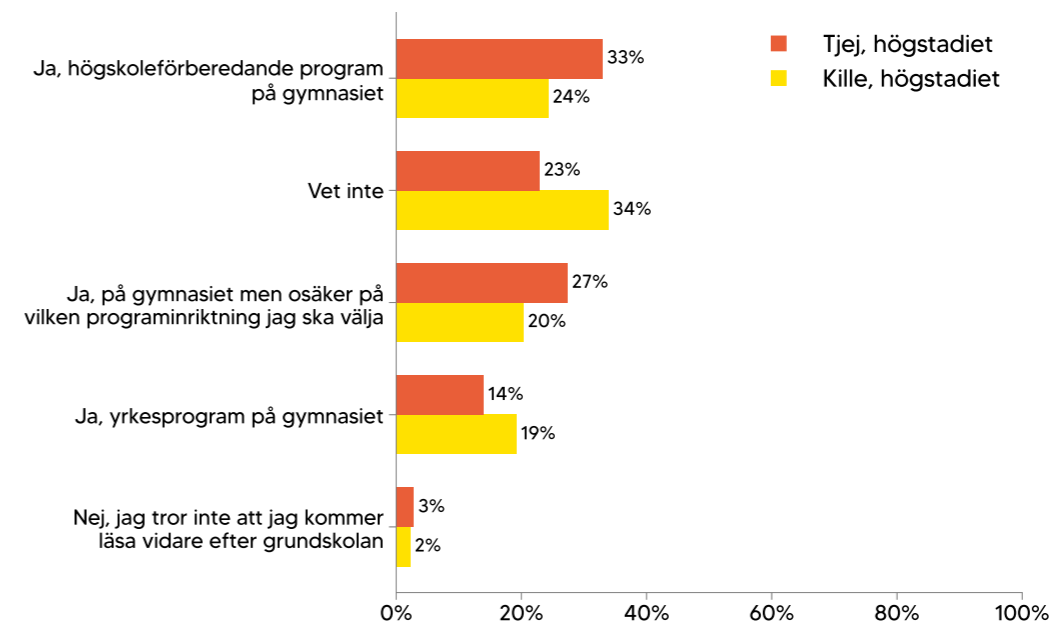
En stor majoritet av ungdomarna i högstadiet skulle helst gå en gymnasieutbildning (i kommunen eller på annan ort) efter grundskolan, se diagram H1a. Tjejer svarar i högre grad än killar att de vill gå på gymnasiet i en annan kommun. En mycket liten andel, 4 % av tjejerna och 11 % av killarna, vill helst börja jobba.

Som det framgår i diagram H1b svarar en majoritet av högstadieungdomarna att de tror att de kommer läsa vidare efter grundskolan. Tjejer tror i högre grad än killar att de kommer läsa ett högskoleförberedande program, medan killar i högre grad än tjejer inte vet om de kommer läsa vidare.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

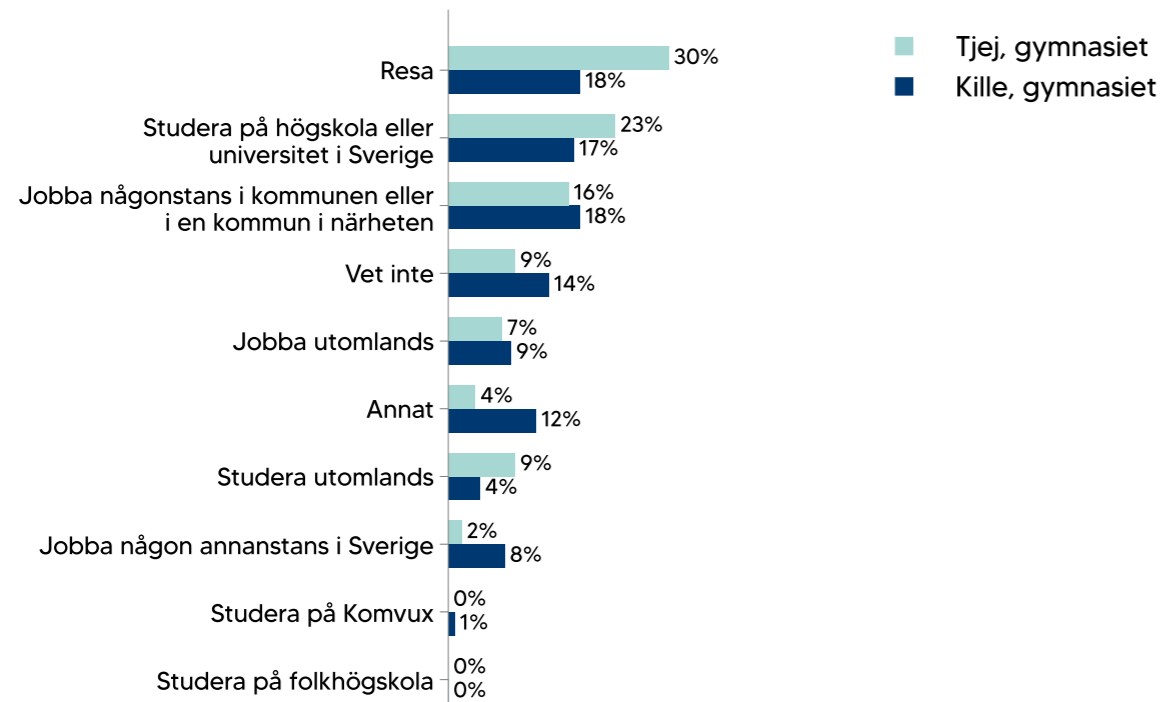

Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

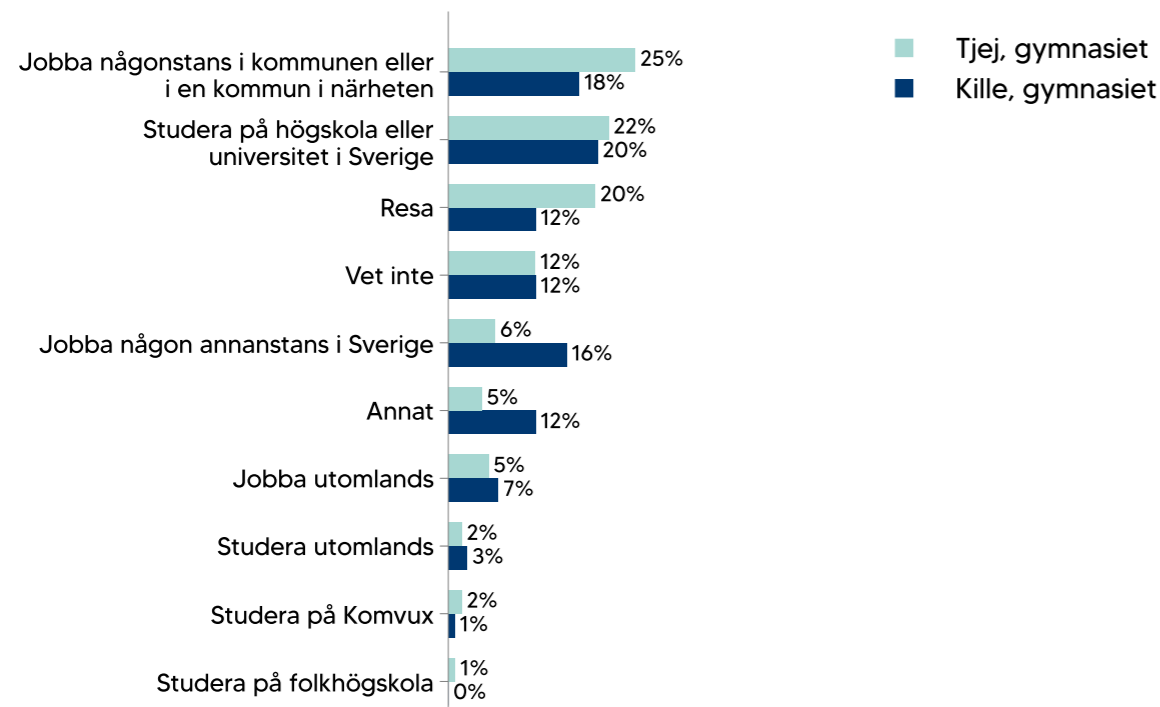
30% av tjejerna i gymnasiet svarar att de helst vill resa direkt efter gymnasiet. Näst vanligast bland tjejerna är att vilja studera på högskola eller universitet i Sverige, vilket 23 % svarar att de vill. Bland killarna finns en större variation av vad man helst vill göra - 18 % svarar att de helst vill resa, en lika stor andel vill helst jobba och 17 % vill helst studera på högskola eller universitet i Sverige.

De flesta ungdomar tror att de kommer att jobba i kommunen/en kommun i närheten eller studera på högskola eller universitet i Sverige direkt efter gymnasiet, se diagram H1d.

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

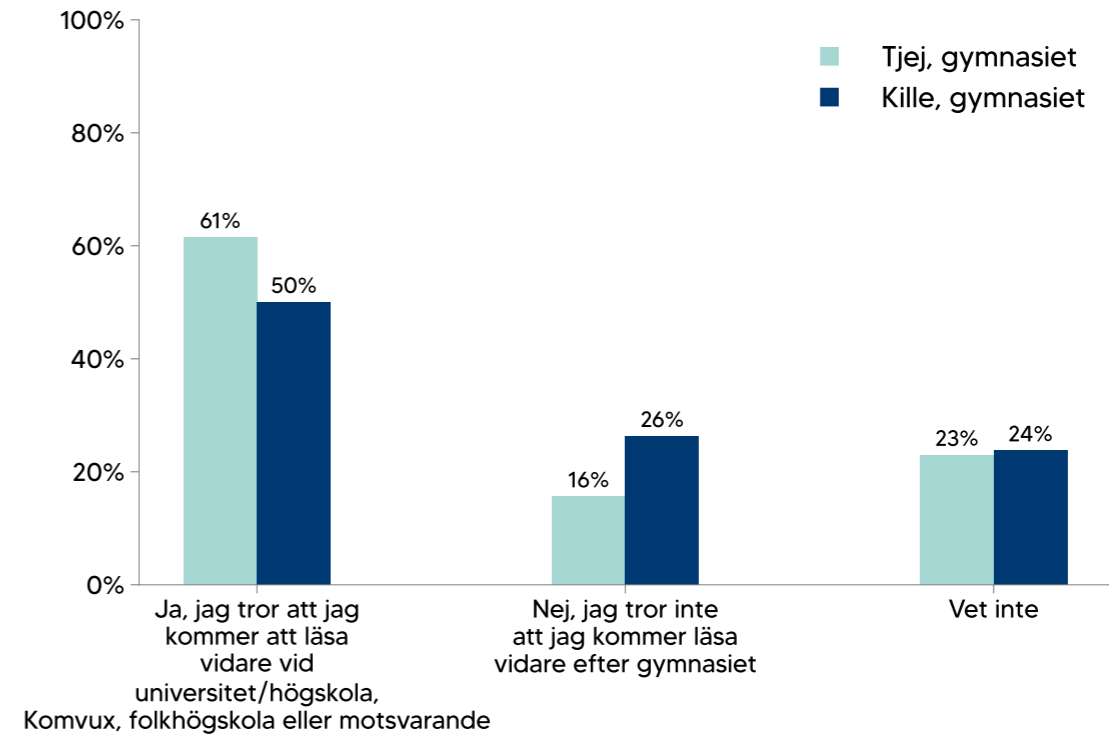

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

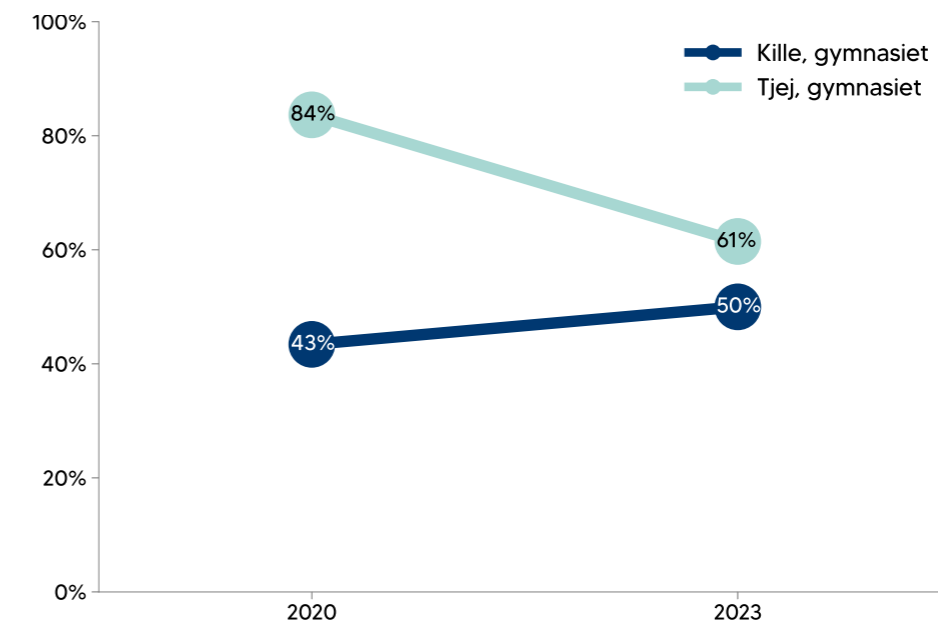

61 % av gymnasietjejerna och 50 % av gymnasiekillarna svarar att de tror de kommer att läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. Andelen som tror att de kommer läsa vidare har ökat över tid bland killar men minskat kraftigt bland tjejer, se diagram H2b.

H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

H2b. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse över tid

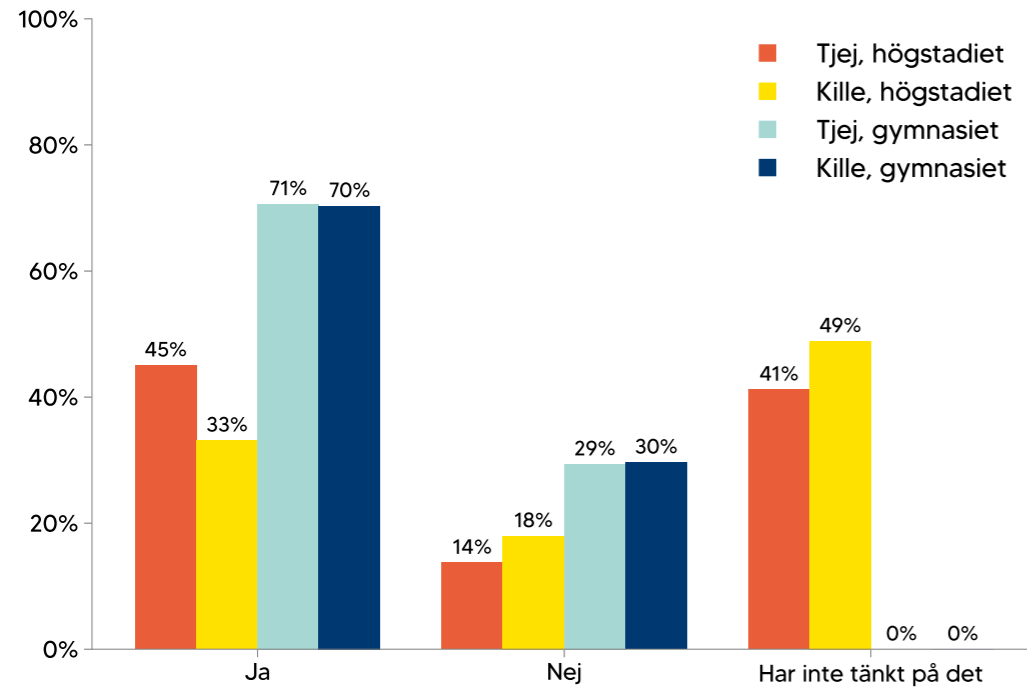

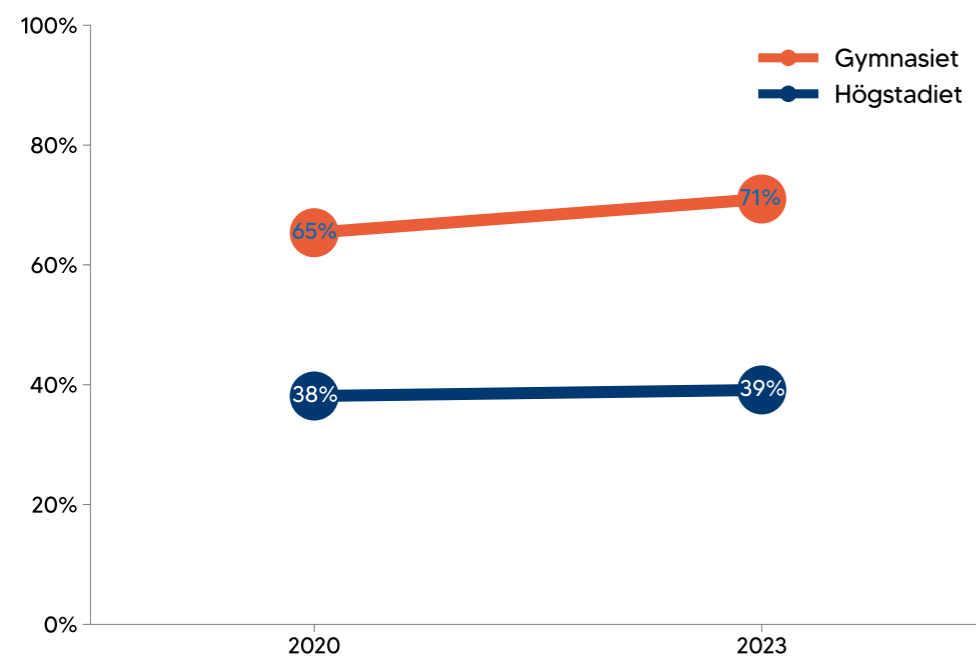
Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är högst bland gymnasieungdomarna, 71 % totalt. Strax under 40 % av högstadieungdomarna tror att de kommer flytta. I högstadiet svarar dock tjejer i högre grad än killar att de tror de kommer flytta från Sölvesborg. Över tid syns en ökning av andelen gymnasieungdomar som tror de kommer flytta.

H3. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

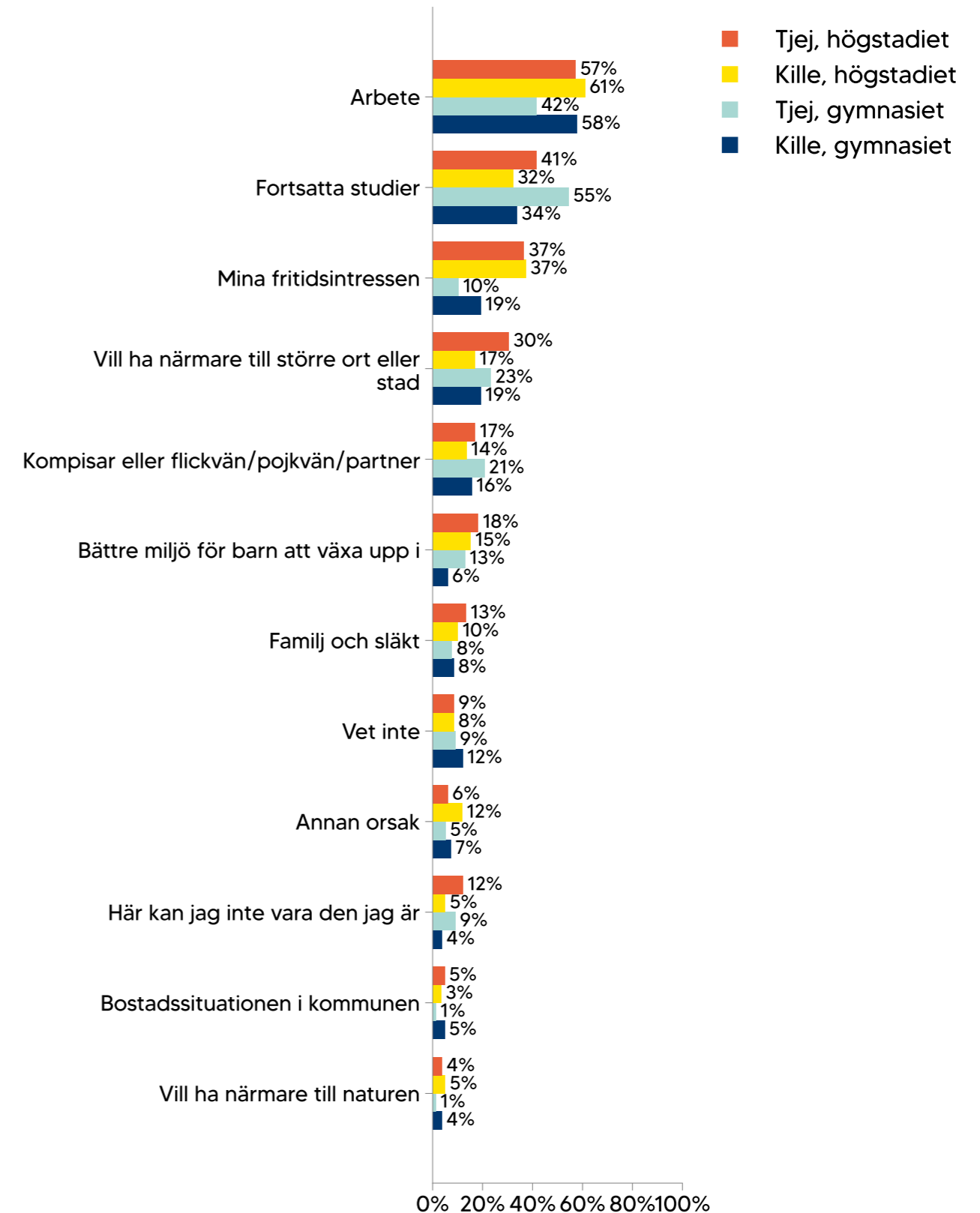
H3b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse över tid

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller fortsatta studier. Bland tjejer i gymnasiet är det hela 55 % som tror de kommer flytta på grund av studier. På högstadiet anger även 37 % att de tror de kommer flytta på grund av sina fritidsintressen.

H4. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?

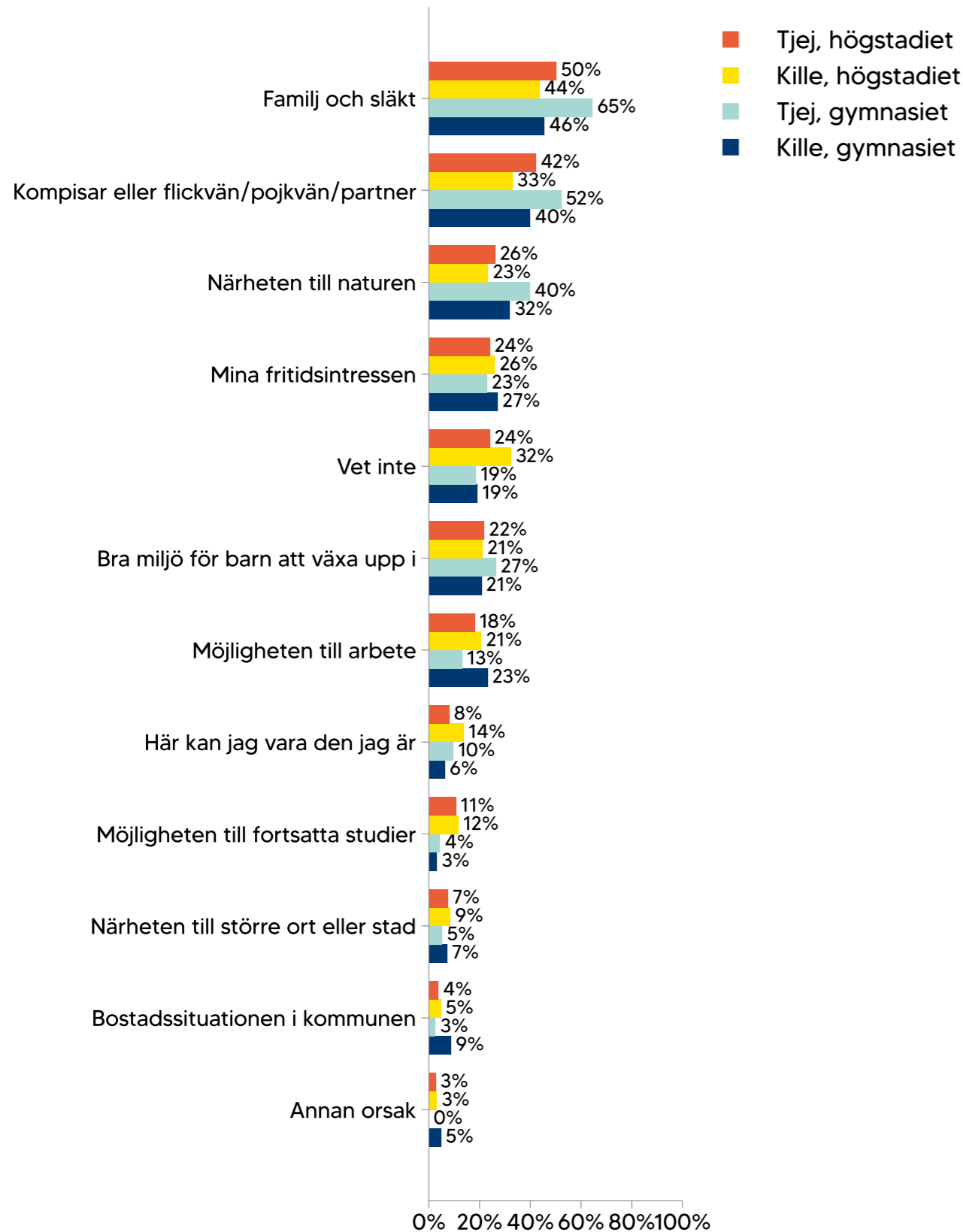
Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i Sölvesborgs kommun. Familj och släkt samt kompisar och partner är det som flest anger, följt av kompisar eller flickvän/pojkvän/partner. Gymnasieungdomarna, speciellt tjejerna, svarar i högre grad än högstadieungdomarna att närheten till naturen är det bästa.

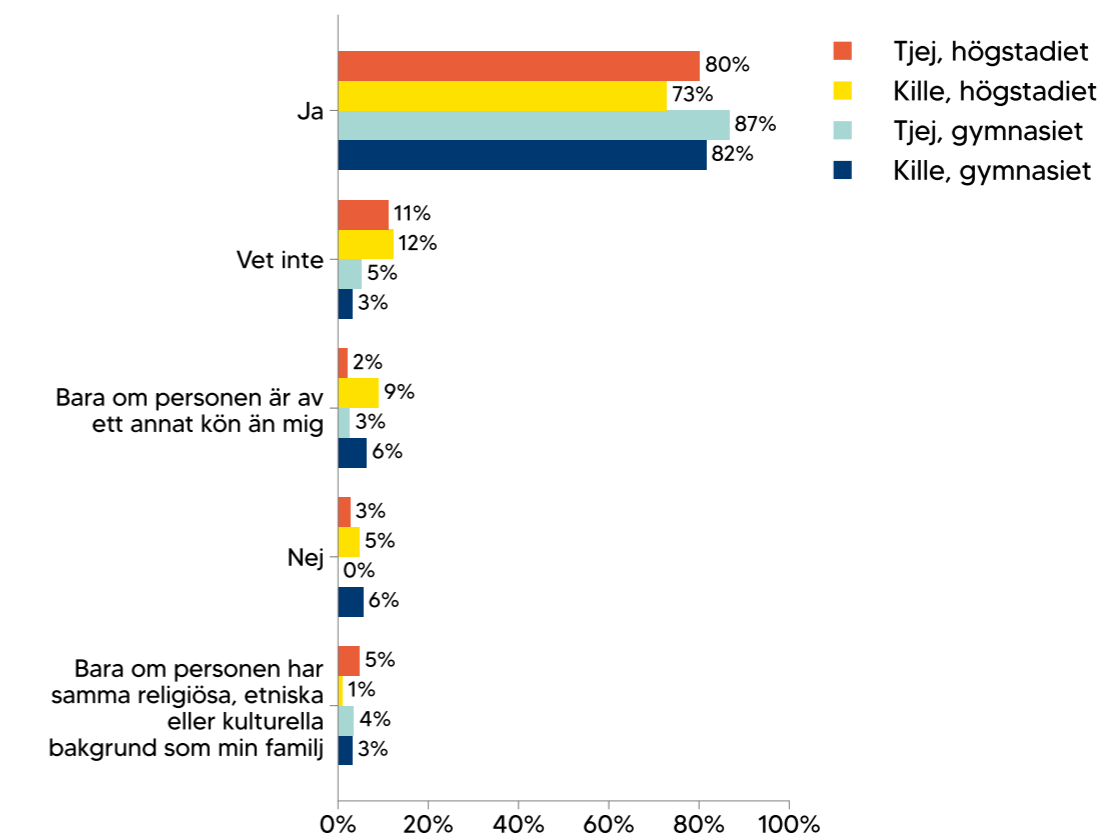
H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

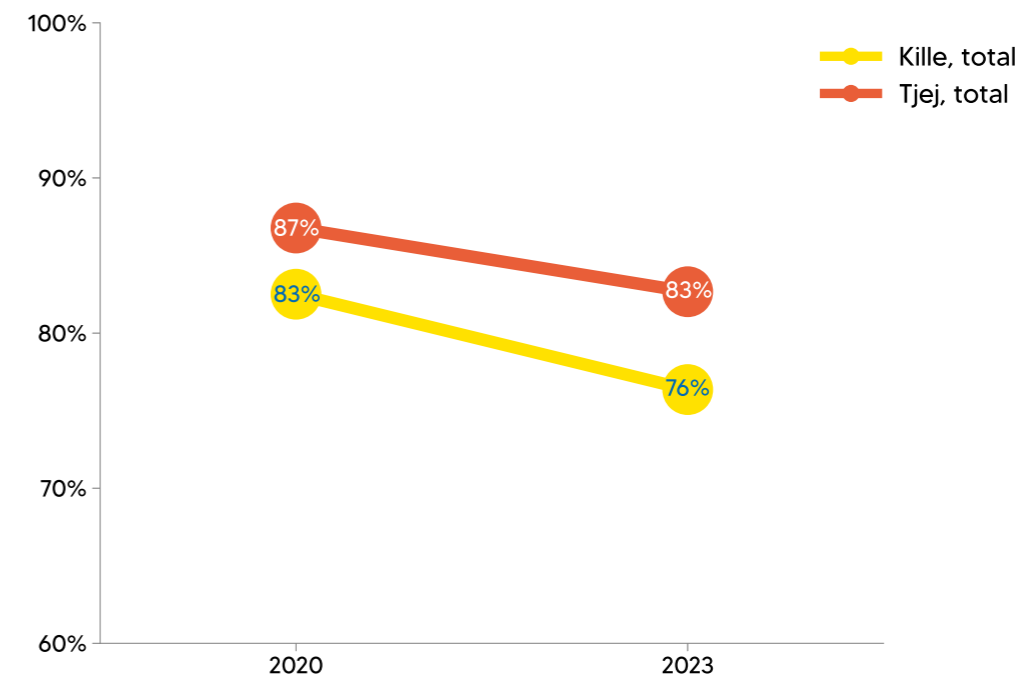
Vilka unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida ungdomarna får gifta sig med vilka de vill. Mellan 80-87 % av tjejerna och gymnasiekillarna svarar att de får det. Andelen bland högstadiekillarna är lägre, 73 %. Killar svarar i högre grad än tjejer att de inte får gifta sig med vem de vill, samt att de bara får det om personen är av ett annat kön än de själva. Andelen som får gifta sig med vem de vill har minskat över tid, främst bland killar.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

H7b. Får du gifta dig med vem du vill? Andel "Ja".
Jämförelse över tid

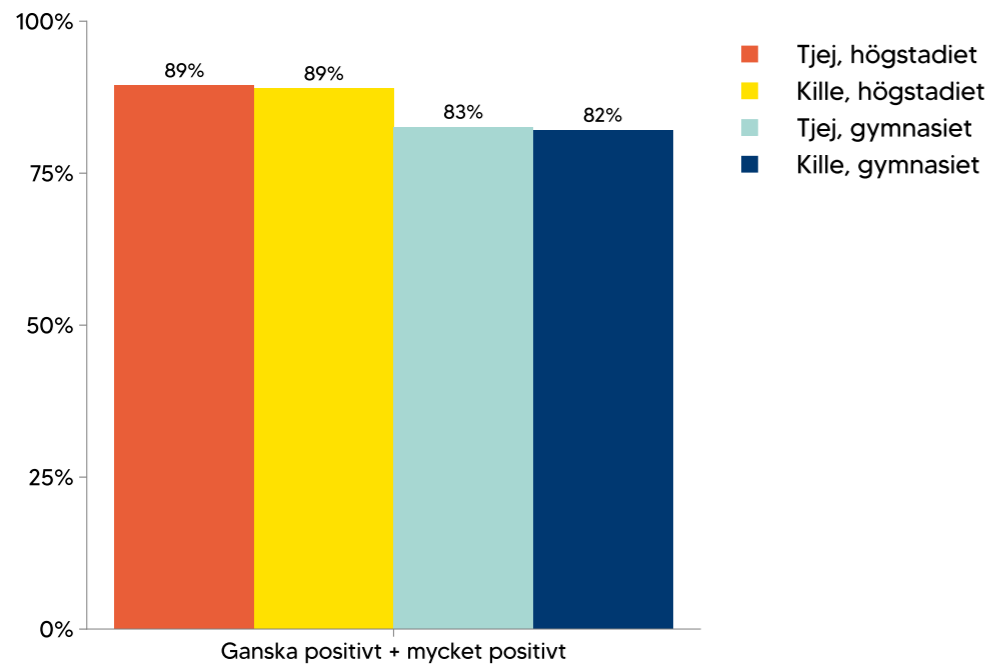

Framtid

En stor andel, 89 % av högstadieungdomarna och 82-83 % av gymnasieungdomarna, svarar att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Andelen killar med en positiv syn på framtiden är något lägre än år 2020, skillnaden är dock väldigt liten.

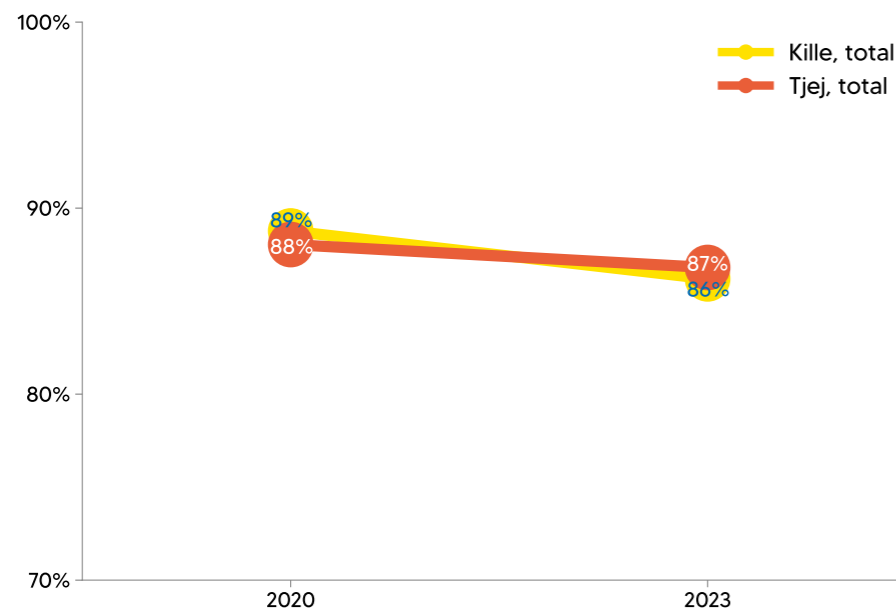
H7. Hur ser du på framtiden?

Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel ganska + mycket positivt.

Jämförelse över tid

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Bris 2023: "Osäkra tider - Barnets rättigheter i en föränderlig värld"
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: CAN:s nationella skolundersökning 2023
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige
- Folkhälsomyndigheten 2023: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2021/2022
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Linneuniversitet 2016: Sveriges ungdomar om framtiden.
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2022: Unga hbtqi-personers levnadsvillkor
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2023: Ung idag: En fördjupad bild av ungas fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2023: Ung idag
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2018: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolinspektionen 2023: Skolors arbete för en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5: "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

